

Økonomiplan 2022-2025
Kommunestyrets vedtak
Moss kommune

Innhold	
Kommunestyrets vedtak.....	3
Kommunedirektørens forord.....	11
Satsingsområder	12
Organisering og styring.....	23
Menneskelige ressurser	28
Økonomiske rammebetingelser	31
Befolkningsutvikling.....	38
Klimabudsjett	40
Tilskudd	46
Kommunens tjenesteområder.....	49
Kommunedirektør med stab.....	49
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet.....	53
Enhet kultur,aktivitet og mestring.....	57
Enhet barnehage.....	62
Enhet skole.....	65
Enhet barnevern, bolig og inkludering.....	67
Enhet NAV.....	71
Kommunalområde helse og mestring.....	74
Enhet helsehus	78
Enhet samhandling.....	81
Enhet sykehjem og omsorgsboliger	84
Enhet hjemmetjenester.....	86
Kommunalområde plan, miljø og teknikk.....	89
Enhet plan, byggesak og geodata.....	92
Enhet kommunalteknikk	94
Enhet miljø og landskap.....	96
Enhet samfunnsutvikling	101
Fellesposter drift.....	103
Moss Kommunale Eiendomsselskap KF	104
Lønn og pensjon.....	106
Gebyrliste	108
Vedlegg	149
Hovedoversikter.....	149
Selvkost	153

Kommunestyrets vedtak

KS- 133/21 Vedtak:

1. Moss kommunes økonomiplan 2022 – 2025 vedtas med de endringer som framgår av tallbudsjett og verbalforslaget nedenfor
2. Moss kommunale eiendomsselskap KFs økonomiplan for 2022 – 2025 som følger vedlagt vedtas.
3. Moss Havn KF økonomiplan for 2022 – 2025 som følger vedlagt vedtas.
4. Moss kommunes driftsbudsjett for 2022 med de inntekter, utgifter og nettodriftsrammer per kommunalområde som fremkommer i bevilgningsoversikter - drift (1A og 1B) vedtas.
5. Moss kommunes investeringsbudsjett for 2022 - 2025, slik det fremkommer i bevilgningsoversikt – investeringer (2A og 2B) vedtas.
6. Moss kommune tar opp inntil 454 503 000 kroner i lån til finansiering av investeringer jamfør kommuneloven § 14-15 første ledd. Ubrukte lånemidler benyttes til finansiering der lån er opptatt tidligere.

Behov for bruk av lån fordelt per selskap:

Moss kommune (bykassa)	160 807 000 kroner
Moss kommunale eiendomsselskap KF	293 696 000 kroner

7. Det godkjennes låneopptak av startlån i Husbanken med inntil 210 000 000 kroner.
8. Kommunedirektør gis fullmakt ved behov til å oppta likviditetslån med opptil 70 000 000 kroner gjennom trekkrettighet i henhold til hovedbankavtale.
9. Moss havn KF tar opp inntil 29 000 000 kroner i lån til finansiering av investeringer, jamfør Kommuneloven.

Forslag til investeringsbudsjett for perioden 2022-2025 er vedlagt. Samlede investeringer for 2022 er 37 000 000 kroner som finansieres med oppspart egenkapital 8 000 000 kroner og låneopptak 29 000 000 kroner.

10. Moss kommune garanterer med selvskyldnergaranti for lån på 8 889 000 kroner som Kirkelig fellesråd tar opp til investeringer til kirkebygg og kirkegård.

Garantien gjelder for lånets hovedstol maksimalt 8 889 000 kroner med tillegg av 10 % av til enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger.

Kommunens maksimale garantiansvar kan ikke overstige 9 777 900 kroner. Garantiansvaret reduseres i takt med nedbetalingen på lånet og opphører etter 30 år, med tillegg av inntil 2 år, jamfør garantiforskriften § 3.

Eiendomsskatt

11. Det utskrives eiendomsskatt for 2022 i henhold til eiendomsskattelovens §§ 2 og 3.
12. Skattevedtekter, jamfør eiendomsskatteloven § 10. Ved taksering og utskriving av eiendomsskatt benyttes kommunens tidligere vedtatte skattevedtekter.
13. Skatteplikten gjelder i hele kommunens geografiske utstrekning, og for alle objekter som følger av eiendomsskatteloven dersom de ikke er unntatt av kommunestyret etter særskilt vedtak.
14. Eiendomsskatten i Moss kommune fastsettes for 2022 til 2,8 promille, jamfør eiendomsskattelovens § 10. Det beregnes ikke bunnfradrag.
15. Eiendomsskatten blir skrevet ut i 6 terminer, jfr. eiendomsskatteloven § 25 første ledd, og forfaller til betaling samtidig med kommunale avgifter.
16. Med hjemmel i eiendomsskattelovens § 7 kan følgende eiendommer etter søknad helt eller delvis fritas for eiendomsskatt: a) Eigendomar åt stiftingar og institusjoner som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten, b) Bygning som har historisk verdi. Fredede bygninger gis fullt fritak. Verneverdige/vernede bygninger kan etter en vurdering innrømmes 50 % reduksjon av beregnet eiendomsskatt.
17. For gårdsbruk, § 7-e skal det svares eiendomsskatt for våningshus/kårbolig med garasje/uthus og passende tomt. Beregning av verdi skal, iht. kommunens vedtatte rammer og retningslinjer ta hensyn til landbrukets særskilte stilling i forhold til salg og omsetning. Promillen er lik den som for øvrige boliger i kommunen.
18. Med hjemmel i Eiendomsskattelovens § 28 kan boligeier, etter egen søknad, innvilges fritak for eiendomsskatt dersom eiers/husstandens samlede brutto inntekt ved siste ligning ikke overstiger 3 G. Hjemmelshavere med beløp større enn 1G i kontant beholdning eller innestående i bank omfattes ikke av fritaksordningen. Eventuell leieinntekt skal medregnes i inntekten. Eier(e) må selv bebo hus/leilighet det søkes fritak for da fritak etter § 28 er personlig og ikke følger skatteobjektet. Fritak gjelder ikke fritids- eller sekundærboliger. Fritak kan kun innvilges for ett kalenderår, men fritt søkes forlenget.

Betalingssatser

19. Kommunale gebyrer/avgifter/priser utskrives i henhold til gebyrliste.
20. Kommunale avgifter innenfor VAR-området og eiendomsskatt utfaktureres i 6 terminer.
21. Avgiftene for vann, avløp, slamtømming, renovasjon og feiing skal være i henhold til selvkost.

Andre forhold

22. Avslag på søknader om tilskudd, se vedlegg til saken:
 - Arena, søknad om tilskudd på 150 000 kroner avslås.
 - Jeløy kystlag, søknad om tilskudd på 350 000 kroner avslås.
 - Rock house, søknad om tilskudd på 138 404 kroner avslås.

I tillegg er følgende søknader delvis avslått:

- 17. Mai komiteen, søknad om økt tilskudd fra 550 000 til 900 000 kroner avslås.
- Kirkens bymisjon, søknad om økt tilskudd fra 1,2 millioner kroner til 1,3 millioner kroner avslås.
- Galleri F15, søknad om økt tilskudd fra 4,347 millioner kroner til 4,447 millioner kroner avslås.
- Generasjon M, søknad om økt tilskudd fra 1 million kroner til 1,145 millioner kroner avslås.
- Østfold kunstsenter, søknad om økt tilskudd fra 50 000 kroner til 100 000 kroner avslås.

Følgende søknader innvilges:

- Fontenehuset, søknad om økt tilskudd fra 2,2 millioner kroner til 2,5 millioner kroner innvilges.
- Evangeliesenteret, søknad om tilskudd på 135 000 kroner innvilges.
- House of Foundation (Møllebyen litteraturfestival), søknad om tilskudd på 150 000 kroner innvilges.
- Audiatur Bokhandel AS /House of Foundation (Lysenetter), søknad om økt tilskudd fra 250 000 kroner til 750 000 kroner innvilges.
- Larkolluka, søknad om tilskudd på 200 000 kroner innvilges.
- Moss og Omegn Dyrebeskyttelse, søknad om tilskudd på 100 000 kroner innvilges.
- Kirkens SOS, søknad om tilskudd på 50 000 kroner innvilges.
- Kirkens bymisjon - Julaften på Verket Scene, søknad om tilskudd på 30 000 kroner innvilges.
- Moss roklubb, søknad om tilskudd på 1 million innvilges.

23. Til nye kommunale formålsbygg fastsettes forvaltnings, drifts- og vedlikeholdskostnad (FDV) på kr 250 per m² med et tillegg på kr 50 per m² til dekning av kostnader knyttet til opprettholdelse av byggets verdi over tid (U).

24. Kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele midler fra overordnet ansvar – herunder statlige tilskudd, samt avsatte midler til lønnsoppgjør.

Endringer til kommunedirektørens forslag:

Endringer/tillegg Pkt. 22. Andre forhold

Tallbudsjett

Inntekter	2022	2023
Regjeringen Støre - tilleggsnummer	18 565 000	16 966 000
Økt skatteinntang	7 500 000	
Østfold Energi (justert, Vikens anslag)	1 259 000	1 763 000
Ny lov - barnetrygd holdes utenfor sosialstønad	2 000 000	6 000 000
Kontrollutvalget, bortfall av leders frikjøp	105 000	105 000
Sum inntekter	29 429 000	24 834 000
 Bevilgninger	 2022	 2023
Helse og mestring		
Psykisk Helse. To årsverks-redusere ventetid	1 000 000	1 500 000
Rask Psykisk Helsehjelp (RPH) - Ett årsverk	500 000	750 000
Reversere ambulerende nattevaktjeneste	1 600 000	1 600 000
Strategisk plan for psykisk helse	1 500 000	3 000 000
Fontenehuset, økt tilskudd	300 000	
Frisklivssentralen	500 000	650 000
Bassengbehandling ved Høyenhald	50 000	
Avtalefysioterapi - opptrapping hjemler	200 000	300 000
Kirkens SOS - opprettholdelse krisetjenesten 24/7	50 000	
Rådet for pers. med nedsatt funksjonsevne, disp.post	30 000	30 000
Eldrerådet, disp.post	30 000	30 000

Kultur oppvekst og aktivitet

Ramberg barnehage, fortsatt drift	900 000	3 000 000
Opprettelse av fritidsklubb på Halmstad	500 000	750 000
Opplevelseskortet (dobling)	600 000	600 000
Økt tilskudd kultur og idrett, barn og ungdom	400 000	400 000
"Kontingentkassa"	100 000	100 000
Medvirkningsråd for ungdom	100 000	100 000
Redusert elevavgift kulturskolen	200 000	200 000
Kreativt partnerskap, kulturskole-skole	250 000	250 000
Applaus	95 000	95 000
Flerkulturelt råd. disp.post	30 000	30 000
FAU	50 000	50 000
House of foundation - Lyse netter	500 000	500 000
House of foundation - Litteraturfestivalen	150 000	150 000
Larkolluka	200 000	
Julaften på Verket	30 000	30 000
Evangeliesenteret	135 000	
Moss omegn dyrebeskyttelse	100 000	
Roklubben	1 000 000	
Reversert gebyr bruk av kommunens anlegg	1 000 000	
Kulturpris/-stipend og hedersfest	180 000	180 000
Plan, miljø og teknikk		
Naturmangfoldsplan - kartlegging, sjøområder	1 000 000	
Ettergivelse av byggesakskostnader frivillige lag	100 000	100 000
Kommunedirektør med stab		
Heltidskultur	2 500 000	3 000 000
2 lærlinger pr. 1000 innbygger	900 000	900 000
0,4 årsverk til oppfølging av lærlinger	300 000	300 000
Demokratistøtte	500 000	500 000
Visit Moss nettsider (del av Visit Norge)	250 000	250 000
Sum nye bevilgninger	17 830 000	19 345 000
Avsetning til disposisjonsfond	11 599 000	5 489 000

Verbalforslag

1. I økonomiplanen settes det av 2 500 000 i 2022, med en årlig økning på 500 000 for satsingen på innføring av heltidskultur i Moss kommune.

2022	2023	2024	2025
2 500 000	3 000 000	3 500 000	4 000 000

Det nedsettes en partssammensatt arbeidsgruppe bestående av folkevalgte, tillitsvalgte og ansatte som sammen jobber for innføring av heltidskultur i Moss kommune. Administrasjonen bes utarbeide en strategi for innføring av heltidskultur, som blant annet inneholder følgende rammebetingelser:

- Målet er å gjøre alle stillinger i kommunen til heltidsstillinger, med unntak av rekrutteringsstillinger, og andre med rett til deltid iht.arbeidsmiljølov/permisjonsreglement.
- Det bes om en oversikt over deltidsstillinger i kommunen, fordelt på den enkelte avdeling.
- Det utredes konsekvensene av å kun lyse ut heltidsstillinger, og at i Moss kommune er *en normal vakt* minimum 7 timer.
- Moss kommune skal søke om statlige prosjektmidler for å gjennomføre lokale tiltak for å øke andelen heltidsstillinger.
- Økt grunnbemanning må sees på som et virkemiddel for å oppnå heltidskultur i Moss.

2. Strategi for bedre psykisk helse i Moss (ref. planstrategi) fremmes for politisk behandling i kommunestyret første halvår 2022. Det settes av 3 millioner i året for oppfølging av strategien. Det gjennomføres dagsseminar for politikere, brukere, pårørende og frivillige organisasjoner med temaet psykisk helse og rus i løpet av 2022.

Styringsflertallet vil umiddelbart styrke psykiatrifeltet med 3 årsverk.

a. Økning 2 årsverk primært for å redusere ventetid innenfor tjenesteområdet psykisk helse.

b. Økning 1 årsverk innenfor Rask Psykisk Helsehjelp (RPH)

3. Moss kommune utarbeider en handlingsplan for forebygging av selvskading og selvmord blant unge mennesker.

4. Administrasjonen bes utrede rask psykisk helsehjelp for barn og unge (0 - 16 år) etter modell fra Tromsø. Tromsømodellen går blant annet ut på et tett samarbeid mellom kommunen (RPH) og Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP). Utredningen bes lagt fram i hovedutvalg for oppvekst og utdanning, kommunestyret og bes sees i sammenheng med strategisk plan for psykisk helse.

5. I Moss kommune er 2 læringer pr 1000 innbyggere **et minimum**. Arbeidet med oppfølging av læringer økes med 0.4 årsverk.

6. Moss kommune utreder ulike alternative for hvordan flere ansatte i kommunen kan få fagkompetanse, mens de er på jobb. Vi vil trappe opp ordningen med

«Fagbrev på jobb». Kommunedirektøren bes legge fram en sak for kommunestyret med en ambisiøs plan for å gi ufaglærte mulighet til å bli faglærte. Dette gjelder særlig innen fagområdene helse og mestring og innen skole og barnehage.

7. Kommunalområde for Plan, miljø og teknikk utarbeider retningslinjer for at lag, foreninger og frivillige organisasjoner kan søke om ettergivelse av byggesaksomkostninger. Saken fremmes til kommunestyret.

8. Det gjennomføres evaluering av Generasjon M i første halvår 2022, slik at evalueringen ligger til grunn for budsjettarbeidet for 2023.

9. Moss kommune endrer gebyrer for leie av kommunal grunn til foodtruck og legger seg på samme nivå som Sarpsborg. Gebyrer endres til tabellen under.

Pr. dag	290.-
Pr. uke	900.-
Pr. måned	1 850.-
Pr. halvår	3 100.-
Pr. år	6 100.-

10. Ordningen med opplevelseskort og «kontingentkasse» er gode tiltak som gjør det lettere for barn og unge å delta i fritidsaktiviteter. Ordningene styrkes og gjøres bedre kjent for målgruppen og vi må sikre at de treffer alle de er ment å treffe.

11. Administrasjonen utreder de skisserte alternativene i forbindelse med bruk av varmtvannsbasseng ved Høyenhald i behandlingsøyemed:

- En ordning der det kan gis tilskudd for trening i varmtvannsbasseng i behandlingsøyemed.
- En ordning der leie av varmtvannsbasseng til behandlingsøyemed får rabatt.
Et kriterium for slike ordninger er likebehandling. I påvente av dette avsettes 50 000 slik at det sikres kontinuitet av drift til bassengbehandling ved Høyenhald.

12. Moss kommune retter en henvendelse til Viken fylkeskommune hvor det understrekes behovet for en utvidelse av kollektivtilbudet i Moss og regionen rundt, samt at Moss kommune er interessert i å ta del i eventuelle forsøk med gratis shuttle- buss, i rushtiden og for pendlerne, autonome busser samt utprøving av ny takst/ sone- og betalingsstruktur.

13. Kommunestyret er bekymret for utvikling i barnehagesektoren, og ber om en redegjørelse for utviklingen ved 1.tertialrapport 2022 og en orientering til hovedutvalg for oppvekst og utdanning.

14. Det kartlegges om kommunen eier egnede skogsareal som kan være aktuelle å melde inn til ordningen «frivillig vern».

15. Det skal søkes om midler til å sette opp telleapparat/måle-skilt for antall syklende på sentrale sykkeltraseer for å følge utviklingen i antall syklende, og som motivasjon for forbipasserende trafikanter.

16. Kommunen tar kontakt med statsforvalteren for å få innspill til å bruke «Inn på TUNET» som aktivitetstilbud for unge demente.

17. Kommunedelplan for Halmstad skal utarbeides så raskt som mulig i løpet av 2022.

18. Kommunestyret ber om en sak om opprettelse av ungdomsklubb på Halmstad. Saken behandles i medvirkningsråd og i hovedutvalget for kultur, aktivitet og inkludering.

19. Trygg og oversiktlig fremkommelighet for gange og sykkel er viktig for gode lokalmiljø i kommunen vår. «Trygghetsvandring» er en metode som ble brukt på Øreåsen i fjor, der kommunen sammen med lokalbefolkning og nøkkelpersoner som skoleledere og andre gir innspill til lokale forhold som bør utbedres. Stengsler, kanter, hull, manglende belysning og annet generelt vedlikehold som er viktig for trivsel og god helårs fremkommelighet for myke trafikanter kartlegges som grunnlag for utbedring. I 2022 skal det gjøres flere slike vandringer i kommunen, og resultatet av kartleggingen og fremdriften på utbedringen skal rapporteres til utvalget for Landbruk, samferdsel, natur og miljø.

20. Finansiering av utskifting av gang- og sykkelbrua fra Nesparken fremmes som egen sak til Kommunestyret.

21. Det bes om en sak til kommunestyret om fordelingsnøkkel for demokratistøtte til politiske partiers organisasjoner i Moss, basert på stemmeoppslutning i kommunevalget.

22. Leie av kommunale idrettsanlegg til aktiviteter for barn og unge skal fortsatt være gratis. Den foreslåtte innføringen av nye gebyrer gjennomføres ikke. Kommunalområdet styrkes med 1. mill. for å dekke økt slitasje og behov for oppfølging i form av bl.a. renovasjon/rydding.

Kommunestyret ber om en egen sak om bruk av kommunens anlegg/haller til SFO og idrettskoler. Det skal vurderes bl.a. prisnivå for deltakelse, likebehandling og samhandling mellom kommunale SFO-er og idretts- og kulturtilbud.

Kommunedirektørens forslag legges til grunn. Forslagene lagt frem i formannskapet følger innstillingen til kommunestyret hvor realitetsbehandlingen av de ulike forslagene blir gjort.

Kommunedirektørens forord

Det er nå godt å kunne sette den kommende økonomiplanperioden i et mer normalt perspektiv enn vi har kunnet de to siste årene. Pandemi koblet med det å etablere en ny kommune, har gjort at det har vært to år med mye usikkerhet. Vi har opplevd at mye har endret seg underveis, og dette har også preget den økonomiske utviklingen i Moss kommune.

Da det våren 2020 ble startet et arbeid for å redusere kommunens kostnader, var det med sikte på å skape rom og tid for nødvendig omstilling for å møte de utfordringene vi vet kommer i årene framover. På samme måte ble pandemien håndtert; strengere tiltak ble innført for å kjøpe seg tid til å utvikle vaksine. Vaksinen er kommet, og samfunnet er på vei tilbake til det normale. Takket være en betydelig innsats fra alle ansatte og folkevalgte i Moss kommune, og med hjelp av gode ordninger for å håndtere pandemien fra regjering og Storting, har vi klart å få kronene til å strekke til i den nødvendige omstillingstiden. Tidlig i 2022 går vi endelig i gang med et strategisk arbeid med et lengre perspektiv enn det som har vært mulig hittil, og vi har bygget opp tilstrekkelig med oppsparte midler til å gjennomføre omstillingen for å møte framtidens krav til oss som kommune. Det er disse midlene som er vår vaksine. Den må vi nå ta godt vare på ved å sette de langsiktige utfordringene foran de kortsiktige som kanskje påvirker oss mer enn vi ønsker.

Regjeringens perspektivmelding forteller at vi står på terskelen til en ny tidsalder. Vi skal passe på å ta vare på de gode tiltakene, men vi må kanskje gjøre dem på en annen måte i fremtiden. For oss som kommune vil det alltid være viktig å være til stede med et stort hjerte for dem som trenger støtte i en vanskelig hverdag. Men vi skal også ta i bruk teknologi og arbeidsmetoder som gir den enkelte innbygger større grad av frihet til å styre sin egen tid, og allikevel få den hjelpen som er nødvendig.

Perspektivmeldingen beskriver også gjennomføringen av det grønne skiftet. For en kommune vil utarbeidelse av et klimabudsjett stå sentralt i dette arbeidet. I Moss kommune var klimabudsjettet en nyvinning for to år siden, og er integrert i den ordinære økonomiplanen. I løpet av de to årene er klimabudsjettet videreutviklet med stadig ny kunnskap. For 2022 er tiltakene lagt inn under den enkelte enhets kapitler. På den måte blir klimabudsjettet en enda mer integrert del av kommunens rapportering. Også når det gjelder klima må vi i Moss sammen med resten av verden evne å sette kortsiktige krav og løsninger til side for de langsiktige og bærekraftige løsningene for fremtidige generasjoner.

Et årsbudsjett med økonomiplan for de neste fire årene er et stort og det kan også være et krevende dokument. Det forstår jeg godt. Samtidig vil jeg oppfordre deg som leser dette til å bruke tid på å sette deg inn i dokumentet. En økonomiplan er også et oppslagsverk som viser hvor mye en kommune steller med. Det er etter mitt syn imponerende mye, og er en av mange grunner som gjør oss som jobber i kommunen stolte av arbeidsplassen vår.

God lesning!

Satsingsområder

Visjon

Mangfoldige Moss - Skapende, Varmere, Grønnere

Visjonsbeskrivelse

Visjonen er et framtidsbilde som skal skape felles mening og retning. Den skal engasjere og vise vei for innbyggere, folkevalgte og medarbeidere i kommunen. Visjonen er laget av innbyggere, ansatte og folkevalgte og ble vedtatt i fellesnemnda 5. desember 2018.

Verdier

MANGFOLD

- Mangfold er viktig for nye Moss. Mangfold i befolkningen, kulturen, idretten, naturen og næringslivet. Moss skal ha plass til alle mennesker, og ulikhetene våre skal være en ressurs for arbeidslivet, kulturlivet og for det sosiale livet. Mangfoldigheten gir oss flere bein å stå på, og mulighet til å utvikle et bærekraftig samfunn.

SKAPENDE

- fordi det favner både det kreative innenfor kunst og kultur, samtidig som det tar med seg det historiske og nåtiden gjennom alt som er skapt og skapes i landbruk og næring.

VARMERE

- fordi vi i Moss ønsker at alle skal være inkludert og oppleve tilhørighet, trygghet og mestring. Samfunnsutvikling skal fremme folkehelse og redusere sosiale forskjeller.

GRØNNERE

- fordi Moss skal bli grønnere gjennom å bevare naturen og kulturlandskapet, ha en god blå-grønn struktur i kommunen, redusere klimagassutslipp og begrense skadeomfang som følge klimaendringer.

Levekår og folkehelse

Innledning

Hovedmål: **I Moss er alle inkludert og opplever tilhørighet, trygghet og mestring**

Levekår og livskvalitet handler om hvordan vi har det. Det handler om relasjoner til andre mennesker, både familie, venner og mennesker generelt. Det handler om ressurser man har, fysisk og psykisk helse, hvordan vi har det der vi bor, boligen, nærmiljøet og om vi føler oss trygge – fysisk, sosialt og materielt. Videre vil hvordan vi har det på jobb påvirke livskvaliteten på samme måte som det å stå utenfor arbeidslivet påvirker oss.

Et bærekraftig samfunn er et samfunn det er godt å leve i. For å legge til rette for skapende, varmere og grønnere lokalsamfunn er tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid avgjørende.

Overordnede mål for kommunen

I Moss har alle et godt oppvekstmiljø

I Moss har alle mulighet til å delta i kultur-, idretts- og fritidsaktiviteter

I Moss har alle mulighet til å leve og bo selvstendig

Moss er et raust og helsefremmende lokalsamfunn

Hovedmål for kommunen

Delmål	Strategi	Indikator	Indikatorbeskrivelse	2017	2018	2019
I Moss har alle et godt oppvekstmiljø	Alle barn og unge har mulighet til å delta på en fritidsaktivitet de selv ønsker.	Miljø, skader og ulykker - Fritidsorganisasjon. Ungdata	Andel ungdomsskoleelever som svarte "Ja, jeg er med nå" på spørsmålet: "Er du, eller har du tidligere vært med i noen organisasjoner, klubber, lag eller foreninger - etter at du fylte 10 år?". Tallene er hentet fra UngData (sist gjennomført i Moss i 2019).			59,0
	Alle barn, ungdom og unge voksne utvikler ferdigheter og får realisert sitt potensiale.		Ingen tekst registrert			
	Alle har et mobbefritt opplærings- og oppvekstmiljø.	Elevunders. 10. trinn - Mobbing på skolen	Andel elever i 10. trinn i grunnskolen som har opplevd mobbing fra andre elever de siste månedene i prosent av alle elever som deltok i undersøkelsen.	4,0		4,1
		Elevunders. 7. trinn - Mobbing på skolen (prosent)	Andel elever i 7. trinn i grunnskolen som har opplevd mobbing fra andre elever de siste månedene i prosent av alle elever som deltok i undersøkelsen.	5,2		5,3
	Barn og unges oppvekstmiljø fremmer livskvalitet og psykisk- og fysisk helse.	Psykisk helse 15 - 24 år	Antall unike personer i alder 15-24 år i kontakt med fastlege eller legevakt per 1 000 innbyggere per år. Statistikken viser 3 års gjennomsnitt. Siste publisering er tall for perioden 2018 - 2020. Andelen er høyest blant jenter (22,9 prosent). 16,3 prosent blant gutter.	176	185	192
		Psykisk helse, 0 - 74 år	Antall unike personer i alder 0 - 74 år i kontakt med fastlege eller legevakt per 1 000 innbyggere per år. Statistikken viser 3 års gjennomsnitt. Siste	176	178	184

Økonomiplan for 2022-2025

Delmål	Strategi	Indikator	Indikatorbeskrivelse	2017	2018	2019
			publisering er tall for perioden 2018 - 2020.			
		Psykisk helse, 45 - 74 år	Antall unike personer i alder 45 - 74 år i kontakt med fastlege eller legevakt per 1 000 innbyggere per år. Statistikken viser 3 års gjennomsnitt. Siste publisering er tall for perioden 2018 - 2020. Andelen er høyest blant kvinner (24,3 prosent). 17,5 prosent blant menn.	203	202	206
	Vi bekjemper barnefattigdom.	Oppvekst og levkår - Lavinntekt (husholdninger)	Vedvarende lavinntekt for husholdninger (alle aldre). 60 % av nasjonal medianinntekt over en treårsperiode, beregnet etter EU-skala. Siste tall publisert i 2021 er 2017 - 2019.	10,8	11,3	11,4
		Vedvarende lavinntekt_ husholdninger 0-17 år	Andel barn i alderen 0-17 år som bor i husholdninger med inntekt under 60 % av nasjonal medianinntekt over en treårsperiode, beregnet etter EU-skala. Siste tall publisert i 2021 er tall for 2017 - 2019.	14,2	15,2	15,5
	Vi er en foregangskommune på integrering og bosetter minimum i tråd med IMDI sine anmodninger.		Ingen tekst registrert			
	Vi reduserer levkårs- og helseforskjeller ved å prioritere universelle strategier, tverrfaglig arbeid og tidlig innsats.		Ingen tekst registrert			
	Vi styrker foreldrenes mulighet til å gi barna en trygg og god oppvekst.		Ingen tekst registrert			
I Moss har alle mulighet til å delta i kultur-, idretts- og fritidsaktiviteter	Vi bruker kunst og kultur til å skape gode opplevelser, vekke undring og debatt.		Ingen tekst registrert			
	Personer som ikke kan nyttiggjøre seg allmenne tilbud uten tjenester, gis fortrinnsvis tjenester slik at de kan benytte seg av tilbudene der tilbudene er.		Ingen tekst registrert			
	Vi tilrettelegger for et mangfold av frivillige-, idretts- og kulturelle tiltak og aktiviteter.		Ingen tekst registrert			
	Vi videreutvikler bibliotek-tjenesten til å være		Ingen tekst registrert			

Økonomiplan for 2022-2025

Delmål	Strategi	Indikator	Indikatorbeskrivelse	2017	2018	2019
I Moss har alle mulighet til å leve og bo selvstendig	en møteplass for alle aldersgrupper, en arena for inkludering og formidler av kunnskap og kultur					
	Vi videreutvikler kulturskolen til å favne flere kreative uttrykksformer.		Ingen tekst registrert			
	Alle har mulighet til å bo trygt i eget hjem så lenge som mulig.		Ingen tekst registrert			
	Det vanlige er at alle bor i egen eid. bolig.	Oppvekst og levekår - Leier bolig, 45 år +	Siste publiserte tall i 2021 viser tall for 2019.	10,0	10,0	11,0
	I Moss har vi tilrettelagte boliger i sentrale strøk med mange funksjoner tett på.		Ingen tekst registrert			
	Moss kommune er opptatt av boligsosialt arbeid. Vi er proaktive i utvikling og utbygging av boliger for innbyggere som har behov for det.		Ingen tekst registrert			
	Vi utvikler bofellesskap på tvers av generasjoner.		Ingen tekst registrert			
	Vi utvikler samarbeid mellom og arbeider for å samlokalisere ulike typer virksomheter (for eksempel barnehage, studentbolig og omsorgssenter).		Ingen tekst registrert			
	Vi videreutvikler bruken av velferdsteknologi og digitalisering innenfor alle fagområder.		Ingen tekst registrert			
	Moss er et raust og helsefremmende lokalsamfunn	Vi mobiliserer samfunnets omsorgsressurser og har et aldersvennlig samfunn.	Ingen tekst registrert			
	Vi etablerer attraktive møteplasser som fremmer fysisk og sosial aktivitet og deltakelse på tvers av generasjoner.		Ingen tekst registrert			
	Vi motvirker utenforskap og fremmer inkludering gjennom aktivitet og arbeid.	Oppvekst og levekår - Stønad til livsopphold, 20-29 år	Andelen mottakere av stønad til livsopphold. Dette omfatter mottakere av uføretrygd, arbeidsavklaringspenger, arbeidsledighetsstrygd, overgangsstønad for enslige forsørgere og tiltaksmottakere (individstønad). Siste tall publisert i 2021 viser tall fra 2019.	12,0	12,0	12,0
		Oppvekst og levekår - Stønad til livsopphold, 20-66 år	Andelen mottakere av stønad til livsopphold. Dette omfatter mottakere av	20,0	20,0	20,0

Delmål	Strategi	Indikator	Indikatorbeskrivelse	2017	2018	2019
			uføretrygd, arbeidsavklaringspenger, arbeidsledighetstrygd, overgangsstønad for enslige forsørgere og tiltaksmottakere (individstønad). Siste tall publisert i 2021 viser tall fra 2019.			
	Vi styrker samskaping mellom innbyggere, kommune, næringsliv, frivillig sektor og den uorganiserte/selvorganiserte idretten		Ingen tekst registrert			
	Vi velger det som fremmer fysisk og psykisk helse og livskvalitet, blant annet gjennom satsing på matglede og riktig ernæring.	Levekår - Uføretrygdede, 18-44 år	Andel som mottar uføreytelser (varig uførepensjon og arbeidsavklaringspenger) i prosent av befolkningen. Siste publiserte tall er fra 2019.	4,5	4,7	5,0
	Vi videreutvikler skolen som møteplass for nærmiljøet.		Ingen tekst registrert			

Verdiskaping og kompetanse

Innledning

Hovedmål: I Moss har vi et bærekraftig næringsliv med nyskaping og høy arbeidsdeltakelse for alle grupper av befolkningen

Verdiskapingen i Moss i årene framover må være bærekraftig i både miljømessig, sosial og økonomisk sammenheng. Det betyr at vi har et næringsliv som bidrar til det grønne skiftet, at det gir arbeidsplasser til alle grupper i befolkningen og at det har en inntjening som bidrar til verdiskapingen lokalt og nasjonalt.

Moss har et arbeidsmarkedsunderskudd for gruppen sysselsatte med universitets- og høyskoleutdanning på 4 år eller mer. Mange av disse pendler i dag ut av regionen. Det vil derfor være et godt grunnlag for å utvikle kunnskapsintensive bedrifter lokalt, og legge til rette for nye statlige arbeidsplasser. Samtidig må vi sørge for at det lokale næringslivet har et arbeidstilbud til alle grupper av befolkningen, også de uten høyere utdanning som ellers har lett for å falle utenfor arbeidslivet. I Moss trenger vi både mastere og mestere.

Samfunnet og arbeidslivet skifter raskt. Det er derfor viktig å legge til rette for kontinuerlig innovasjon og nyskaping i offentlig sektor og privat næringsliv. Livslang læring er nødvendig for at vi skal kunne kvalifisere oss for nye jobber og sikre offentlig sektor og privat næringsliv relevant kompetanse.

Overordnede mål for kommunen

Moss er en attraktiv bo- og besøkskommune

Moss er en næringsvennlig og attraktiv kommune for eksisterende og nye bedrifter og virksomheter

Moss har et innovativt og nyskapende næringsliv

Moss har virksomheter og enkeltmennesker med kompetanse som gir konkurransedyktig næringsliv, effektiv og god offentlig sektor og høy framtidig arbeidsdeltakelse

Hovedmål for kommunen

Delmål	Strategi	Indikator	Indikatorbeskrivelse	2017	2018	2019
Moss er en attraktiv bo- og besøkskommune	Vi sørger for variasjon, kvalitet og kapasitet i boligbyggingen	Antall nye boliger i Moss	Det er behov for ca. 250 nye boliger i året for å møte forventet befolkningsvekst i årene som kommer.	486	346	367
			Ingen tekst registrert			
	Vi utvikler gode nærmiljø og et levende bysentrum med urbane kvaliteter					
		Nasjonale prøver 5. trinn: Lesing, mestringsnivå 1	Andel 5. klassinger på mestringsnivå 1 i lesing, i prosent av alle 5.klassinger som tok nasjonale prøver. 5.klassinger har tre mestringsnivåer der mestringsnivå 1 er lavest.	27,0	27,0	27,0
		Nasjonale prøver 5. trinn: Regning, mestringsnivå 1	Andel 5. klassinger på mestringsnivå 1 i regning, i prosent av alle 5.klassinger som tok nasjonale prøver. 5.klassinger har tre mestringsnivåer der mestringsnivå 1 er lavest.	25,0	25,4	24,8
		Nasjonale prøver 8. trinn: Lesing, mestringsnivå 1	Andel 8. klassinger på mestringsnivå 1 i lesing, i prosent av alle 8.klassinger som tok nasjonale prøver. 8.klassinger har fem mestringsnivåer der mestringsnivå 1 er lavest.	9,0	9,0	9,0
	Sterke opplevelsesnæringer.	Nasjonale prøver 8. trinn: Regning, mestringsnivå 1	Andel 8. klassinger på mestringsnivå 1 i regning, i prosent av alle 8.klassinger som tok nasjonale prøver. 8.klassinger har fem mestringsnivåer der mestringsnivå 1 er lavest.	8,8	7,8	8,1
			Ingen tekst registrert			

Økonomiplan for 2022-2025

Delmål	Strategi	Indikator	Indikatorbeskrivelse 2017 2018 2019			
	Økt verdiskaping og sysselsetting innenfor opplevelsesnæringene i regionen.		Ingen tekst registrert			
	Sterkt kulturliv og vekst i kreative næringer.		Ingen tekst registrert			
Moss er en næringsvennlig og attraktiv kommune for eksisterende og nye bedrifter og virksomheter	Moss er en næringsaktiv kommune.		Ingen tekst registrert			
	Moss har tilgang til relevant kompetanse og arbeidskraft		Ingen tekst registrert			
	Moss skal ha en forutsigbar og effektiv plan- og byggesaksbehandling	Gj.snittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist. Kalenderdager	For 2018 og 2019 er det beregnet gjennomsnitt av registrerte KOSTRA-tall for Moss og Rygge.	0	43	40
	Vi bruker innkjøpsordningen aktivt for å fremme klima- og miljøvennlige alternativer, et organisert arbeidsliv med tariffavtaler og støtter lokalt næringsliv		Ingen tekst registrert			
Moss har et innovativt og nyskapende næringsliv	Offentlig sektor og næringslivet samarbeider om forskning og utvikling		Ingen tekst registrert			
	Vi etablerer samhandlingsarenaer som stimulerer til utvikling gjennom tillit og deling mellom næringsaktører, offentlige og sivilsamfunnet		Ingen tekst registrert			
	Vi forbedrer samhandling gjennom digitale løsninger		Ingen tekst registrert			
	Vi stiller krav til grønt skifte og smarte løsninger gjennom innovative innkjøp		Ingen tekst registrert			
	Vi stimulere til gründervirksomhet og klyngeutvikling		Ingen tekst registrert			
Moss har virksomheter og enkeltmennesker med kompetanse som gir konkurransedyktig næringsliv, effektiv og god offentlig sektor og	I Moss har vi minimum to lærlinger/lærekandidater pr 1 000 innbygger.		Ingen tekst registrert			

Økonomiplan for 2022-2025

Delmål	Strategi	Indikator	Indikatorbeskrivelse	2017	2018	2019
høy framtidig arbeidsdeltakelse	I Moss ligger nærscoleprinsippet til grunn for et godt læringsmiljø.		Ingen tekst registrert			
	Ungdom motiveres til å fullføre videregående skole, fagutdanning og høyere utdanning.	Gjennomføring i videregående opplæring	Siste publiserte tall i 2021 er tall for 2017 - 2019.	69,0	74,0	76,0
	Vi legger til rette for mangfold og inkludering i utdanning og arbeidsliv.		Ingen tekst registrert			
	Vi sikrer et rettferdig arbeidsliv uten sosial dumping.		Ingen tekst registrert			
	Vi sikrer gode muligheter for livslang læring og fremmer etterspurt etter- og videreutdanning.	Ikke i arbeid eller utdanning 16-66 år	Andel av befolkningen (16 - 66 år) som ikke er i arbeid eller under utdanning. Siste tall publisert i 2021 viser tall for 2019.	25,0	24,0	24,0
		Ikke i arbeid eller utdanning, 16 -25 år	Andel av befolkningen (16 - 25 år) som ikke er i arbeid eller under utdanning. Siste tall publisert i 2021 viser tall for 2019.	16,0	14,0	14,0
	Vi sikrer samhandling mellom utdanningsnivåer og mellom utdanningsinstitusjoner og arbeidslivet.		Ingen tekst registrert			
	Vi styrker samarbeidet med aktuelle og omkringliggende høgskole- og universitetsmiljøer.		Ingen tekst registrert			
	Vi utvikler et godt inkluderende læringsmiljø som legger til rette for god læring og høyt læringsutbytte for alle barn og unge.		Ingen tekst registrert			

Miljø og klima

Innledning

Hovedmål: I Moss tar vi ansvar for våre ressurser, vår natur og det globale klimaet slik at framtidens generasjoner kan ha minst like god livskvalitet som oss

Klima- og miljøutfordringene er globale, men mye må håndteres lokalt. I Moss stod transportsektoren samlet sett for over halvparten av de direkte klimagassutslippene i 2016. Det er derfor viktig å fokusere på strategier for å tilrettelegge for flere grønne reiser; med sykkel, kollektivtransport eller til fots. Arealstrategier, spesielt med tanke på lokalisering og fortetting, er en suksessfaktor for å redusere klimagassutslippene fra reiser og transport.

Moss må ta ansvar for å bevare artsmangfoldet i naturen. Moss har mye bebyggelse og jordbruksareal i forhold til skogarealer til sammenligning med andre kommuner i Norge, og utbyggingstrykket og interessekonflikter gjør seg i stor grad gjeldende. I et så oppstykket landskap er det viktig å ta vare på den skogen og de grønne lungene vi har og sørge for sammenhengende og gode grøntkorridorer slik at ferdselsruter og spredningsruter ikke forstyrres. Vi tar ansvar for biologisk mangfold gjennom beplantning i offentlig regi. Vi må forvalte havområdene og ferskvannsforekomstene slik at hensynet til naturmangfold veier tungt i forhold til andre hensyn.

Klimatilpasning dreier seg både om beredskap og planlegging. I Moss vil økt nedbør gi utfordringer i håndtering av overvann og fare for skred og erosjon. Når det gjelder overvann må en del av nettet byttes ut og oppjusteres i tråd med anbefalinger fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Samtidig må vi sette i verk tiltak for å lede vannet bort fra rørene. Vi må også ha gode beredskapsplaner for å håndtere skred og tørke, og vi må beskytte matjorda fra flommer, erosjon og tørke.

Overordnede mål for kommunen

I Moss har vi en effektiv forvaltning av arealene, med et spesielt fokus på skog, hav og innsjøer, slik at tap av artsmangfold stanses

I Moss legger vi gode planer for å møte morgendagens klimaendringer, slik at skadeomfang som følge av mer ekstremvær og endret vær over tid blir minst mulig

I Moss tar vi nødvendige grep for å redusere utslipp av klimagasser med 60 prosent, sammenlignet med 2016, innen 2030

Hovedmål for kommunen

Delmål	Strategi	Indikator	Indikatorbeskrivelse	2017	2018	2019
I Moss har vi en effektiv forvaltning av arealene, med et spesielt fokus på skog, hav og innsjøer, slik at tap av artsmangfold stanses	Vi bekjemper fremmede, invaderende arter.		Ingen tekst registrert			

Økonomiplan for 2022-2025

Delmål	Strategi	Indikator	Indikatorbeskrivelse	2017	2018	2019
	Store, sammenhengende naturområder beskyttes og knyttes sammen.		Ingen tekst registrert			
	Vi bygger identitet og stolthet rundt vårt kulturlandskap og vår natur, bl.a. ved hjelp av vår rike kulturhistorie.		Ingen tekst registrert			
	Vi holder naturen fri for forurensning og forsøpling.		Ingen tekst registrert			
	Vår forvaltning av skog, hav og innsjøer ivaretar og skaper bedre forhold for naturmangfoldet.		Ingen tekst registrert			
I Moss legger vi gode planer for å møte morgendagens klimaendringer, slik at skadeomfang som følge av mer ekstremvær og endret vær over tid blir minst mulig	Alle arealplaner blir utarbeidet med klimatilpasning som et førende prinsipp		Ingen tekst registrert			
	Vi har et klimapåslag på 50 % ved oppgradering og etablering av rør og infrastruktur		Ingen tekst registrert			
	Klimatilpasning blir spesielt vurdert for alle kommunale byggeprosjekter		Ingen tekst registrert			
I Moss tar vi nødvendige grep for å redusere utslipp av klimagasser med 60 prosent, sammenlignet med 2016, innen 2030	Både av hensyn til klima og av hensyn til kultur, skal bygg (hele, deler eller materialer) søkes gjenbrukt.	Utslipp av klimagasser	Utslppsregnskapet viser utslipp av de tre klimagassene CO ₂ , metan (CH ₄) og lystgass (N ₂ O) målt i tonn CO ₂ -ekvivalenter. Kilde miljødirektoratet.	226 129	219 850	211 123
	Innen 2030 er transporten i Moss 70 prosent fossilfri.	Klimagassutslipp fra veitrafikk	Utslipp av de tre klimagassene CO ₂ , metan (CH ₄) og lystgass (N ₂ O) for veitrafikk målt i tonn CO ₂ -ekvivalenter.	54 425,2	55 926,4	53 390,8
	Sentrum og tettstedene utvikles med hovedvekt på kollektivknutepunktene slik at de		Ingen tekst registrert			

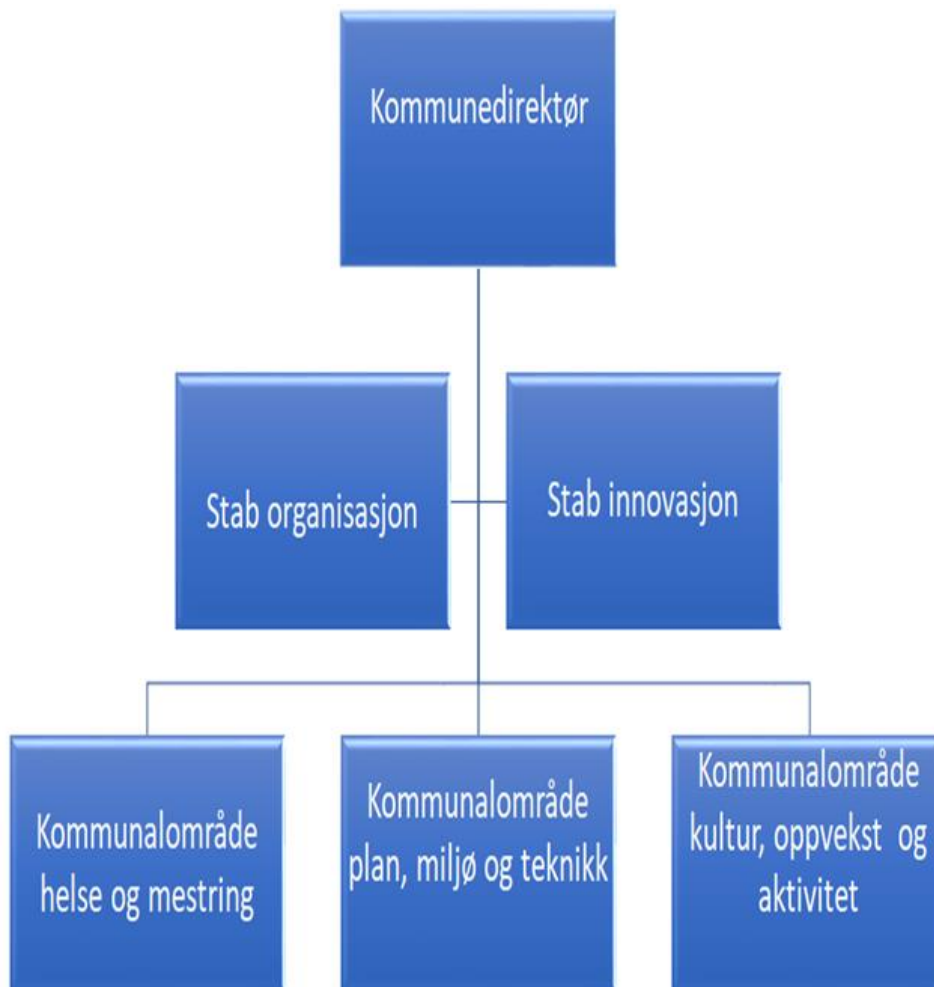
Økonomiplan for 2022-2025

Delmål	Strategi	Indikator	Indikatorbeskrivelse	2017	2018	2019
	blir kompakte og velegnet for miljøvennlig mobilitet.					
	Vi fremmer klimavennlige løsninger ved kommunale anskaffelser slik at miljøbelastningen blir minst mulig.		Ingen tekst registrert			
	Vi gjør det mulig og ønskelig for innbyggere å velge gange, sykkel og kollektivtransport fremfor privatbil.		Ingen tekst registrert			
	Vi påvirker og tilrettelegger slik at miljøvennlige og bærekraftige løsninger er det foretrukne valget i alle byggeprosjekter.		Ingen tekst registrert			

Organisering og styring

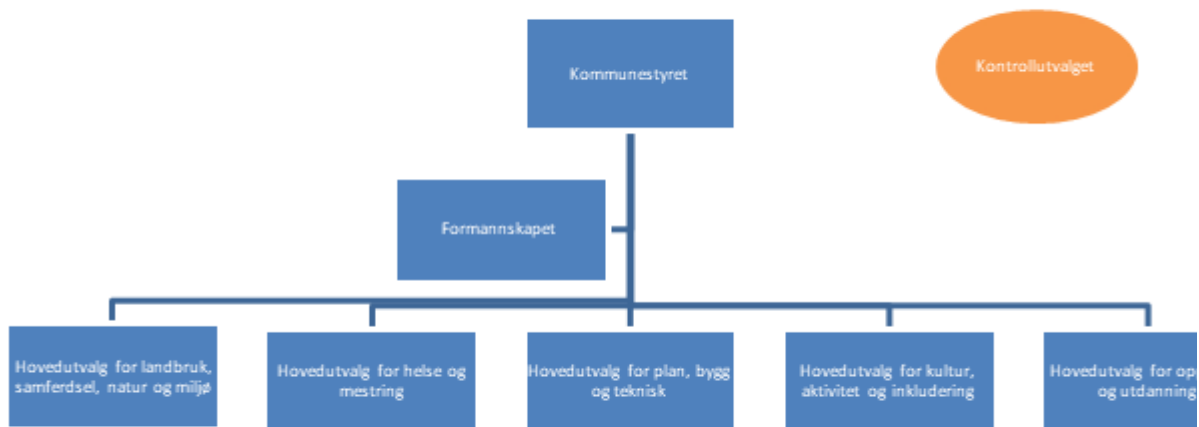
Administrativ organisering

Moss kommunes administrasjon består av tre kommunalområder og to stabssområder.



Kommunedirektøren er kommunens øverste administrative leder og er ansvarlig for saksutredninger for folkevalgte organer og iverksettelse av politiske vedtak. Kommunedirektørens ansvar og myndighet er nærmere beskrevet i delegeringsreglementet som er vedtatt av kommunestyret. **Politisk organisering**

Moss kommune er politisk organisert etter formannskapsmodellen. Dette er hovedmodellen i kommuneloven, og innebærer at formannskapet velges av kommunestyret etter partienes forholdsvis representasjon i kommunestyret.



Kommunestyret er det øverste kommunale organet, og treffer vedtak på vegne av kommunen så langt ikke annet følger av lov eller delegasjonsvedtak. Kommunestyret har det øverste tilsyn med den kommunale forvaltningen, og kan forlange enhver sak lagt frem for seg til orientering eller avgjørelse. Kommunestyret i Moss har 49 medlemmer. Det vises til Moss kommunes delegeringsreglement og saksbehandlingsreglement for kommunestyret for utfyllende beskrivelse.

Formannskapet innstiller til kommunestyret i saker om handlingsplan, årsbudsjett og kommune-/delplaner, og i alle saker hvor ikke innstillingsmyndigheten er lagt til annet utvalg. Formannskapet i Moss har 13 medlemmer. Det vises til Moss kommunes delegeringsreglement og saksbehandlingsreglement for formannskapet for utfyllende beskrivelse.

Kommunestyret har opprettet fem hovedutvalg:

- plan, bygg og teknisk
- landbruk, samferdsel, natur og miljø
- helse og mestring
- kultur, aktivitet og inkludering
- oppvekst og utdanning

Hovedutvalgene har vedtaksmyndighet innenfor sine ansvarsområder. I saker utvalgene selv ikke kan avgjøre, innstiller utvalgene til kommunestyret. Hovedutvalgene i Moss har 11 medlemmer. Det vises til Moss kommunes delegeringsreglement og saksbehandlingsreglement for hovedutvalgene for utfyllende beskrivelse.

Kommunestyret har oppnevnt fire medvirkningsråd; elderråd, flerkulturelt råd, medvirkningsråd for ungdom og råd for mennesker med funksjonsnedsettelse.

Internkontroll

Den administrative internkontrollen skal sikre at lover og forskrifter følges. I henhold til kommuneloven skal vi;

- utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- ha nødvendige retningslinjer og prosedyrer
- avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll
- kontinuerlig arbeider med muligheter for forbedringer

Noen områder har i tillegg egne bestemmelser om internkontroll gjennom særlov. Disse kan anses som bestemmelser som utdyper eller utfyller kommunelovens bestemmelser om internkontroll.

Moss kommune benytter et digitalt kvalitetssystem som verktøy for å dokumentere internkontrollen, metoder, felles standard, avvikshåndtering og risikovurderinger.

Styrking av internkontroll handler om endring, utvikling og læring som gir konkrete forbedringer og resultater gjennom endringsprosesser med forankring og involvering.

For at nye løsninger, rutiner, samhandling, internkontroll-tiltak og risikovurderinger skal bli gode, må medarbeidere og ledere være med på utformingen. Samtidig er det i stor grad de samme som skal utføre internkontrollen som kan få sine arbeidsoppgaver eller sin arbeidsdag endret. Involvering av tillitsvalgte og verneombud bidrar til gode prosesser og løsninger. Virksomhetsstyringen skal også bidra til forbedringer.

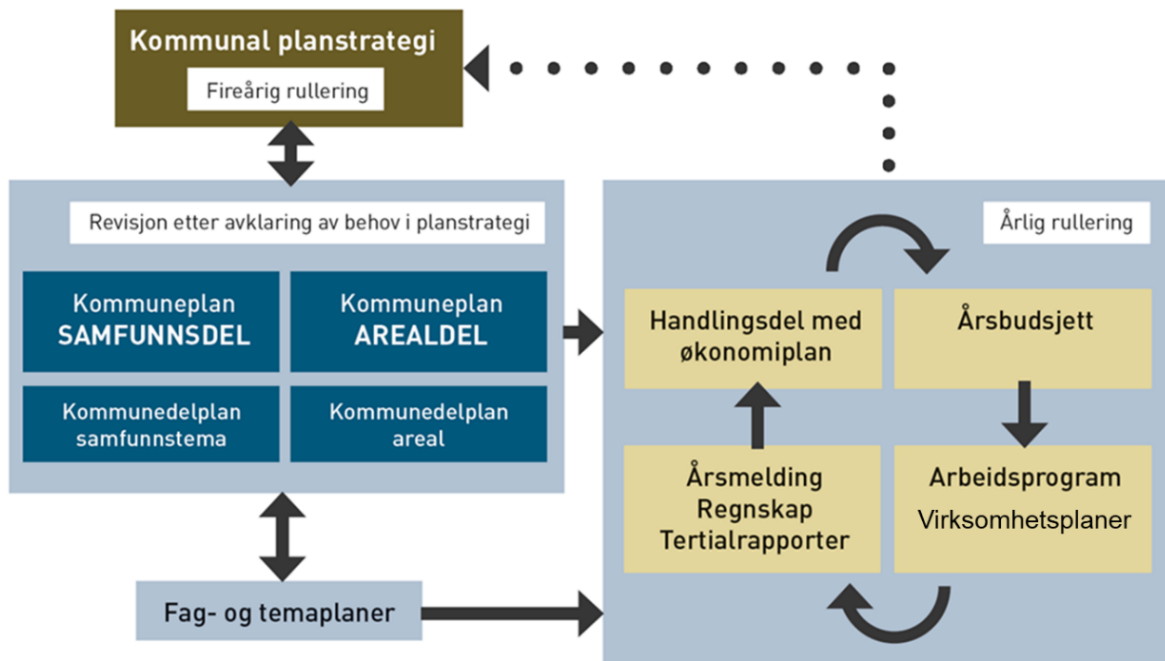
Evne og vilje til å prøve nye løsninger, innovasjon og nytenking behøver ikke begrenses av kravet til god internkontroll. Internkontroll handler om å ha ting på stell, oversikt og analytisk forståelse blant annet av ansvar og risiko, og dette lar seg fint forene med en ledelsesutøving som fremmer medarbeiderskap med handlingsrom og mot til å foreslå og forsøke noe nytt.

Kommunedirektørens ledergruppe utgjør kommunens kvalitetsutvalg.

Internkontrollgjennomgangen i kommunedirektørens kvalitetsutvalg inkluderer status og trender innenfor personvern, informasjonssikkerhet og kvalitet.

Plansystemet

Kommunenes plansystemer styres av plan- og bygningsloven. Økonomi- og handlingsplanen, samt årsbudsjettet, er en integrert del av plansystemet. I tillegg til de ordinære plantypene etter plan- og bygningsloven har kommunen en utstrakt bruk av temaplaner innenfor de ulike kommunalområdenes fag. Planporteføljen består av planer som er lovpålagte, som er nødvendig for tilskudd, politisk bestilte, faglig begrunnet eller utledet fra samfunnsdelen.



Planstrategi

Planstrategi for Moss 2020-2024 omfatter en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling og er kommunestyrets verktøy for å prioritere planoppgaver og ressursbruk i valgperioden. Den kommunale planstrategien er et sentralt element i plan- og styringssystemet, der den er et viktig bindeledd mellom det fireårige kommuneplanarbeidet og årshjulprosessene knyttet til kommunens virksomhetsstyring.

Moss kommune legger FNs bærekrafts mål og Parisavtalen til grunn for alle vedtak og beslutninger i planperioden.



FNs bærekraftsmål er en arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringer. Våre prioriteringer skal ta klimavennlige, sosiale og økonomiske hensyn, og en bærekraftig utvikling skal imøtekomme dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.

Kommuneplan for Moss

Kommuneplanen er kommunens overordnede strategiske styringsdokument og inneholder mål og retningsvalg for kommunens utvikling. Kommuneplanen er forankret i plan og bygningsloven og utarbeides for en periode på 12 år og revideres normalt hvert fjerde år.

Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel. Samfunnsdelen beskriver langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Arealdelen er juridisk bindende og fastsetter hovedtrekkene i arealdisponeringen. Arealdelen definerer rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan iverksettes

Mangfoldige Moss - Skapende - Varmere – Grønnere

Visjonen for Moss er laget av innbyggere, ansatte og folkevalgte og ble vedtatt 5. desember 2018. Visjonen er et fremtidsbilde som skal skape felles mening og retning. Den skal engasjere og vise vei for innbyggere, folkevalgte og medarbeidere i kommunen.

Samfunnsdelen Moss 2030

Kommuneplanens samfunnsdel, Moss 2030, ble vedtatt i kommunestyret 13. februar 2020. Samfunnsdelen har tre innsatsområder som utgjør elementene i bærekraftstrekanten; levekår og folkehelse, klima og miljø, og verdiskapning og kompetanse. Det er utarbeidet mål og strategier for hvert av innsatsområdene, samt strategier for areal- og transportplanleggingen.

Arealdelen

Kommuneplanens arealdel ble vedtatt mars 2021. Arealdelen bygger på areal- og transportstrategiene i samfunnsdelen og har fokus på fortetting, knutepunktutvikling og en langsiktig utbyggingsgrense som skal hindre byspredning og sikre bevaring av natur- og kulturlandskap.

Kommunedelplaner

En kommunedelplan er en overordnet plan, men på et noe mer detaljert nivå enn kommuneplanen. Kommunedelplaner dekker en geografisk del av kommunen eller gjelder et bestemt tema. Kommunedelplan for klima og for levekår og livskvalitet i et livsløpsperspektiv er to overordnede sektorovergrepene planer som ble vedtatt i 2021 og som legger føringer for annet planarbeid i

perioden. I 2022 skal kommunen jobbe med kommunedelplan for naturmangfold, kommunedelplan for bolig, revisjon av kommunedelplan for kulturminner. Dette i tillegg til arbeidet med kommunedelplaner for areal- og transport, for Høyda, sentrum og Halmstad. Statens vegvesen har igangsatt arbeidet med kommunedelplan for ny rv. 19.

Temaplaner

En temaplan er en strategisk plan som omhandler et spesifikt tema eller fagområde. Temaplaner har, i all hovedsak, et tilsvarende tidsperspektiv som kommuneplanen (minst 12 år). Revidering av den enkelte temaplan vurderes i forbindelse med planstrategien hvert fjerde år.

Noen temaplaner vil være sektorovergripende og gi føringer for hele organisasjonen, slik som for eksempel kommunens arbeidsgiverpolitikk. Andre temaplaner gjelder for et avgrenset tjenesteområde som hovedplan for vann og avløp eller fagområde som temaplan for klimatilpasning. Også enkelte overordnede strategiske planer kan utarbeides som temaplan der det er hensiktsmessig. Strategisk næringsplan er en interkommunal plan for kommunene i Mosseregionen.

Arealplaner

En arealplan omfatter et geografisk område og gir regler for hvordan arealene innenfor et område kan brukes eller hva slags bebyggelse som kan tillates. Den består av et plankart, planbestemmelser og en planbeskrivelse.

Menneskelige ressurser

Arbeidsgiverstrategi

Arbeidsgiverstrategien for Moss kommune skal bidra til å virkeliggjøre kommunens samfunnsoppdrag gjennom engasjerte medarbeidere som tar ansvar og skaper gode resultater til beste for våre innbyggere. Dette oppnår vi gjennom utviklende, trygge, meningsfulle og helsefremmende arbeidsplasser. Gjennom samarbeid, medvirkning og involvering gjør vi organisasjonen i stand til å møte fremtidens utfordringer.

Overordnede mål for kommunen

Moss kommune skal være en serviceinnstilt, moderne og innovativ kommune som evner å møte innbyggernes behov og ta i bruk digitale løsninger der det er hensiktsmessig.

Moss kommune skal ha kompetente og profesjonelle fagmiljøer preget av tverrfaglig samarbeid, kontinuerlig utvikling og innovasjon. Kommunen skal yte helhetlige tjenester og tilbud til alle innbyggere, brukere og næringsliv, og tilby fellesskap for alle og muligheter for den enkelte.

Slik gjør vi det

Vi er modige:

- Vi møter utfordringer ved å være fremtidsrettete og innovative.

Vi gir muligheter:

- Som en stor arbeidsplass gir vi muligheter for våre medarbeidere.
- Som en stor samfunnsaktør er mangfold og inkludering viktige verdier i hverdagen.

Vi er lærende:

- Vi møter fremtidens behov for kompetanse med læring og utvikling.

Vi er tydelige:

- Omdømmet vårt preges av å være en attraktiv arbeidsgiver som rekrutterer og utvikler gode medarbeidere.

Vi jobber etter følgende ledelsesprinsipper:

- behovsdekning -ikke tjenesteyting
- helhetlig
- delegasjon til der beslutningskompetansen er størst
- nær-ledelse
- åpenhet
- medvirkning
- klart språk
- gjensidig tillit og respekt

Arbeidsmiljø

Medarbeiderne i Moss kommune skal ha utviklende, trygge, meningsfulle og helsefremmende arbeidsplasser.

Inkluderende arbeidsliv (IA)-handlingsplan

Moss kommune har inngått samarbeidsavtale med NAV Arbeidslivssenter og NAV Moss som bygger på «Intensjonsavtale om et mer inkluderende arbeidsliv – Et arbeidsliv med plass til alle – 1.januar 2019 – 31.desember 2022.» I forlengelse av denne avtalen er det vedtatt en handlingsplan som skal bidra til å nå dette målet.

Moss kommune skal gi muligheter for våre medarbeidere. Dette skal vi gjøre gjennom å legge til rette for faglig og personlig utvikling. Ledere og medarbeidere skal sammen bidra til å søke løsninger som gir rom for medarbeidernes behov i ulike livsfaser, og så langt som mulig tilrettelegge og kompensere for ulike funksjonsnivå.

Det er to områder som skal prioriteres fram til og med 31.desember 2022:

1. Samarbeid og medvirkning: For å lykkes i arbeidet med å redusere sykefraværet er samarbeid og medvirkning på arbeidsplassen avgjørende.

2. Gjennomføre risikovurdering av arbeidsmiljø: Risikovurdering av arbeidsmiljø skal gjennomføres av alle ledere for sin enhet/ virksomhet/ avdeling. Dette gjennomføres i samarbeid med verneombud.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)-plan

HMS og arbeidet med inkluderende arbeidsliv (IA) er gjensidig avhengig av hverandre og må ses i sammenheng, med sikte på å oppfylle de overordnede målene i kommunens arbeidsgiverstrategi.

Moss kommune har en vedtatt HMS-plan. HMS-planen omhandler hvilke områder som skal vies spesiell oppmerksomhet i hele kommunen for perioden 2020-2022. Her er det vedtatt en rekke delmål som bygger opp under kommunens IA-arbeid.

Kompetanse

Moss kommune skal ha kompetente og profesjonelle fagmiljøer preget av tverrfaglig samarbeid, kontinuerlig utvikling og innovasjon. Vi skal gi muligheter for våre medarbeidere og møte fremtidens behov for kompetanse med læring og utvikling.

Læringer og andre løp med mål om fagbrev

Kommunen jobber systematisk med utvikling og oppfølging av rollen som lærebedrift, og er godkjent som lærebedrift i 10 fag:

- helsearbeider
- barne- og ungdomsarbeider
- IKT-service
- kontor- og administrasjon
- rørlegger
- byggdrifter
- institusjonskokk
- anleggsgartner
- anleggsmaskinfører
- tømrer

Det er et overordnet mål om å ha 2 læringer per 1000 innbyggere. Det er de to siste årene i snitt vært 85 ordinære læringer i aktivt løp i kommunen.

Kommunen har i 2021 et tilbud om ordningen "Fagbrev på jobb" og vi jobber også kontinuerlig med å stimulere til å ta fagbrev for ansatte som kan omfattes av praksiskandidatordningen.

Kompetanseutvikling

Gjennom aktiv stimulering til søknad om og tildeling av kompetansemidler er det årlig mange ansatte som gjennomfører kompetansehevende tiltak i tråd med overordnede føringer. Dette gjelder ansatte både på fagarbeider og høyskolenivå.

Det er i tillegg en ordning i kommunen med kompetansetillegg for fullført relevant etter- og videreutdanning, som skal stimulere til kompetanseheving i tråd med kommunens kompetanseplaner.

Arbeid med et overordnet lederprogram er under utvikling og skal bidra til utvikling av lederkompetansen i organisasjonen.

Økonomiske rammebetingelser

Forutsetninger i økonomiplan 2022-2025

Økonomiplan 2022-2025 bygger blant annet på følgende:

- økonomiplan 2021-2024
- vedtak i kommunestyret og andre politisk organer de ti første månedene i 2021
- statsbudsjett 2022

Planen er justert for andre kjente endringer som driftskonsekvenser av investeringer, aktivitetsendringer og liknende.

For pris- og lønnsvekst er det lagt til grunn tilsvarende forutsetninger som i statsbudsjett 2022:

- lønnsvekst 3,2 prosent
- prisvekst 1,6 prosent
- deflator 2,5 prosent (kombinasjon av lønns- og prisvekst)

Avsetning for lønnsoppgjør 2022 er budsjettetert under fellesposter drift. Det vil si at det ikke er fordelt ut på de ulike kommunal og stabsområder, men fordeles etter at lønnsoppgjøret for 2022 foreligger. Pensjonssatser er basert på prognoser fra Kommunal lands pensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK). Det er lagt til grunn å bruke 100 millioner kroner hvert år i planperioden av premiefondet i KLP.

Lånerenten er basert på prognose fra Kommunalbanken med følgende nivåer:

- 1,75 prosent i 2022
- 2,25 prosent for perioden 2023-2025

Lengre nedbetalingstid på lån (avdrag) som ble vedtatt i økonomiplan 2020-2024 er videreført.

Betalingssatser 2022

Priser på kommunale tjenester er i all hovedsak fremskrevet rundt deflator på 2,5 prosent. Det er noen unntak:

- Gjennomsnittlig prisøkning for vann er 13,8 prosent, avløp 8,8 prosent og renovasjon 10 prosent
- økning i parkeringsavgiften, herav også innføring avgift for elbiler
- betaling av leie for kommersielle aktivitetsaktører som bruker idrettsanlegg (ny)

Netto ramme per kommunal og stabsområde

Netto driftsramme per område	Revidert budsjett 2021	2022	2023	2024	2025
Kommunedirektør med stab	273	275	271	270	272
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	1430	1 422	1 419	1 415	1 416
Kommunalområde helse og mestring	1 133	1 094	1 093	1 130	1 130
Kommunalområde plan, miljø og teknisk	136	136	136	136	135
Fellesposter drift	150	274	286	288	290
- herav MKE	201	271	296	314	327
Totalt	3 122	3 201	3 205	3 239	3 243

Tall i hele millioner kroner

Tabellen over viser nettorammer for kommunal- og stabsområdene, det vil si utgifter minus inntekter per område. I tillegg vises sum overføring fra Moss kommune til MKEiendom KF

Sentrale inntekter

Sentrale inntekter	Regulert budsjett 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2025
Skatt på inntekt og formue	1 461	1 568	1 568	1 568	1 568
Ordinært rammetilskudd	1 424	1 414	1 415	1 414	1 414
Skatt på eiendom	186	183	186	188	190
Andre generelle statstilskudd	85	78	79	77	77
Sum sentrale inntekter	3 156	3 243	3 248	3 247	3 249

Tall i hele millioner kroner

Skatt på inntekt og formue

Forslaget til økonomiplan bygger på regjeringens forslag til statsbudsjett. Dette gjelder også

skatteanslaget. Nivået for kommunens skatteinntekter kan variere fra år til år sammenliknet med landsgjennomsnittet. Dette påvirker inntektsutjevningen i rammetilskuddet. For å redusere effekten av tilfeldige utslag, er det tatt utgangspunkt i et gjennomsnitt av skatt i prosent av landsgjennomsnittet for de tre siste årene. Dette gjennomsnittet er grunnlaget for skatteanslaget for den aktuelle perioden.

Skatteinngangen for kommunesektoren har ofte blitt høyere enn anslagene i statsbudsjett og kommuneproposisjon. På grunn av pandemien er skatteanslagene for 2020 og 2021 vanskelig å vurdere i forhold til de endelige resultatene. Økningen i skatteinngangen utover statsbudsjettet for årene 2017-2019 er som følger:

- 2017: 3,0 prosent
- 2018: 2,5 prosent
- 2019: 4,2 prosent

Skatteanslaget for kommunen ligger 2 prosent over anslaget i statsbudsjett 2022 og KS sin prognosemodell. I tillegg er det lagt til grunn en befolkningsvekst i kommunen på 0,25 prosentpoeng utover landsgjennomsnittet, jf. befolkningsprognosen. I sum gir dette en skatteøkning på 36 millioner kroner utover statsbudsjettet.

Eiendomsskatt

Inntektene fra eiendomsskatt blir i 2021 noe lavere enn opprinnelig budsjettet. Det skyldtes i stor grad tilbakebetaling av eiendomsskatt i påklagede saker og særlig innenfor næringslivet. Omstrukturering av næringsvirksomheter medførte at det ble utfordrende å fastsette verdien på en del eiendommer.

For 2022 er anslaget 183,5 millioner kroner i eiendomsskatt. For 2022 forventes det ikke like mange påklagede saker som i 2021. Det er lagt til grunn en årlig vekst på 2,3 millioner kroner for taksering av nye enheter hvert år i planperioden.

Rammetilskudd

Anslaget for rammetilskudd baserer seg også på statsbudsjett 2022 og KS sin prognosemodell. Blant annet ligger den nye barnevernsreformens innlemminger fra statlige tilskudd og refusjoner inne i rammetilskuddet. Finansiering av barnevernet gjennom rammetilskuddet gir et økt finansieringsansvar for kommunene. I 2022 anslås denne innlemmingen å være i størrelsesorden 22-23 millioner kroner for kommunen.

Andre generelle statstilskudd

I andre generelle statstilskudd ligger følgende tilskuddsordninger:

- Integreringstilskudd
- Vertskommunetilskudd HVPU
- Rente- og avdragskompensasjon

Beregningen av kommunens inntekter fra integreringstilskudd i planperioden er usikker. Usikkerheten dreier seg om størrelsen på målgruppen for tilskudd, som er avhengig av faktisk bosetting og antallet familiejenforeninger i perioden. Det er lagt til grunn en bosetting på mellom 40-45 personer årlig i planperioden.

Oppgaveendringer

Barnevernsreform

Barnevernsreformen vedtatt av Stortinget trer i kraft 1. januar 2022. Reformen inneholder både kvalitetstiltak og endringer i ansvarsdelingen mellom stat (Bufetat) og kommunene. Som en del av reformen vil kommuner få økt finansieringsansvar for ordinær fosterhjem og skal derfor betale økte egenandeler for tiltak som tilbys av Bufetat.

Kommunene blir kompensert gjennom rammetilskuddet. Det samlede økonomiske opplegget er på sikt beregnet til 2,1 milliarder kroner. Kompensasjonen vil være noe lavere i 2022, ca. 1,6 milliarder kroner. Moss kommunes andel av dette vil være i størrelsesorden 22- 23 millioner kroner. Samtidig er det lagt inn 36 millioner i budsjetttrammen til kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet.

Andre vesentlige oppgaveendringer hvor rammer til kommunalområde er endret:

- redusert pensjonspåslag til private barnehager
- redusert sats for kapitaltilskudd til de private barnehagene
- innføring av en ekstra naturfagtime i grunnskolen fra skoleåret 2022/2023
- opprette en rådgivende enhet i den kommunale helse og omsorgstjenesten
- forvaltning og drift av helsenett, herunder helseID, kjernejournal, e-resept og helsenorge.no
- innføring av en lovfestet rett til barnekoordinator
- endret kompensasjonsordning for ressurskrevende tjenester (økt innslagspunkt)
- tolkeloven - kompensere kommuner for økte kostnader
- universell utforming av IKT-løsninger

Handlingsregler

Kommunestyret vedtok i sak 062/21 finansielle handlingsregler for Moss kommune. Formålet med handlingsreglene er å sikre en langsiktig styring av kommunens økonomi. De er ikke absolutte for et enkelt år eller et lovkrav. Følgende handlingsregler gjelder:

- netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter på 0,75 til 1,75 prosent
- disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter på 7 til 9 prosent
- renteeksponert gjeldsgrad på 70 til 75 prosent av brutto driftsinntekter (all gjeld minus startlån og selvkost)
- minimum 30 til 40 prosent egenfinansiering investeringer (eksklusive startlån og selvkost).

Netto driftsresultat

	2022	2023	2024	2025
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	-0,4	-0,4	-1,4	-1,6

Tallene inkluderer ikke MKEiendom KF og Moss Havn KF

Netto driftsresultat viser hvor mye som kan disponeres til avsetninger og investeringer etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. Teknisk beregningsutvalg anbefaler at årlig netto driftsresultat bør ligge på 1,75 prosent. Moss kommune har i sine handlingsregler lagt seg på nivået 0,75 til 1,75 prosent av brutto driftsinntekter.

For alle årene i planperioden er netto driftsresultat negativt. Det betyr at man må bruke av fondsmidler i driften.

Disposisjonsfond

Disposisjonsfond viser kommunens tilgjengelige, frie reserver. Det er i årene 2022-2025 budsjettet med følgende disponering av disposisjonsfond:

	2021	2022	2023	2024	2025
Disposisjonsfond per 31.12	378	358	335	272	201
Prosent av brutto driftsinntekter	9,6	9,0	8,3	6,8	5,0

Tall i hele millioner kroner. Tallene inkluderer MKEiendom og Moss Havn

Prognosen for disposisjonsfond tar utgangspunkt i fondets størrelse ved utgangen av 2020 for Moss kommune samt en økning med 50 millioner kroner i 2021. Det er lagt til grunn at disposisjonsfondet til MKEiendom er i null og Moss Havn på 54 millioner kroner ved utgangen av 2021.

Det er budsjettet med bruk av disposisjonsfondet i hele planperioden, spesielt for årene 2024 og 2025. Ved utgangen av 2025 anslås disposisjonsfondet å være 201 millioner kroner, eller 5 prosent av brutto driftsutgifter. Handlingsregelen sier at disposisjonsfondet bør være på 7 til 9 prosent. Dette for å kunne ha reserver til uforutsette hendelser, ekstraordinære satsinger/aktiviteter og reserver som etter hvert er store nok til også å kunne bidra til finansiering av framtidige investeringer, jf. mål om gjeldsgrad og egenfinansiering av investeringer.

Gjeldsgrad

Renteekspontert gjeldsgrad i prosent av brutto driftsinntekter viser hvor mye av gjelden som ikke har noen motpost i form av inntekter som renteinntekter fra startlån og kommunale avgifter innen selvkostområder. Gjeldsgraden er beregnet til å ha følgende utvikling i planperioden:

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Gjeldsgrad i prosent av brutto driftsinntekter	64,0 %	66,3 %	70,4 %	77,0%	75,4%	72,4%

Målet er at lånegjelden ikke skal overstige brutto driftsinntekter. Når vi trekker ut startlån, rentekompensasjon og selvkostområdet er målet for Moss kommune at lånegjelden ikke skal overstige 70 til 75 prosent av de totale driftsinntektene. Gjeldsgraden holder seg under dette nivået

Økonomiplan for 2022-2025

bortsett fra i 2023 og 2024 da låneopptak gjøres for de to store prosjektene Grindvold hageby og svømmehallen, mens tilskuddet for disse ikke kommer før året etter.

I økonomiplanperioden er det budsjettert med investeringer i varige driftsmidler tilsvarende:

	2022	2023	2024	2025
Investering i varige driftsmidler	538	629	255	164

Tall i hele millioner kroner og inkluderer investeringer i regi av MKEiendom KF.

For ytterligere informasjon om investeringer, se investeringsoversikter under kommunalområdene.

Egenfinansierte investeringer

Handlingsregelens mål er at 30 til 40 prosent av investeringene skal være egenfinansierte. Av totale investeringer i planperioden er i underkant av 25 prosent av investeringene egenfinansiert gjennom tilskudd og momskompensasjon.

Finansinntekter og utgifter

Finansinntekter- og utgifter	Budsjett 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2025
Renteinntekter og utbytte	-28,8	-39,7	-43,1	-42,4	-41,7
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	48,6	44,6	51,5	52,1	52,2
Avdrag på lån	76,4	48,2	49,3	52,1	58,6
Netto finansinntekter/finansutgifter	96,2	53,1	57,7	61,8	69,1
Finansutgifter i tjenestemånedene	0	0	0	0	0
Totale finansutgifter	96,6	53,1	57,8	61,8	69,1

Tall i millioner kroner

Norges Bank økte styringsrenten til 0,25 prosent 22. september 2021. Signalene er at renten vil øke i tiden fremover. Dette påvirker både budsjetterte renteinntekter og renteutgifter i økonomiplan 2022-2025.

Renteinntekter og utbytte

Renteinntektene er i 2022 økt med kr 5,2 millioner kroner i forhold til revidert budsjett 2021. Dette skyldes høyere rentenivå og økte renteinntekter av bankinnskudd, renteinntekter for startlån og renteswaper. Det er også lagt til grunn et relativ høyt likviditetsvolum i 2022.

Utbytte fra Østfold energi er budsjettet til 5 millioner kroner for hvert av årene i planperioden. Dette er 0,7 millioner kroner lavere per år enn i gjeldende økonomiplan.

Renteutgifter

Renteutgiftene (inkludert renteswaper) er i 2022 økt med 7,4 millioner kroner i forhold til revidert budsjett 2021. Det er budsjettet med 1,75 prosent rente på lån i 2022 og 2,25 prosent i perioden 2023-2025. Dette er i henhold til renteanslagene fra Kommunalbanken.

Avdrag på lån

I økonomiplanperioden har Moss kommune lagt til grunn minimumskravene i kommuneloven ved budsjettering av årlige avdrag. Årsaken til at budsjettpostene er redusert i forhold til 2021 er overføring av låneportefølje til MKEiendom KF.

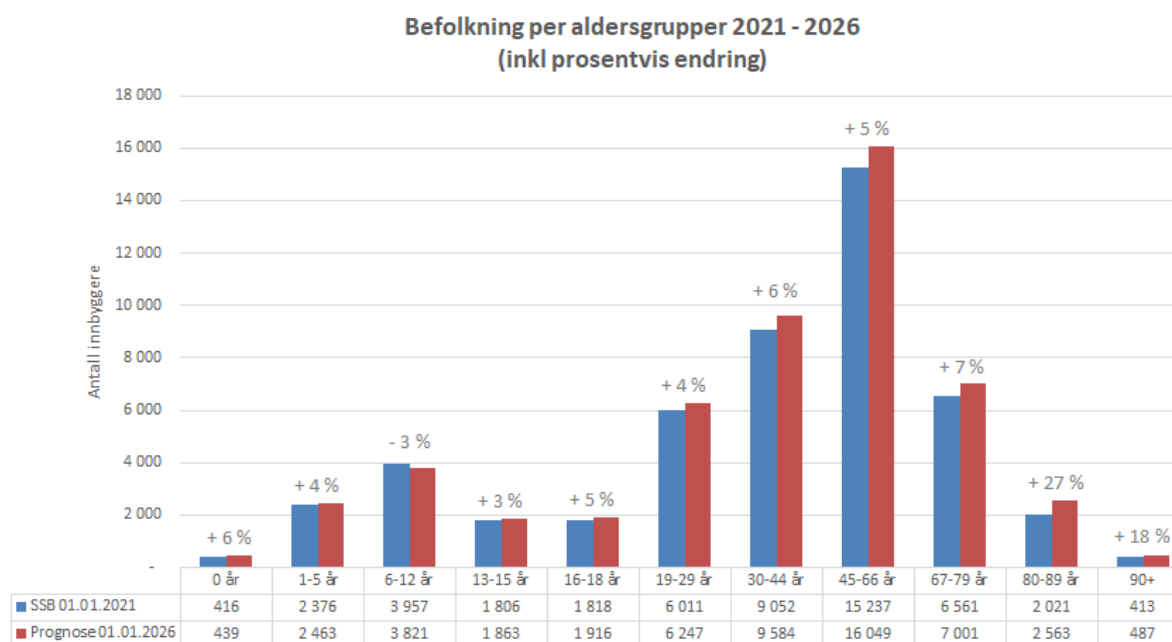
Befolkningsutvikling

Moss er et vekstområde i Østfold med høy bostedsattraktivitet. Demografien påvirkes av urbanisering, synkende fødselstall, økende migrasjon og at flere lever lenger. Dette gir utfordringer blant annet knyttet til sysselsetting, helse- og tjenestebehov. Veksten gir samtidig utviklingsmuligheter som kan bidra til å gjøre byen til et skapende, varmere og grønnere samfunn.

Det er en nær kobling mellom befolkningsutvikling og kommunens økonomi. Dette kommer til uttrykk på inntektssiden hvor befolkningssammensetning og befolkningsøkning i kommunen spiller en stor rolle. På utgiftssiden kommer dette til uttrykk først og fremst gjennom behov for behovsdekning innenfor sektorene oppvekst og levekår.

1. januar 2021 hadde Moss 49 668 innbyggere, hvorav andel innvandrere utgjør ca. 16 prosent. Moss har en lavere andel barn og unge og høyere andel eldre enn landsgjennomsnittet. SSBs framskrivninger tilsier at Moss kan forvente en befolkning på 50 522 per 1. januar 2025, noe som vil gi en årlig befolkningsvekst på ca. 0,5 prosent i perioden 2020-2025. I 2020 hadde kommunen imidlertid hatt en høyere vekst, til tross for koronapandemien, og ved utgangen av 2. kvartal 2021 hadde Moss 49 956 innbyggere, en økning på 0,8 prosent de siste 12 måneder.

COWI har utarbeidet befolknings framskrivninger for Moss som også tar inn planlagte utbyggingsområder for boliger. Ifølge disse prognosene vil antatt befolkningsvekst være på ca. 1 prosent årlig vekst. I grafen nedenfor ser man utviklingen fram mot 2026 dersom COWI sine beregninger legges til grunn.



Befolkningsutvikling i perioden 2021 - 2026 for Moss kommune

Det er usikkert hvilken betydning pandemien vil få for befolkningsutviklingen. I helsekriser og økonomisk usikre tider pleier fødselstallene å synke. Så langt viser tallene at det motsatte har skjedd i Norge. Hvis utviklingen fortsetter kan den fallende fruktbarhetstrenden snu i 2021.

I Moss er det en befolkningsfordeling på ca. 2,1 personer per bolig, og trenden tilsier at andelen personer per boenhet vil kunne synke. Det planlegges for en utbyggingstakt på minst 250 boliger i året. De fleste vil bosette seg i eller nært sentrum, på Verket og på Høyda. Områdesentrene Kambo og Halmstad er også vekstområder.

Folkehelse og levkår

Folkehelse og levkår er et prioritert område i kommuneplanens samfunnsdel. Et sentralt prinsipp i folkehelsearbeidet er «helse i alt», og de fleste faktorer som påvirker våre valg og helse finner vi *utenfor* helsesektoren. Gode oppvekstvilkår, boliger, gode barnehager og skoler, arbeid, fritids- og kulturmiljø, tilhørighet og et trygt nærmiljø er viktige faktorer. Et godt samarbeid på tvers av fagområder er en forutsetning for å lykkes med å utvikle et bærekraftig og helsefremmende lokalsamfunn. Alle kommunens tjenesteområder har et ansvar for å fremme god folkehelse, bedre levkår og utjevne sosial ulikhet.

Oversiktsdokumentet over kommunens folkehelse og levkår; *Mangfoldige Moss – slik har vi det* holdes løpende oppdatert (jfr. § 4 i forskrift til lov om folkehelsearbeid). Denne ligger til grunn for planarbeid og brukes aktivt som kunnskapsgrunnlag for kommunens folkehelsearbeid.

Folkehelse har en tverrsektoriell tilnærming hvor alle FNs bærekraftsmål er relevante. *Mangfoldige Moss – slik har vi det* viser at det særlig er innen bærekraftsmålene utdanning, helse, arbeid og ulikhet vi finner utfordringer i Moss. Moss ligger signifikant dårligere an enn landsgjennomsnittet på flere folkehelserelaterte faktorer. Vi har en høy andel barn som bor i husholdninger med vedvarende lavinntekt (15,5 prosent). Andelen med psykisk uhelse er høy i befolkningen (18,4 prosent) og øker særlig blant unge i alderen 15 - 24 år. Andel mossinger som mottar stønad til livsopphold og uføreytelse er høyere enn landsgjennomsnitt og forventet levealder i Moss er signifikant lavere enn landsgjennomsnittet.

Andelen unge mellom 16 og 25 år som ikke er i arbeid eller utdanning er signifikant høyere i Moss (14 prosent) enn landsgjennomsnittet (12 prosent). Det er store forskjeller mellom Mosseungdom med innvandrerbakgrunn og ungdom uten innvandrerbakgrunn, hhv. 25 og 12 prosent. UngData fra 2019 viser til høy bruk av cannabis, og utenforskap som lavere deltakelse i organisert fritidsaktivitet og økt opplevelse av ensomhet.

Av positive funn kan det framheves at de aller fleste eier sin egen bolig i Moss, elevene trives på skolen og andelen som gjennomfører videregående opplæring er på landsgjennomsnitt.



Klimabudsjett

Klimabudsjett

Klimabudsjettet er et oppfølgings- og styringsverktøy for kommunen som beskriver tiltak som må gjøres for at Moss skal nå sine klimamål. Klimabudsjettet er med andre ord en handlingsplan for klimatiltak som vil gi klimagasskutt for direkte og indirekte utslipp. Den komplette listen over klimagassreduksjoner som finner sted i Moss er ikke kjent, men de største og kjente tiltakene er tatt med i klimabudsjettet. Det rapporteres årlig på klimabudsjettet, og nytt klimabudsjett for de neste fire årene utarbeides og vedtas hvert år.

Klimabudsjettet 2020 var det første klimabudsjettet for Moss kommune og har blitt videreutviklet med stadig ny kunnskap og nye tiltak. Der vi har gode tall vil rapportering av tiltakene være tallbasert. Alle tiltakene beskrevet i klimabudsjettet handler om klimagasskutt og er en del av omstillingen fram mot lavutslippssamfunnet 2050. Effektene av tiltak som er forventet å gi reduserte klimagassutslipp gjennom adferdsendringer er vanskelig å tallfeste. Å endre atferd er likevel et viktig bidrag for å redusere utslippene og ikke minst nødvendig for å omstille til lavutslippssamfunnet.

For å sikre eierskap, oppfølging og forankring i organisasjonen er klimabudsjettet integrert i den ordinære økonomiplanen. Som en videreutvikling i forhold til tidligere år har hver enkelt enhet i Moss kommune foreslått tiltak de vil jobbe med for å oppnå klimagassreduksjoner i den kommende økonomiplanperioden. Disse tiltakene er lagt inn som oppdrag og fremkommer under den enkelte enhets kapitler. Det er ikke satt opp konkrete tidsfrister for måloppnåelse per enhet denne gangen, men det vil det bli jobbet med gjennom 2022. Enhetene vil rapportere på oppdragene i forbindelse med tertialrapporter og årsrapport. På denne måten vil klimabudsjettet bli en enda mer integrert del av kommunes rapportering.

Kommunens klimamål

Hovedmål:

I Moss tar vi nødvendige grep for å redusere direkte klimagassutslipp med 60 % innen 2030 (referanseår 2016)

Mål i klimabudsjettet er forankret i kommuneplanen og klimaplanen, og følges opp med tiltak i klimabudsjettet. Noen av tiltakene vil rapporteres som tonn CO₂-ekvivalenter*.

**CO₂-ekvivalenter (forkortet CO₂e) er en måleenhet for å kunne sammenligne ulike klimagassers virkning på klimaet. Ved å omregne utslipp av ulike klimagasser, som karbondioksid, metan og lystgass, til CO₂-ekvivalenter, gjøres de ulike klimagassene sammenliknbare.*

I Moss kommune har vi i dag mål for å redusere utslipp innenfor temaene transport, bygg, energi, forbruk og avfall. For å oppnå størst mulig gevinst av tiltakene er det viktig at kommunen samarbeider på tvers av enheter, med innbyggerne og lokalt næringsliv, samt med regionale og statlige myndigheter.

Transport

Omstillingen til lavutslippssamfunnet krever globale utslippsreduksjoner på om lag 80-90 prosent, og det er ikke rom for utslipp fra transportsektoren. Transport må derfor prioriteres av kommunen i omstillingsarbeidet til lavutslippssamfunnet. Utslipp fra transport og mobile kilder utgjør omtrent 1/3 del av Norges utslipp.

Transport medfører både direkte utslipp i kommunen og indirekte utslipp fra produksjon og distribusjon av både biler og drivstoff. Klimagassutslipp knyttet til bygging av veier med broer og tunneler, jernbaneskinner, båthavner og annen infrastruktur er vesentlige utslippskilder. Alle utslippene påvirker klimaet, men ikke alle regnes som utslipp fra transportsektoren.

En større befolkning øker trolig behovet for mer person- og godstransport. Teknologisk utvikling, effektivisering og ny teknologi, har dempet veksten i klimagassutslipp sammenlignet med veksten i antall reiser og kjørte kilometer. Bedre betalingsevne gir folk mulighet til å reise oftere og mer effektivt, men bedre økonomi har også gitt oss muligheter til å bruke raskere former for transport. Bruken av personbil og fly har økt på bekostning av buss, bane og båt. Måten vi reiser og beveger oss på har de siste tiårene også endret seg, og særlig antall fritidsreiser har økt mye.

I de største byene i Norge har det vært en positiv trend med en økning i kollektivandelen for daglige reiser siden 2005, ifølge de nasjonale reisevaneundersøkelsene. Dette skyldes blant annet bedre kollektivtilbud og restriksjoner på bilbruk. Andelen av reiser som foretas med kollektivtransport i mosseregionen er i dag 7 prosent, sykkelandelen er 4 prosent, andel fotgjengere ligger på 19 prosent og bilfører er på hele 56 prosent (kilde: RVU 2019). Resterende andel er stort sett sortert under kategorien «bilpassasjer». Korona pandemien har imidlertid sørget for å endre folks reisevaner i 2020 og 2021.

For å nå målet om fossilfri transport i framtida er det en rekke tiltak som handler om tilrettelegging for å nå dette målet, tiltak som ikke er så enkle å kvantifisere.

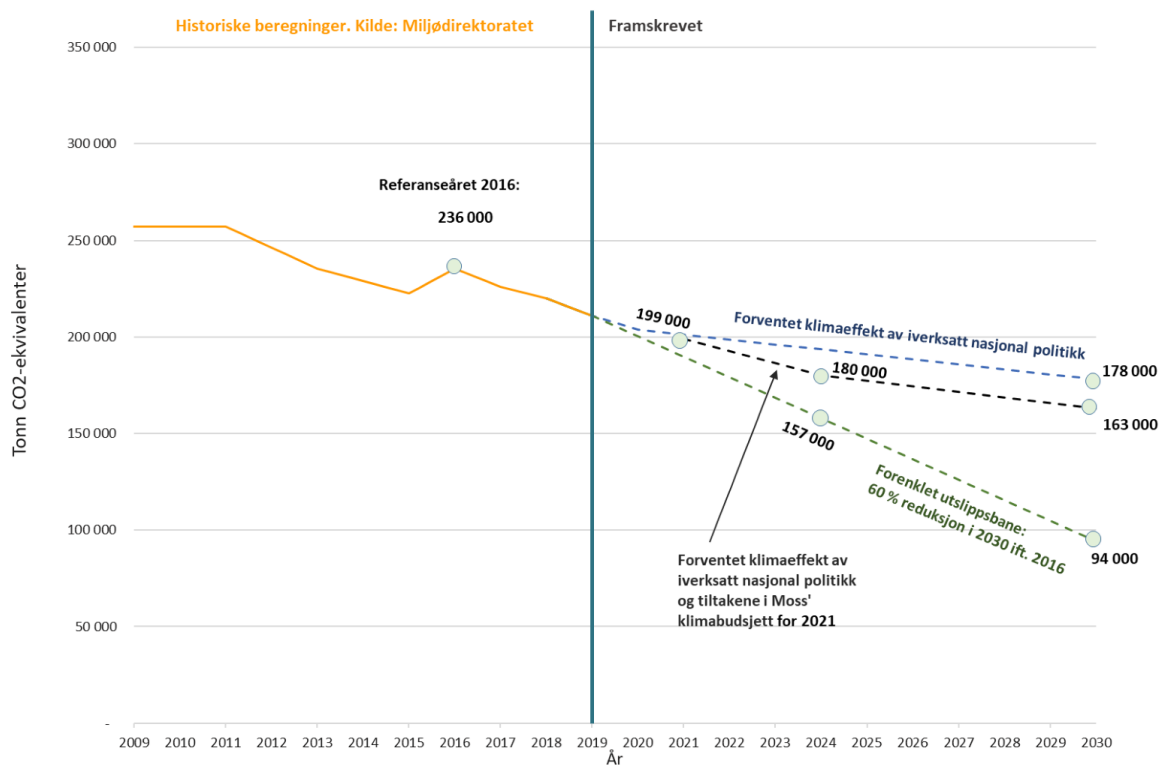
Bygg

Bygg er et viktig tema i klimaplanarbeidet. Bygg-tema deles inn i tre kategorier; bruk av bygg, energi i bygg og vedlikehold. Byggene må driftes energieffektivt med fornybar energi. Vedlikehold og bruk må være av en slik art at bygget kan leve lenge. Det kan være et mål å få til utvidet flerbruk av bygg. Gjennom flerbruk vil behovet for nye bygg reduseres. Ved nybygg er materialbruk, beliggenhet, størrelse og gjenbruk av bygningskropp/andre materialer spesielt viktige. En klimavennlig privat bolig er liten, den er energieffektiv, har fornybar energi og den vedlikeholdes godt. Gjenbruk av bygg vil være viktig for å redusere klimagassutslipp knytta til materialbruk i bygg.

Forbruk og avfall

Vårt forbruk av varer og tjenester bidrar til miljø- og klimautfordringer i hele verden. Ca. 60 prosent av globale klimagassutslipp er husholdningenes forbruk ansvarlig for. I framtida vil, og må, vårt forbruk endre seg mye, slik at det holder seg innenfor det naturen tåler. Mye av forbruket blir på et eller annet tidspunkt til avfall. Vi kommer til å utnytte råvarene våre stadig bedre gjennom større fokus på sirkulærøkonomi. Sirkulærøkonomi handler om å bruke og gjenbruke produkter og materialer i et kretsløp, slik at vi skaper minst mulig avfall og utnytter ressursene så godt som mulig.

Framskrivninger klimagassreduksjoner i mossesamfunnet



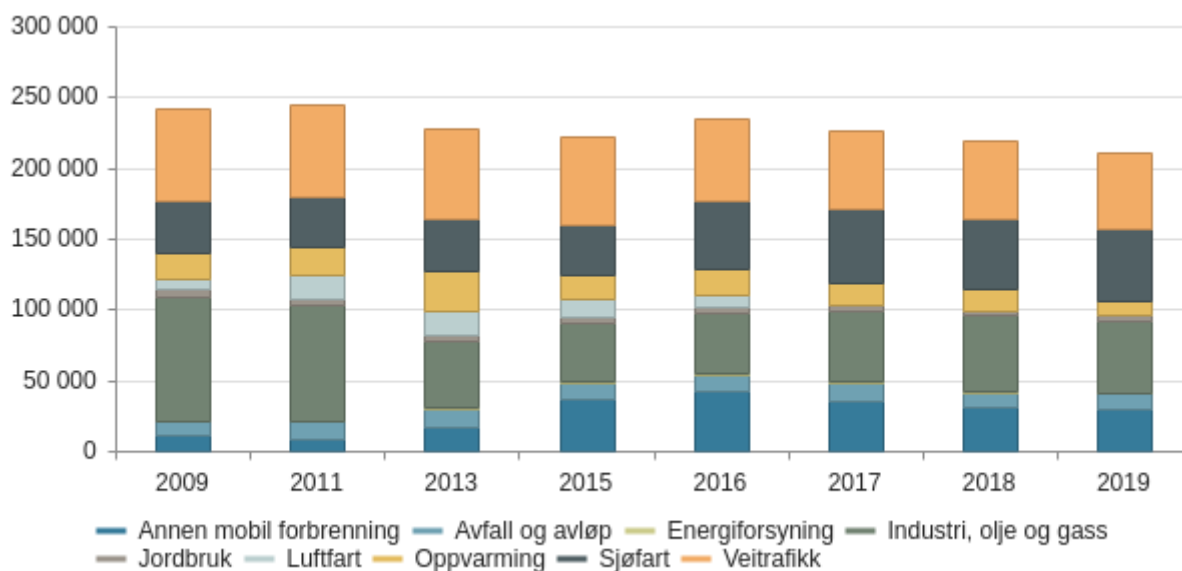
En forenklet framstilling av hvordan utslippene er forventet å reduseres utfra iverksatt nasjonal politikk og planlagte lokale tiltak og lokale mål i Moss. Den grønne stiplede linja viser hvor mye som skal kuttes hvis vi skal nå klimamålet om 60 prosent reduksjon av klimagasser i perioden 2016 – 2030. Utgangspunktet for kurven er Miljødirektoratets statistikk for direkte utslipp, og vises ved oransje kurve i perioden 2009 – 2018.

Klimastatistikk

Utslipp av klimagasser per år

Grafen viser utslipp av klimagasser i tonn CO₂-ekvivalenter

Økonomiplan for 2022-2025



Tabellen viser utslipp av klimagasser i tonn CO2 (karbondioksid)

	2009	2011	2013	2015	2016	2017	2018	2019
Annen mobil forbrenning	11 059,9	8 702,5	16 487,3	36 296,5	41 306,4	35 564,4	30 665,1	29 563,4
Avfall og avløp	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Energiforsyning	0,0	0,0	863,5	833,0	872,5	510,8	290,0	352,6
Industri, olje og gass	85 639,0	77 491,7	42 337,6	37 852,7	36 764,0	43 932,3	47 775,6	44 341,9
Jordbruk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Luftfart	6 925,8	16 768,2	16 956,3	12 108,9	9 117,7	1,3	0,7	0,9
Oppvarming	17 389,7	16 260,2	27 287,7	15 548,4	16 818,3	13 443,1	13 491,5	8 433,0
Sjøfart	35 729,3	35 729,3	35 729,3	35 729,3	47 260,9	52 148,3	48 778,5	51 321,9
Veitrafikk	65 343,9	63 873,4	62 734,5	61 540,4	58 292,1	53 957,6	55 458,2	52 925,6
Sum	222 087,6	218 825,2	202 396,0	199 909,2	210 431,8	199 557,8	196 459,5	186 939,3

Tallfestede klimatiltak

Direkte utslipp

Reduksjoner vises i tonn CO2 ekvivalenter
Beløp i 1000 kr

	Kostnad 2022	Totalkostnad 2022-2025	Årlig sektor energibesparelse i kWh	Kilde	Reduksjon 2022	Reduksjon 2023	Reduksjon 2024	Reduksjon 2025
Grønn Havn - Elektrifisering av droner (båter) fra og med 2022	0	0	0	Sjøfart Tunge kjøretøy	1 792,0	1 792,0	1 792,0	1 792,0
Delebilordning	0	0	0	Veitrafikk Personbiler	27,0	27,0	27,0	27,0
Gangetiltak - nå målet om gangeandel på	2 000	8 000	0	Veitrafikk Personbiler	111,0	148,0	184,0	221,0

Økonomiplan for 2022-2025

25 prosent i 2030								
Hjemmekontor (reduksjoner)	0	0	0	Veitrafikk	Personbiler	33,0	33,0	33,0
Leasing av elsykler for kommunalt ansatte	0	0	0	Veitrafikk	Personbiler	53,0	53,0	53,0
Sykkeltiltak - Tilrettelegge for sykkel - Nå målet om 20 prosent sykkelandel i 2028	5 500	22 000	0	Veitrafikk	Personbiler	756,0	1 243,0	1 730,0
Sum	7 500	30 000	0			2 772,0	3 296,0	3 819,0

Eksterne tiltak

Reduksjoner vises i tonn CO2 ekvivalenter

	Sektor	Kilde	Reduksjon 2022	Reduksjon 2023	Reduksjon 2024	Reduksjon 2025
Ferjer på elektrisitet (tre ferjer i 2022)	Sjøfart	Dieseldrevne motorredskaper	4 200,0	8 400,0	8 400,0	8 400,0
Kollektivtiltak for å nå en kollektivandel med buss på 8 prosent i 2030	Veitrafikk	Personbiler	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum			4 200,0	8 400,0	8 400,0	8 400,0

Ikke-kvantifiserbare utslippsreduksjoner

	Sektor	Kilde
Tiltak forbruk og avfall: MOVAR har et forprosjekt for å se på muligheten til å starte produksjon av biokull	Avfall og avløp	Avfallsdeponigass
Tiltak forbruk og avfall: Større gjenbruksandel av det som leveres på Solgård Avfallsplass	Avfall og avløp	Avfallsforbrenning
Tiltak forbruk og avfall: Utrede muligheten for å etablere stasjonært avfallssug	Avfall og avløp	Tunge kjøretøy
Tiltak bygg: Utarbeide klima- og miljøplan i forkant av større bygge- og rehabiliteringsprosjekter	Bygg	Utslipp og opptak av klimagasser
Tiltak bygg: Vedlikeholdet i kommunens bygningsmasse skal være verdibevarende og oppvarmingskilder skal være fornybare	Bygg	Utslipp og opptak av klimagasser
Tiltak energi vann- og avløp: Energisparing i pumpestasjoner	Energiforsyning	Elektrisitetsproduksjon og annen energiforsyning
Tiltak Sjøfart: Moss Havn - samarbeid med andre havner om tilgang til landstrøm	Sjøfart	Andre aktiviteter sjøfart
Tiltak transport: Handingsplan til parkeringsstrategi med fokus på byliv og klima	Veitrafikk	Personbiler
Sum		

Tidligere vedtatte tiltak

Reduksjoner vises i tonn CO2 ekvivalenter
Beløp i 1000 kr

	Kostn ad 2022	Totalkostn ad 2022- 2025	Årlig Sektor energibespar else i kWh	Kilde	Reduksj on 2022	Reduksj on 2023	Reduksj on 2024	Reduksj on 2025
Redusere utslipp fra tjenestereiser med 50 prosent	0	0	0 Annet	Utslipp og opptak av klimagasser	32,0	48,0	63,0	63,0
Etablering av ettersorteringsanlegg	0	0	0 Avfall og avløp	Avfallsforbrenning	0,0	0,0	0,0	4 172,0
Gatelys - skifte ut til LED	10 000	10 000	1 050 000 Energiforsyning	Elektrisitetsproduksjon og annen energiforsyning	0,0	0,0	0,0	0,0
Reduksjon i årlig innkjøp av nettbrett ved å bruke dem i 5 år	0	0	0 Innkjøp	Utslipp og opptak av klimagasser	13,0	13,0	13,0	13,0
Matsvinn - redusere matsvinn ned til 10 prosent på institusjoner	0	0	0 Jordbruk	Fordøyelsesprosesser husdyr	14,0	14,0	14,0	14,0
Grønn Havn - redusere strømforbruk i kontorbygg	0	0	42 250 Oppvarming	Elektrisitetsproduksjon og annen energiforsyning	0,0	0,0	0,0	0,0
To nye omsorgsboliger – energibesparelser	0	0	416 127 Oppvarming	Elektrisitetsproduksjon og annen energiforsyning	0,0	0,0	0,0	0,0
Utskiftning av kommunens egne biler innen 2024	0	0	0 Veitrafikk	Personbiler	285,0	356,0	428,0	428,0
Sum	10 000	10 000	1 508 377		344,0	431,0	518,0	4 690,0

FNs bærekraftsmål - skapende, varmere, grønnere

Bærekraftsmålene skal sikre en bærekraftig utvikling som ser miljø, økonomi og sosial utvikling i sammenheng. For å skape bærekraftig utvikling må vi jobbe på tre områder: miljø, økonomi og sosiale forhold. Klimabudsjetten har et særlig ansvar for bærekraftig miljø og tar opp i seg målene som omhandler klima og spesielt målene 7, 9, 11, 12, 13 og 17.

Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever idag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å dekke sine behov.



Tilskudd

Søknader om tilskudd

Kommunedirektøren foreslår å videreføre tilskudd fra økonomiplanen for 2021 –2024:

Varmestua har søkt om 490 000 kroner til drift av sitt tilbud. Varmestua gir et stabilt, tilgjengelig og viktig tilbud til sin målgruppe. Kommunedirektøren foreslår å videreføre tilskuddet til Varmestua i ny økonomiplanperiode.

Kirkens Bymisjon har søkt om 1,3 millioner kroner til tiltaket I jobb og skattkammeret, opp fra 1,2 millioner kroner for 2021. I jobb supplerer kommunens øvrige tilbud ved å tilby arbeidsdeltagelse til personer som ellers står utenfor arbeidslivet på grunn av rus og /eller psykiske helseplager. Skattkammeret retter seg mot lån av utstyr og aktivitet for barn og unge og gir et utfyllende tilbud for å sikre kommunens mål om aktivitet og deltagelse for alle. Kommunedirektøren foreslår å opprettholde tilskuddet på 1,2 millioner kroner.

Fontenehuset har søkt om 2,5 millioner kroner for å videreføre drift på dagens nivå, opp fra 2,2 millioner kroner for 2021. Fontenehuset bidrar til å nå kommunens mål om at flere skal oppleve fellesskap og arbeidsdeltagelse. Fontenehuset gir kommunens innbyggere med moderat til alvorlig psykisk lidelse trygghet for å gi bedret helse, økt livskvalitet og bidrar til arbeids- og studieinkludering. Fontenehuset fremhever i sin søknad behovet for mer forutsigbarhet i driften og foreslår å etablere en rammeavtale for å sikre kvalitet og økonomisk forsvarlig drift. Kommunedirektørens forslag er å videreføre tilskuddet på 2,2 millioner kroner for kommende økonomiplanperiode.

Galleri F15 har søkt Kulturdepartementet om 13,95 millioner kroner mot 13,04 millioner kroner i fjor. Dette innebærer at søknaden til Moss kommune er 4,447 millioner kroner mot 4,347 millioner kroner i fjor. Kommunen har inngått en avtale med staten der man deler på totalbeløpet med følgende fordeling: stat 60 prosent, fylke 20 prosent og Moss kommune 20 prosent. Beløpet som tildeles Galleri

F15 er derfor noe usikkert, og man bør avvente behandlingen hos staten. Kommunedirektøren foreslår å opprettholde vedtatt beløp i økonomiplanen.

Mosseregionens musikkråd har søkt om et tilskudd på 200 000 kroner. Musikkrådet er en aktiv aktør i kommunen og bidrar til synliggjøring og aktivisering av sang-, dans-, og musikkmiljøet. Pandemien har gjort det økonomisk vanskelig for medlemmene. Det er viktig for kommunen å støtte opp under den frivillige innsatsen som utgjør en viktig del av kommunens kulturliv. Kommunedirektøren foreslår å innvilge 200 000 kroner til Mosseregionens musikkråd.

Generasjon M har søkt om 1 – 1,145 millioner kroner for å videreføre sitt arbeid. Generasjon M og Moss kommune har utviklet etablering av deltidsjobber for ungdommer som gir økt aktivitet for beboere på kommunens sykehjem og omsorgsboliger. 32 lokale ungdommer i alderen 14-20 år har i løpet av 2021 hatt meningsfulle deltidsjobber der de besøker og aktiviserer eldre. Prosjektet har vært delvis finansiert av eksterne prosjektmidler og det søkes nå om kommunal finansiering for å kunne videreføre tilbudet. Kommunedirektøren har funnet rom for å innvilge søknaden med 1 million kroner og videreføring av deltidsjobber for 24 ungdommer for 2022.

Østfold kunstsenter har søkt om 100 000 kroner i driftstilskudd for 2022 mot 50 000 kroner i fjor. Det er blant annet et ønske om å få økt vederlagene til kunstnere slik at de kommer opp på et nivå tilsvarende statens satser. Moss kommune har et godt samarbeid med senteret, og deres formidlingsleder er fast medlem av kommunens tverrfaglige kunstkomite. Kommunedirektøren har ikke mulighet til å øke driftstilskuddet i 2022, og innstiller på å beholde tilskuddet på fjorårets nivå.

Kommunedirektøren har ikke funnet rom for å prioritere følgende søknader om tilskudd for 2022 med utgangspunkt i kommunens økonomiske situasjon:

Evangeliesenteret har søkt om 135 000 kroner i driftsmidler til sitt tilbud for mennesker med utfordringer innen rus og psykisk helse gjennom møteplasser, matservering og utdeling av mat. Evangeliesenteret gjør en utmerket og viktig frivillig jobb.

Arena har søkt om å gjenoppta sin 3-årige festivalstøtte som ble kuttet i forbindelse med budsjett 2021. De har søkt om støtte for de kommende 3 år til deres fire konsertserier med 150 000 kroner per år. Arena er en viktig samarbeidspartner for mange aktører i kulturlivet.

House of Foundation har søkt om 150 000 kroner fra den 3-årige festivalstøtte-ordningen til Møllebyen litteraturfestival. Moss kommune sin krevende økonomiske situasjon gjorde at Møllebyen litteraturfestival fikk avslag på sin søknad i 2021. I 2020 fikk festivalen 100 000 kroner til formålet. Festivalen har vært gjennomført siden 2011 og er en internasjonal nisjefestival som produserer innhold av høy kvalitet er et viktig bidrag i kommunens kulturliv.

Audiatur Bokhandel AS/House of Foundation har søkt om 750 000 kroner til den 3-årige festivalstøtte-ordningen for festivalen Lyse netter. Festivalen ønsker å flytte fra Alby til Møllebyen for å få redusert produksjonens miljøbelastning. Festivalen er en aktør som markert seg i festivallandskapet og har fått mye bra omtale i diverse aviser, samt tv- og radiokanaler, og bidrar til å sette Moss på kartet. I søknaden er det foreslått å gjennomføre bandbesøk på videregående skoler og gi elvene fri inngang på festivalen. Kommunedirektøren har ikke kunnet prioritere en økning på tilskuddet for 2022 med 500 000 kroner. Kommunedirektøren foreslår derfor å videreføre beløpet som er vedtatt i den tre-årige festivalstøtten på 250 000 kroner.

Larkolluka har søkt om 200 000 kroner i festivalstøtte. Larkolluka er en viktig aktør som tilbyr aktiviteter og konserter med et stort fokus på gratis arrangementer for blant annet barn og unge.

Jeløy kystlag har søkt om støtte til en 60% prosjektstilling, som er vurdert til å utgjøre 350 000 kroner. Prosjektstillingen skal benyttes til å etablere prosjektet kyst og kulturbyen Moss, inkluderende kystkultur og klimasatsing i mangfoldige Moss. Kommunedirektøren vurderer det som positivt at man ønsker å etablere et inkluderende og aktivt senter for kystkultur i Moss.

Rock house har søkt om kompensasjon for inntektstapet de ble påført som følge av de strenge smitteverntiltakene under koronapandemien fra 12.03.2020. Søker har bedt om midler for å dekke husleiekravet fra Moss kommunale eiendomsselskap som er påløpt i perioden 01.04.2020 – 01.02.2021 pålydende 138 404 kroner. Rockhouse har vært drevet av frivillige og var et senter for mosserockens historie fra 1950/ 1960 og 1970 årene. Driften er nå lagt ned.

17. Mai komiteen har søkt om å få økt støtte fra opprinnelig 550 000 kroner til 900 000 kroner i 2022. Komiteen ønsker å videreføre den digitale satsningen i tillegg til den tradisjonelle feiringen. Komiteen påpeker at de ikke har fått en reell økning i budsjettet etter sammenslåingen, samtidig som arrangementet har økt i antall aktiviteter.

Moss og Omegn Dyrebeskyttelse har søkt om 100 000 kroner i driftsstøtte for å opprettholde sine tilbud. Foreningen er en frivillig organisasjon som jobber for best mulig dyrevelferd og opplysningsarbeid av dyr. Foreningen ble etablert sommeren 1949, og har pr i dag ca 400 medlemmer, man er en tilvekst av yngre medlemmer og ungdom som engasjerer seg i dyrevelferd. Foreningen drifter Kattehuset på Kjellandsvik, og har ca 40 fosterhjem for katter. De siste årene har hovedinnsatsen vært å avhjelpe området kommuner og Mattilsynet med løskatter.

Kommunens tjenesteområder

Kommunedirektør med stab

Beskrivelse av tjenesteområdet

Stabene er sentraliserte spesialiserte funksjoner som fungerer som rådgivere og støtter opp under den daglige driften i hele organisasjonen. Stabsområdene har både innadrettede og utadrettede tjenester.

Stabsområdene er organisert i innovasjon, HR, IT, kommuneadvokat, kommunikasjon, økonomi, anskaffelser, samt virksomhet renhold. I tillegg organiserer stabsområdet frikjøp av tillitsvalgte og hovedverneombud. Følgende funksjoner ligger til stabsområdene:

- stabs-/støttefunksjoner knyttet til planlegging, utvikling, oppfølging, digitalisering og styring av hele kommunen, samt utvikling og forvaltning av strategier: Innovasjon, HR (personalforvaltning og organisasjonsutvikling), kommunikasjon, kommuneadvokat og økonomi
- drift av fellesfunksjoner for hele kommunen: beredskap, IT, dokumentforvaltning (post og arkiv), kommunetorg, lønn, anskaffelser og regnskap
- fellesutgifter for hele kommunen: IT-systemer, lisenser, kontingenter, porto, annonsering, telefoni, personalforsikringer, HMS, velferdstiltak, bedriftshelsetjeneste, opplæring, læringer, frikjøpte tillitsvalgte og hovedverneombud
- politisk styring (rammer og støtte): folkevalgte, valg og sekretariatsfunksjoner
- renhold

Staben består av 202 årsverk, hvorav virksomhet renhold utgjør 80 årsverk.

Utfordringer og utvikling

For å møte fremtidens behov i mossesamfunnet er det nødvendig med en kommuneorganisasjon som evner å utvikle rett kompetanse og hensiktsmessig bruk av ressurser for å kunne løse oppgaver på tvers av fagfelt. Stabene skal være både pådrivere og bidragsyttere i dette arbeidet med nødvendige omstillings- og effektiviseringsprosesser i kommunene. Herav blant annet prosjektledelse, tjenstedesign, digitalisering, innovasjonsarbeid og liknende.

Fokus- og satsningsområder

Hovedfokus for stabene vil være;

- Bidra i utviklingen av fremtidens tjenester gjennom å forbedre og digitalisere arbeidsprosesser og automatisering av tjenester til ansatte, folkevalgte, innbyggere og næringsliv.
- Bidra til å utvikle en åpen, tilgjengelig og transparent kommune gjennom økt fokus på service og videreutvikling av kommunens førstelinje og digital innbyggerdialog.
- Harmonisere og utvikle standarder, systemer og prosesser på tvers av fagområder, herunder etablere kompetansesenter for tjenstedesign for å utvikle brukerrettede og helhetlige tjenester.

Økonomiplan for 2022-2025

- Sikre at kommunen deltar aktivt inn i digitaliserings samarbeidet Digi Viken Øst og andre relevante arenaer for kunnskapsutveksling. I tillegg har Moss kommune signert en partneravtale med Digi Viken som er et nettverkssamarbeid som finansieres ved å benytte deler av Moss kommunes andelsbetaling i Digi Viken Øst.
- Støtte opp under strategiske og operasjonelle oppgaver, herunder utøve en profesjonell rolle som lederstøtte og rådgivere for hele kommuneorganisasjonen.
- Implementere porteføljestyling for utviklingsprosjekter og profesjonalisering i gjennomføring av prosjekter med fokus på prosjektmetodikk.
- Gjennomføring av målene satt i de overordnede strategiske planene arbeidsgiverstrategi, anskaffelsesstrategi, IT-strategi, strategiplan for innovasjon og digital transformasjon og kommunikasjonsstrategi.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	236 674	236 674	236 674	236 674
Sum Lønns- og prisvekst	1 506	1 506	1 506	1 506
Sum Vedtak forrige periode	-4 764	-6 967	-8 522	-6 572
Sum Budsjettendring i år	34 069	34 069	34 069	34 069
Konsekvensjustert budsjett	30 811	28 608	27 053	29 003
Konsekvensjustert ramme	267 485	265 282	263 727	265 677
Driftskonsekvens				
HM - Grindvold Hageby	0	250	1 000	1 000
KOA - Utvidelse av svømmehall	0	0	623	623
Renholdsmaskiner	0	-100	-475	-550
Reservekraft i Moss rådhus	0	50	50	50
Sum Driftskonsekvens	0	200	1 198	1 123
Innsparingstiltak				
Innsparing kjøp av juridiske tjenester	-390	-390	-390	-390
Kontrollutvalget, bortfall av leders frikjøp	-105	-105	-105	-105
Sum Innsparingstiltak	-495	-495	-495	-495
Nye tiltak				
0,4 årsverk til oppfølging av lærlinger	300	300	300	300
Demokratistøtte	500	500	500	500
Evaluerings av kommunens pandemihåndtering (KST sak 69/21)	300	0	0	0
Heltidskultur	2 500	3 000	3 500	4 000
Leve hele livet	500	0	0	0
Porteføljestyrt prosjekter og organisasjonsutvikling	500	500	500	500
Tilskudd Fair Play Østfold (KST sak 48/21)	150	150	0	0
Visit Moss nettsider (del av Visit Norge)	250	250	250	250
Sum Nye tiltak	5 000	4 700	5 050	5 550
Konsekvensjusteringer				
ACOS skydrift -migrering, oppgradering og drift av ACOS programvare	1 600	930	930	930
Avtalefestet økning i lisenskostnaden for 2022 for M365 for administrasjon og skole	2 200	2 200	2 200	2 200
Prisøkning på M365-lisenser varslet fra Microsoft	2 625	2 625	2 625	2 625
Økt eiertilskudd IKA (KST sak 109/21)	330	330	330	330
Økte kostnader for tjenester fra Visit Østfold (regionråd sak 07/21)	50	50	50	50
Sum Konsekvensjusteringer	6 805	6 135	6 135	6 135
Endringer ihht statlige føringer				
Universell utforming av IKT	304	0	0	0
Sum Endringer ihht statlige føringer	304	0	0	0
Nye tiltak og realendringer budsjett	11 614	10 540	11 888	12 313
Ramme 2022-2025	279 099	275 822	275 615	277 990

Endring tidligere vedtatte tiltak

Endring tidligere vedtatt tiltak	2022	2023	2024	2025
Bemanningsstilpasning enhet kommunikasjon opprinnelig vedtatt tiltak	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Endring av opprinnelig tiltak	1 385	0	0	0
Sum tiltak	-615	-2 000	-2 000	-2 000

Forutsetningene som lå til grunn for bemanningsstilpasningene i arbeidet med IBMH er ikke lenger tilstede derfor legges deler av tiltaket tilbake i 2022, innsparingen opprettholdes fra 2023. Innsparingen gjennomføres ved endring av arbeidsprosesser og omprioritering av oppgaver.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum
	2022	2023	2024	2025	2022-25
Investeringsprosjekter					
Maskinvare for kapasitetsjusteringer og livssyklus	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Nettverksutstyr	1 000	500	500	500	2 500
Nødstrømsaggregat Moss rådhus	1 500	0	0	0	1 500
Renholdsmaskiner	625	1 375	625	0	2 625
Sum investeringsprosjekter	5 125	3 875	3 125	2 500	14 625

Klimabudsjett

Oppdrag

Beskrivelse

Forbruk og avfall - levetid for mobiltelefoner
3 år - laptop 5 år - nettbrett 5 år

Ivaretatt i overordnede retningslinjer/ prosedyrer.

Forbruk og avfall - redusere forbruk

- Fokus på digitalisering av arbeidsprosesser.
- Koordinering av felles innkjøp for rådhuset, herav mindre transportbehov.
- Redusere bruk av engangsemballasje.

Klimakommunikasjon - fortelle våre klimahistorier

Jobbes med egen kommunikasjonsplan og tiltak i henhold til denne.

Transport - fossilfri tjenstepersonbiler i 2024 – utskiftning av tjenestebiler

Jobbes med å erstatte fossile biler i renhold.

Transport - gangeandel på 25 % 2030 i mossesamfunnet

Oppfordrer ansatte til gange når det er mulig gjennom at det ikke er tilgjengelig egne parkeringsplasser for ansatte.

Transport - kollektivandel buss på 15 % 2030 i mossesamfunnet

- Oppfordrer ansatte til kollektivbruk når det er mulig gjennom at det ikke er tilgjengelig egne parkeringsplasser for ansatte.
- Ved gjennomføring av ledersamlinger vil det tilstrebes at dette avholdes lokalt i Moss, eller at det samordnes med buss/ ferge til/ fra.
- Det jobbes med å etablere ordning med hjemmekontor som kan bidra til mindre bruk av bil.

Økonomiplan for 2022-2025

Oppdrag	Beskrivelse
Transport - parkeringsstrategi og tilhørende tiltaksplan	Ikke tilgjengelig egne parkeringsplasser for ansatte i sentrum.
Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet	Oppfordrer ansatte til bruk av sykkel gjennom at det ikke er tilgjengelig egne parkeringsplasser for ansatte.
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 %	Fokus på digitale møter når dette er hensiktsmessig. Ved store arrangementer ordnes med felles transport.

Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet

Beskrivelse av tjenesteområdet

Kommunalområdet er organisert i fem enheter:

- enhet kultur, aktivitet og mestring
- enhet barnehage
- enhet skole
- enhet bolig, integrering og krisesenter
- enhet NAV

Kommunalområdet har til sammen 1218 årsverk fordelt på 1362 ansatte.

Enhet kultur, aktivitet og mestring består av 164 årsverk. Enhetens hovedfokus er tidlig innsats og inkluderende, koordinerte og tilgjengelige tjenester og aktiviteter for alle barn og unge. Enheten består av virksomhet kultur og idrett, virksomhet forebyggende helse, avdeling aktivitetssentre og avdeling samskaping.

Enhet barnehage har 205 årsverk. Enhet barnehage ivaretar de lovpålagte oppgavene knyttet til barnehageeierrollen og barnehagemyndighetsrollen. Barnehagetilbudet i Moss kommune består av 24 private og 12 kommunale barnehager.

Enhet skole er den største enheten og har 671 årsverk. Enheten består av 17 skoler, pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) og skoleeieravdelingen. Enheten forvalter skoleeieransvaret i Moss, og en viktig satsing er at alle elever møter et inkluderende og helsefremmende læringsmiljø med kompetente pedagoger som fører til at elevene får tatt ut sitt læringspotensial.

Enhet barnevern, bolig og inkludering består av 113 årsverk. Enheten er organisert med fem avdelinger og en virksomhet. Avdelingene er boligsosial avdeling, voksenopplæring, krisesenter, flyktningetjeneste og avdeling for enslige mindreårige flyktninger. I tillegg kommer virksomhet barnevern. Målet med å samle fagområdene er å styrke helhetsspektivet på familiene og bidra til varig utvikling på tjenesteområdet.

Enhet NAV består av kommunale og statlige tjenester, med en kombinasjon av statlige og kommunalt ansatte. Antall årsverk fordeler seg med ca 58 statlige og 65 kommunale årsverk. NAV Moss er et partnerskap mellom Moss kommune og Arbeids- og velferdsetaten region Øst-Viken. NAV Moss har organisert oppfølgingsarbeidet i tverrfaglige avdelinger, med egen tverrfaglig avdeling for unge opp til 30 år.

Utfordringer og utvikling

Kommunen står overfor betydelige utfordringer på levekårsområdet. I folkehelseprofilen og oppvekstprofilen i Moss kommune ser vi at flere barn og unge har det utfordrende, og det er et mål og demme opp for denne utviklingen. Innbyggerne i Moss har, på gruppenivå, dårligere psykisk helse enn landsgjennomsnittet. Innbyggerne rapporterer om høy grad av depressive symptomer og ensomhet. Det er flere ungdom i alderen 16-25 år som ikke er i arbeid eller utdanning, og det er signifikant flere som

lever i husholdninger med definert lavinntekt i kommunen. Det er gledelig å se i oppvekstprofilen for 2021 at gjennomføring av videregående opplæring nå ligger på landsgjennomsnittet.

Vi må sikre tidlig innsats der det behøves og et godt og likeverdig tilbud til alle barn og unge. Koronapandemien har satt spor og det er et etterslep på viktige tjenester. Arbeidet må intensiveres slik at barn og unge får den hjelpen de har behov for så tidlig som mulig. Rett grunnbemanning i skole og barnehage, og forebyggende tjenester er svært viktig. I tillegg er det viktig at vi forebygger før det utvikler seg et behov for tjenester. Ved å satse på kultur og fritid, sikre møteplasser og samarbeid med frivilligheten kan vi gi tilhørighet og fellesskap.

Det er stadig økt ansvar og oppgaver som tilfaller kommunen. Kommunen må satse på kompetanseheving, og kompetanseendring innenfor flere områder for å møte de utfordringen vi står overfor, dette gjelder særlig i skole, barnehage og barnevern.

Fokus- og satsningsområder

Kommunalområdet skal i løpet av 2022 utarbeide en strategiplan som skal politisk behandles. Arbeidet er i gang og et viktig fokusområde er utfordringene som fremkommer i levekårs- og oppvekstprofilen. Det er ønskelig å etablere samarbeid med både eksterne og interne samarbeidsparter som systematisk kan jobbe med rot-årsakene til blant annet utenforskap, ensomhet, fattigdom, rus- og psykisk helseproblematikk.

St meld 6 (2019-2020) "Tett på" forteller oss at vi skal ha en barnehage og skole som gir muligheter for alle barn og unge uavhengig av sosial, kulturell og språklige bakgrunn, kjønn, kognitive og fysiske forskjeller. Det krever inkluderende fellesskap og tidlig innsats. Kunnskap gir den enkelte muligheter til å utvikle sine evner på best mulig måte og til å kunne leve et selvstendig liv. Kunnskap er også avgjørende for samfunnsutviklingen, og det er selve grunnlaget for demokrati, verdiskaping og velferd. Gode barnehager og skoler som løfter alle barn uavhengig av bakgrunn, er de viktigste bidragene for å skape et samfunn med små forskjeller og like muligheter for alle. Barn og unge skal ha et tilgjengelig lavtelskertilbud i helsestasjon, skolehelsetjenesten og på helsestasjonen for ungdom.

En målsetning er å gjøre innbyggerne i stand til å klare seg selv og være selvstendig i eget liv. Dersom flere gjennomfører videregående skole, økes også andelen som kommer i arbeid.

Opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse (2019-2024) gir føringer om at flere skal oppleve god psykisk helse og god livskvalitet, og at de som trenger det, skal få et godt behandlingstilbud. Opptrappingsplanens tiltak omfatter barn og unge mellom 0–25 år og inneholder både helsefremmende, forebyggende og behandlingsrettede tiltak.

Når innbyggere trenger hjelp, skal de motta rett hjelp til rett tid. Kommunen må tilrettelegge og jobbe med kvalifisering for å bidra til velstandsutvikling for vanskeligstilte familier. For å hjelpe sårbare og utsatte barn, må vi hjelpe og styrke familiene. Nettverksarbeid, familieråd, styrking av de sosioøkonomiske vilkårene i familiene er viktig for å unngå plasseringer i barnevernet.

Vi står overfor en barnevernreform, hvor kommunene får økt faglig og økonomisk ansvar på barnevernområdet. I reformen er kommunenes nærhet til familiene og innsikten i barnas og foreldrenes behov vektlagt. Barnevernreformen skal styrke kommunenes forebyggende arbeid og tidlig innsats ved at de får økt økonomisk ansvar for barnevern eller insentiv til å prioritere forebygging. Reformen regulerer først og fremst barnevernet, men målene i reformen nås gjennom endringer i hele oppvekstsektoren i kommunene. Samlet sett er barnevernreformen i realiteten en oppvekstreform, hvor kommunene tilrettelegger for tverrfaglig samhandling mellom ulike kommunale tjenester og nivåer.

Kultur er også folkehelse. Kultur, idrett og fritid gir god helse. Det er ønskelig at alle innbyggerne i Moss skal ha gode kulturopplevelser. Alle innbyggere skal få like muligheter til å uttrykke seg, og til å oppleve kunst og kultur av god kvalitet. På den måten vil kulturlivet fremme toleranse og forståelse for andre mennesker, skape rom for refleksjon og innsikt om verdier og identitet. Kultur har en viktig stemme i arbeid med byutvikling, utdanning, identitet og trivsel, og Moss skal være en by hvor det aktivt satses på et mangfoldig kulturliv.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	1 392 026	1 392 026	1 392 026	1 392 026
Sum Lønns- og prisvekst	2 647	2 647	2 647	2 647
Sum Vedtak forrige periode	-4 710	-8 880	-11 880	-11 880
Sum Budsjettendring i år	-15 887	-15 887	-15 887	-15 887
Konsekvensjustert budsjett	-17 950	-22 120	-25 120	-25 120
Konsekvensjustert ramme	1 374 076	1 369 906	1 366 906	1 366 906
Driftskonsekvens				
KOA - Utvidelse av svømmehall	0	0	150	300
Sum Driftskonsekvens	0	0	150	300
Innsparingstiltak				
Avvikling av generasjon M	0	-400	-400	-400
Effektivisering KOA	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Sum Innsparingstiltak	-1 200	-1 600	-1 600	-1 600
Nye tiltak				
Flerkulturelt råd - disposisjonspost	30	30	30	30
Innføre "kontingentkassa"	100	100	100	100
Kreativt partnerskap	250	250	250	250
Kulturpris og hedersfest	180	180	180	180
LOS-stillinger - videreføring av tilbud med miljøterapeuter i 5 ungdomsskoler - statlig tilskudd opphører	2 000	4 000	4 000	4 000
Medvirkningsråd for ungdom	100	100	100	100
Miljøvaktmester 100 prosent stilling i boligsosial avdeling - statlig tilskudd opphører	750	750	750	750
Opplevelseskortet - dobling av budsjett	600	600	600	600
Opprettelse av fritidsklubb på Halmstad	500	750	750	750
Redusert elevavgift kulturskolen	200	200	200	200
Redusert pensjonspåslag private barnehager - statsbudsjettets tilleggsnummer	-2 466	-2 466	-2 466	-2 466
Reversert gebyr kommunens idrettsanlegg	1 000	0	0	0
Tilskudd til Evangeliesenteret	135	0	0	0
Tilskudd til FAU	50	50	50	50
Tilskudd til Fontenehuset	300	0	0	0
Tilskudd til House of foundation - Lyse netter	500	500	500	0
Tilskudd til House of foundation - Møllebyen litteraturfestival	150	150	150	0
Tilskudd til julaften på Verket	30	30	30	30
Tilskudd til kirkens SOS - opprettholdelse krisetjeneste 24/7	50	0	0	0
Tilskudd til Larkolluka	200	0	0	0
Tilskudd til Moss og omegn dyrebeskyttelse	100	0	0	0
Tilskudd til Moss roklubb	1 000	0	0	0
Tryggest koordinator 50 prosent stilling - statlig tilskudd opphører	400	400	400	400
Utgifter Generasjon M - statlig tilskudd opphører	600	0	0	0
Videre styrking av helsestasjon og skolehelsetjenesten - statlig tilskudd reduseres	1 400	1 400	1 400	1 400
Videreføring av prosjektstilling virksomhet forebyggende helse, barn og unges psykiske helse (FSK sak 085/21)	1 800	1 800	1 800	1 800
Økt bemanning i PPT	1 800	0	0	0
Økt tilskudd kultur og idrett - barn og ungdom	400	400	400	400
Sum Nye tiltak	12 159	9 224	9 224	8 574

Økonomiplan for 2022-2025

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Aktivitetsendringer				
Barnehager reduksjon i ramme	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Lærernorm	2 000	2 000	2 000	2 000
Reduksjon introduksjonsstønad	-2 500	0	0	0
Økning av elever med store tilretteleggingsbehov som trenger svært tett oppfølging i skolen	5 000	5 000	5 000	5 000
Økning i antall elever med behov for særskilt norskundervisning enhet skole	3 000	3 000	3 000	3 000
Sum Aktivitetsendringer	6 000	8 500	8 500	8 500
Konsekvensjusteringer				
Helårseffekt styrkning av pedagogisk psykologisk tjeneste	1 400	1 400	1 400	1 400
Reduksjon i tilskudd til private barnehager	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Økte driftskostnader vedrørende nedgravde avfallscontainere barnehager	160	160	440	440
Sum Konsekvensjusteringer	560	560	840	840
Endringer ihht statlige føringer				
Barnevernreform - følge av avgjørelser i høyesterett og den europeiske menneskerettsdomstolen	800	800	800	800
Barnevernreform - ny nasjonal fosterhjemstrategi - redusert varighet på frikjøp	-919	-1 840	-2 760	-2 760
Barnevernreform - statlig tilskudd til stillinger flyttes til rammetilskuddet	8 190	8 190	8 190	8 190
Barnevernreform - økt egenandel for beredskapshjem	4 568	5 563	5 856	5 856
Barnevernreform - økt egenandel for spesialiserte fosterhjem	1 581	3 162	4 743	5 270
Barnevernreform - økt egenandel institusjoner	12 289	12 289	12 289	12 289
Barnevernreform - bortfall av refusjonsordning for fosterhjem	5 100	5 100	5 100	5 100
Barnevernreform -ny nasjonal fosterhjemstrategi - økt godtgjøring	3 642	3 642	3 642	3 642
Barnevernreform -nye oppgaver	800	800	800	800
Implementering av rusreformen	900	900	900	900
Nominell videreføring av kapitaltilskudd barnehagene 2021	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Redusert makspris barnehager - statsbudsjettets tilleggsnummer	2 872	6 318	6 318	6 318
Redusert pensjonstilskudd, private barnehager	-2 100	-2 100	-2 100	-2 100
Økt pedagogtetthet barnehager	900	900	900	900
Sum Endringer ihht statlige føringer	36 623	41 724	42 678	43 205
Nye tiltak og realendringer budsjett	54 142	58 408	59 792	59 819
Ramme 2022-2025	1 428 218	1 428 314	1 426 698	1 426 725

Endring tidligere vedtatte tiltak

Endring tidligere vedtatt tiltak	2022	2023	2024	2025
Fremtidig skolestruktur - vedtak fra økonomiplan 2021-2024	- 4 700	- 8 700	- 8 700	- 8 700
Fremtidig skolestruktur - gjennomføres ikke	4 700	8 700	8 700	8 700
Fremtidig skolestruktur - økonomiplan 2022-2025	-	-	-	-

På grunn av den økonomiske situasjonen og overkapasitet i skolene ble det i økonomiplan 2021-2024 vedtatt å utrede fremtidig skolestruktur med tanke på effektiv og god kapasitetsutnyttelse. Det er gjort

Økonomiplan for 2022-2025

en ny vurdering av tiltaket som nå ikke foreslås videreført. Å gjennomføre en slik utredning, med betydelig behov for personell og økonomisk innsats, synes ikke hensiktsmessig på nåværende tidspunkt.

Endring tidligere vedtatt tiltak	2022	2023	2024	2025
Sammenslåing av dag- og aktivitetssentrene - vedtak fra økonomiplan 2021-2024	- 1 000	- 1 000	- 1 000	- 1 000
Sammenslåing av dag- og aktivitetssentrene - utsettelse	1 000	500		
Sammenslåing av dag- og aktivitetssentrene - økonomiplan 2022-2025	-	- 500	- 1 000	- 1 000

Det ble i økonomiplan 2021-2024 vedtatt å slå sammen Løvstad, Melløs og Lyngrabben til ett moderne aktivitetssenter. Arbeidet med sammenslåingen har blitt utsatt på grunn av pandemien og effektene anslås dermed å komme senere i økonomiplanperioden. Sammenslåingen vil sees på i sammenheng med den totale bruken av kommunens lokaler.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum
	2022	2023	2024	2025	2022-25
Investeringsprosjekter					
Diverse investeringer kultur, oppvekst og aktivitet	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Forprosjekt nyt krisesenter	300	0	0	0	300
Ikt-handlingsplan, skole	17 000	17 000	14 000	14 000	62 000
Inventar og møbler til nytt NAV-kontor	2 875	0	0	0	2 875
IT-utstyr til nytt NAV kontor	875	0	0	0	875
Kunstgress Nøkkeland	500	12 000	0	0	12 500
Oppgradering Bellevue	20 000	0	0	0	20 000
Tverga - en morsom omvei	600	0	0	0	600
Sum investeringsprosjekter	45 150	32 000	17 000	17 000	111 150

Enhet kultur,aktivitet og mestring

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enheten skal legge vekt på tidlig innsats samt inkluderende og tilgjengelige tjenester og aktiviteter for alle barn og unge. Målet er koordinerte og sammenhengende tjenester. Enheten skal gjennom et mangfold av kultur-, aktivitets- og idrettstilbud hvor alle har mulighet for å delta, bidra til et inkluderende fellesskap som gir bedre levekår i befolkningen. Enheten skal bidra til samarbeid og samhandling internt og utad, samt utvikle samfunnet rundt både barn, unge, familier og voksne i Moss kommune.

Virksomhet kultur og idrett tilrettelegger og utvikler kultur og idrettsaktiviteter slik at Moss er en spennende, inkluderende og mangfoldig kulturkommune for alle. Virksomheten består av en stab og fire avdelinger: Moss kulturhus består av parkteatret og samfunnshuset. Mossebibliotekene består av to avdelinger, Moss og Rygge, og er en møteplass for kultur, informasjon, kunnskap og litteratur. Moss kulturskole gir et bredt tilbud som er forankret i opplæringslovens § 13-6. Avdeling idrett sikrer drift av idrettsanlegg, baner og haller.

Virksomhet forebyggende helse favner bredt og universelt; fra svangerskapsomsorgen, via helsestasjon, skolehelsetjeneste for barne- ungdom- og videregående skoler, helsestasjon for ungdom, smittevern og ergo- og fysioterapeuttenester. Avdeling familieteam skal være kommunens kjente kontaktpunkt for familier som av ulike årsaker er i behov for hjelp og støtte.

Avdeling aktivitetssentrene består av tre dagsentre; Løvstad, Melløs og Lyngrabben. Avdelingen gir et arbeids- og aktivitetstilbud til mennesker med nedsatt funksjonsevne, og oppfølging av VTA –plasser (varig tilrettelagt arbeid).

Avdeling samskaping inneholder arbeid knyttet til frivillighet, aktivitet, feriekubb, aktivitetskontakter, ungdomsklubber, Instagram-kontoen UngiMoss og “Ung Kultur Møtes” (UKM).

Enheten består av stab, virksomheter og avdelinger som i tillegg dekker ulike oppgaver:

- samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak (SLT)
- koordinere “Aktiv på dagtid”
- drift av Frivilligsentral på Bredsand, oppfølging av avtaler for drift av ulike tilbud blant annet Seniorsenter, Home-Start, Eldreliv, og Frivilligsentral i sentrum
- frivillighetskoordinator og fritidskoordinator knyttet til tilbud etter skoletid
- organisering og drift av aktivitetskontakter (støttekontakter)
- planarbeid, blant annet frivillighetsplan, kultur og idrettsplan
- kulturadministrasjonen planlegger, utvikler og koordinerer tjenesteyting og forvaltningsoppgaver innen kultur og idrett
- byantikvar

Utfordringer og utvikling

Barn og unge er et viktig satsingsområde for enheten. Det er et mål at alle barn og unge skal ha mulighet til å delta på en fritidsaktivitet. Mulighet for aktiv deltagelse reduserer sosiale forskjeller og har en positiv effekt på folkehelsen. Vi ser et stort behov for å utvikle et fremtidsrettet tilbud for ungdom med mer oppsøkende arbeid, flere nærmiljøarenaer, mer deltagelse på ordinære arenaer, samt på digitale plattformer og i sosiale medier.

Moss kommune har en aktiv frivillig sektor. Kommunen viderefører sitt arbeid med en styrket frivillighet og utarbeidelse av en frivillighetspolitikk. Møteplasser og arenaer for aktivitet og deltagelse er et viktig utviklingsområde, samt å utvikle et helhetlig og godt tilbud til idrettslag og foreninger.

I 2022 vil kommunen se videre på løsninger for å slå sammen dagsentrene Løvstad, Melløs og Lyngrabben til ett nytt og moderne aktivitetssenter. Det har startet et arbeid med å dekke behovet for arbeid og aktivitet på dagtid, kveld og noe helg som gir et mer tilpasset, differensiert og treffsikkert tilbud for brukerne.

Enheten har mange eksterne avtaler og samarbeidspartnere som er avhengig av kommunal finansiering og støtte til sine tilbud. Kommunedirektøren har for 2022 ikke funnet rom for å innvilge flere av disse avtalene. Flere organisasjoner som har årsverk, aktiviteter og tilbud knyttet til kommunal finansiering etterspør en mer forutsigbarhet for sin økonomiske situasjon. Kommunedirektøren har forståelse for behovet og foreslår at "I-jobb", skattkammeret (Kirkens Bymisjon), Fontenehuset, og Varmestua legges inn med fast tilskudd for neste økonomiplanperiode 2022-2025. Generasjon M har søkt om toårig finansiering, men kommunedirektøren har kun funnet midler for 2022.

Barn og unges psykiske helse

De fleste barn og unge har god psykisk helse. Imidlertid er det en betydelig andel barn og unge som sliter med angst, depresjon og andre psykiske vansker. Blant ungdom har langt flere jenter enn gutter psykiske vansker. Stress og bekymringer oppgis som de vanligste plagene hos ungdommer. I overkant av 39 prosent av elever på ungdoms- og videregående skole føler at alt er et slit. 48 prosent sier at de har bekymret seg mye om ting den siste uken (kilde: [Psykisk helse \(bufdir.no\)](#)).

Regjeringens opptappingsplan for barn og unges psykiske helse er for perioden 2019–2024. Målet er at flere skal oppleve god psykisk helse og god livskvalitet, og at de som trenger det skal få et godt behandlingstilbud. Opptappingsplanen inneholder både helsefremmende, forebyggende og behandlingsrettede tiltak, og omfatter alle barn og unge mellom 0–25 år. ([Prop. 121 S \(2018–2019\) - regjeringen.no](#)). Planen stiller krav til utvikling av de kommunale tjenestene, og det er behov for en utbygging av tjenestetilbudet til barn og unge med psykiske plager og lidelser. Digitale tjenester bør i større grad kunne bidra til at innbyggere gis mulighet til å ta aktive valg rundt egen helse, eget helse- og aktivitetstilbud. For kommende år blir det viktig å se på muligheten for utvikling av mer digitale tilbud og utvikling av Instagram-kontoen "Ung i Moss".

Grunnlaget for god psykisk helse skapes i alle sektorer og i hele samfunnet. Det skapes i familier, i barnehager og skoler, i arbeid, idrett og aktivitet der man kan finne mening og et fellesskap, samt gjennom et lokalsamfunn som fremmer mestring og tilhørighet.

Helsestasjon og skolehelsetjenesten er sentrale i det helsefremmende og forebyggende arbeidet blant gravide, barn og ungdom og deres foresatte. En robust og tilgjengelig tjeneste vil forebygge og avdekke skjevutvikling og gir mulighet for å oppdage barn som er utsatt for vold, overgrep og omsorgssvikt. I kommende år blir det viktig å rekruttere og beholde riktig kompetanse i tjenestene.

Kultur og idrett

Koronapandemien har synliggjort betydningen av kulturfeltet både for enkeltmennesker og samfunnet. Kunst og kultur knytter oss sammen – det trenger vi mer enn noen gang tidligere. Bibliotek, kino, frivillig kulturliv, fritidsklubb, museum, frivillighetssentral, kulturskole, den kulturelle skolesekken, kulturhus og kulturinstitusjoner, andre kultur og idrettstilbud for barn og unge, det profesjonelle kultur- og idrettslivet er alle viktige bidragsytere for et levende lokalsamfunn. Både kultur og idrettslivet må restarteres, og det bør settes inn tiltak for å hente inn igjen aktører på alle områder.

Det er et behov for flere tilrettelagte kulturarenaer og idrettsanlegg. Mange frivillige idretts- og kulturaktører melder om behov for mer kapasitet for øvings- og treningsarenaer, samt for nye og oppgraderte anlegg. Dette gjelder både aktører innen kor, korps og idrett. På grunn av flere medlemmer meldes det om et stadig økende behov for mer treningskapasitet, særskilt innen hallidrettene samt svømming og fotball, samtidig er det også et behov for tilrettelagte lokaler for de ulike kampsportene. Mangel på tilrettelagte og rimelige lokaler for idretts- og kulturaktivitet kan være en utfordring for utøvelse av frivillig kultur- og idrettsaktivitet i kommunen.

Det kan synes som om det er en økning i den egenorganiserte aktiviteten som også har behov for tilrettelagte arealer. Dette medfører at kommunen får flere henvendelser om bruk av offentlige parker og friluftsområder enn tidligere, for eksempel til diskolf, paintball, skateanlegg e.l.

Kunstgressbaner

I mars 2021 ble det tilført et nytt kapittel i forurensingsforskriften som omhandler gummigranulat med virkning fra 1. juli. Forskriften inneholder en rekke nye krav og forpliktelser til idrettsbanene og for eiere /drifere av banene. Formålet er å hindre utslipp og spredning av plastfyllmaterialet utenfor banen.

De viktigste tiltakene som innføres som krav til alle eiere av kunstgressbaner med gummigranulat er:

- fysisk barriere (tett) på min 20 cm rundt banen
- håndtering av drensvann og overvann (for eksempel granulatfangere i kummer)
- tiltak som forhindrer gummigranulat å spres utenfor banen (rister ved inn-/utganger)
- informasjonsplikt
- krav til fast underlag for snødeponi

Tverga – En morsom omvei

Moss kommune er en av syv kommuner i Norge som er valgt ut til å fortsette sitt samarbeid med Tverga, ressurscenteret for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, om prosjektet «En morsom omvei» i 2022. Moss kommune har valgt grusbanen på Åvangen som beliggenhet for prosjektet og arbeidet fortsetter nå med brukermedvirkning fra barn og unge og nabolag. Ved deltagelse i prosjektet har Moss kommune forpliktet seg til å bidra med 30 prosent av den totale kostnaden, maksimalt 600 000 kroner. For at bevegelse og fysisk aktivitet skal være et naturlig valg for alle gjennom hele livet, må det bli lettere for den enkelte å ta de gode valgene. Moss kommune ønsker å ha fokus på å skape mer aktivitetsvennlige nærmiljøer der alle uavhengig av alder, kjønn, funksjonsnivå og sosial bakgrunn, gis mulighet til bevegelse og fysisk aktivitet. Norges forskningsråd har gitt 15 millioner kroner til å forske på prosjektet og i løpet av de tre neste årene vil tilegne oss unik og verdifull kunnskap om morgendagens aktive møteplasser. Prosjektet vil sees som en del av tiltakene i prosjekt «leve hele livet» (se beskrivelse under kommunalområdet helse og mestring).

Mulighetsstudie nytt bibliotek og kulturskole

Med bakgrunn i at leiekontrakten til biblioteket går ut 2024, og at kulturskolen har behov for nye lokaler, har det i 2021 blitt gjennomført en mulighetsstudie for lokalisering og en eventuell samlokalisering av tilbudene. Studien skulle se på potensiale for en samlokalisering av tilbudene sentrumsnært i Moss. Hensikten med en mulighetsstudie var å utarbeide et tilstrekkelig underlag for videre beslutning av en samlokalisering av bibliotek og kulturskole - og eventuelt ungdomsaktiviteter /møteplasser. Studien skal brukes til et beslutningsgrunnlag og belyser konkrete forslag til beliggenhet, innhold og økonomi. Deler av studien ble presentert høst 2021, og har belyst tre tomter; dagens plassering i Møllebyen, plassering i Gudesgate og plassering på Kirketorget. Det jobbes nå videre med en medvirkningsprosess for å involvere innbyggere i deres tanker. I tillegg jobbes det med en fullstendig oversikt over økonomi og byggets plassering i et byutviklingsperspektiv. Det vil fremmes en sak til politisk behandling våren 2022.

Fokus- og satsningsområder

Med utgangspunkt i de utfordringer og muligheter som ligger i kommunen skal enheten ha fokus på;

Økonomiplan for 2022-2025

- samhandling og koordinering på tvers av tjenester, kommunalområder og sivilsamfunnet
- et helhetlig og individuelt tilbud som dekker innbyggernes behov til rett tid -med fokus på tidlig innsats
- et mangfoldig aktivitets- og kulturtilbud hvor alle kan delta
- et offensivt samarbeid med frivilligheten
- bidra til at alle får ta i bruk egne ressurser

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	197 013	197 013	197 013	197 013
Sum Lønns- og prisvekst	550	550	550	550
Sum Vedtak forrige periode	-1 425	-2 325	-2 825	-2 825
Sum Budsjettendring i år	-24 957	-24 957	-24 957	-24 957
Konsekvensjustert budsjett	-25 832	-26 732	-27 232	-27 232
Konsekvensjustert ramme	171 181	170 281	169 781	169 781
Innsparingstiltak				
Avvikling av generasjon M	0	-400	-400	-400
Sum Innsparingstiltak	0	-400	-400	-400
Nye tiltak				
Innføre "kontingentkassa"	100	100	100	100
Kreativt partnerskap	250	250	250	250
Kulturpris og hedersfest	180	180	180	180
Opplevelseskortet - dobling av budsjett	600	600	600	600
Opprettelse av fritidsklubb på Halmstad	500	750	750	750
Redusert elevavgift kulturskolen	200	200	200	200
Reversert gebyr kommunens idrettsanlegg	1 000	0	0	0
Tilskudd til Evangeliesenteret	135	0	0	0
Tilskudd til Fontenehuset	300	0	0	0
Tilskudd til House of foundation - Lyse netter	500	500	500	0
Tilskudd til House of foundation - Møllebyen litteraturfestival	150	150	150	0
Tilskudd til julaften på Verket	30	30	30	30
Tilskudd til kirkens SOS - opprettholdelse krisetjeneste 24/7	50	0	0	0
Tilskudd til Larkolluka	200	0	0	0
Tilskudd til Moss og omegn dyrebeskyttelse	100	0	0	0
Tilskudd til Moss roklubb	1 000	0	0	0
Utgifter Generasjon M - statlig tilskudd opphører	600	0	0	0
Videre styrking av helsestasjon og skolehelsetjenesten - statlig tilskudd reduseres	1 400	1 400	1 400	1 400
Videreføring av prosjektstilling virksomhet forebyggende helse, barn og unges psykiske helse (FSK sak 085/21)	1 800	1 800	1 800	1 800
Økt tilskudd kultur og idrett - barn og ungdom	400	400	400	400
Sum Nye tiltak	9 495	6 360	6 360	5 710
Endringer ihht statlige føringer				
Implementering av rusreformen	900	900	900	900
Sum Endringer ihht statlige føringer	900	900	900	900
Nye tiltak og realendringer budsjett	10 395	6 860	6 860	6 210
Ramme 2022-2025	181 576	177 141	176 641	175 991

Klimabudsjett

Oppdrag	Beskrivelse
Bygg og energi - gatelysene skal skiftes til LED-belysning	Ved utskifting av belysning på idrettsanlegg og i haller vil det skiftes til LED-belysning.
Bygg og energi - nybygg og store rehabiliteringer skal ha en miljøplan i forkant.	Ved rehabilitering av baner og idrettsanlegg og ved store utbyggingsprosjekter skal det lages en miljøplan.
Transport - etablere bilpool i Moss	Enheten vil stille seg positive til å bidra til sambruk av biler både internt i kommunen og i befolkningen for øvrig.
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 %	Enheten skal ha et aktivt forhold til bruk av digitale løsninger og minimere kurs / reisevirksomhet med 40%.

Enhet barnehage

Beskrivelse av tjenesteområdet

Barnehagetilbudet i Moss kommune består av 24 private og 12 kommunale barnehager.

Enhet barnehage ivaretar de lovpålagte oppgavene knyttet til barnehageeierrollen og barnehagemyndighetsrollen.

Enheten skal sikre et godt samarbeid med de private aktørene.

Barnehagen er en sentral arena for tidlig innsats, og fyller en viktig samfunnsoppgave i arbeidet for å gi barn like muligheter, og jevne ut forskjeller i barns oppvekstvilkår. Avdeling Pedagogisk veiledning og kvalitet skal veilede og støtte barnehagene med utviklings- og kvalitetsarbeid, og bidra til gode leke og læringsmiljøer for enkeltbarn og barnegrupper.

Utfordringer og utvikling

Enhet barnehage skal sikre likeverdige tjenester uavhengig av bosted, personlig økonomi, etnisk bakgrunn og den enkeltes livssituasjon. Barnehagene i Moss skal utvikles i fellesskap, og innbyggerne skal være sikret et kvalitativt godt barnehagetilbud, uavhengig av eierform.

I perioden 2016 – 2021 er barnetallet i de kommunale barnehagene redusert med 126 barn. Barnehageopptaket for 2021/2022 viser fortsatt nedgang i barnetallet. Det er områder i kommunen der det er få barnehageplasser i forhold til behov. Det fører til lengre reisevei for enkeltfamilier. I andre områder har kommunen overkapasitet, som betyr at barnehagene går med ledige plasser. Totalt sett er det overkapasitet i kommunen. Barnehagesektoren trenger mangfold på eiersiden, og mangfold av barn og familier i alle barnehager. Enhet barnehage vil i tiden framover vurdere ulike tiltak for å møte det endrede behovet.

Beregningen av tilskuddssatser til private barnehager gjøres med grunnlag i kommunens utgifter til egne barnehager to år tilbake i tid (2020). 2022 er første året etter kommunesammenslåingen der alle private barnehager får beregnet tilskudd basert på driftsutgifter i ny kommune. Alle private barnehager får dermed samme sats pr barn i 2022.

I Moss kommune går en høy andel av minoritetsspråklige barn i barnehage. Barnehage er en viktig integreringsarena. Barnehagedeltakelse bidrar til at barn tilegner seg viktig språk- og kulturkompetanse før skolestart. For å øke barnehagedeltakelsen, også blant de yngste barna, har enhet barnehage mottatt tilskudd til systematisk arbeid for å rekruttere barn fra språklige minoriteter. Dette arbeidet er påbegynt og skal skje i samarbeid med flyktningetjenesten og helsestasjonene.

1. januar 2021 trådte nytt kapittel, i barnehageloven, om psykososialt barnehagemiljø i kraft. Arbeid med implementering fortsetter i 2022. Det er utarbeidet opplæringsmateriell til bruk for barnehagenes ansatte, og etterlevelse av bestemmelsen vil være tema for tilsyn i 2022.

Fokus- og satsningsområder

I Moss kommune er det et mål at alle barn har et mobbefritt opplærings- og oppvekstmiljø, der de utvikler ferdigheter og får realisert sitt potensiale. Satsingsområdene i barnehagene skal bidra til at alle barn opplever et trygt og inkluderende barnehagemiljø, som fremmer helse, trivsel og læring. Å identifisere barn som av ulike grunner ikke mestrer eller faller utenfor fellesskapet, krever kompetente ledere og medarbeidere, som sikrer god samhandling med foresatte og andre aktører i barnas liv. Enhet barnehage har fokus på medarbeideres kompetanse. Avdeling pedagogisk veiledning og kvalitet leder arbeidet med felles kompetanseheving for kommunale og private barnehager. Målet for arbeidet er å styrke barnehagen som universell arena, og sikre at alle barnehager gir barn et inkluderende miljø, med utviklingsmuligheter og opplevelsen av å høre til i et fellesskap.

I perioden 2022-2025 er det tre satsinger som er sentrale for å styrke kvaliteten i barnehagene i kommunen:

- Enhet barnehage arbeider sammen med skolene og Høgskolen i Innlandet med utviklingsarbeidet SIMM (sammen om inkluderende miljø Moss), for å styrke kompetanse i alle ledd av organisasjonen, og sikre et inkluderende miljø i barnehagene.
- Felles utviklingsprosjekt for kommunale og private barnehager planlegges og starter opp i 2022. Tema for utviklingsprosjektet er inkluderende fellesskap. Innholdet utformes i samarbeid med høyskolemiljø, og er en del av regional kompetanseordning
- Enhet barnehage deltar i satsingen kompetanseløftet. "Kompetanseløftet skal bidra til å kunne forebygge utenforskap, fange opp utfordringer og gi et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud til alle, inkludert barn og elever med behov for særskilt tilrettelegging».

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	368 500	368 500	368 500	368 500
Sum Lønns- og prisvekst	-524	-524	-524	-524
Sum Vedtak forrige periode	-650	-2 670	-4 070	-4 070
Sum Budsjettendring i år	13 475	13 475	13 475	13 475
Konsekvensjustert budsjett	12 300	10 280	8 880	8 880
Konsekvensjustert ramme	380 800	378 780	377 380	377 380
Nye tiltak				
Redusert pensjonspåslag private barnehager - statsbudsjettets tilleggsnummer	-2 466	-2 466	-2 466	-2 466
Sum Nye tiltak	-2 466	-2 466	-2 466	-2 466
Aktivitetsendringer				
Barnehager reduksjon i ramme	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Sum Aktivitetsendringer	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Konsekvensjusteringer				
Reduksjon i tilskudd til private barnehager	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Økte driftskostnader vedrørende nedgravde avfallscontainere barnehager	160	160	440	440
Sum Konsekvensjusteringer	-840	-840	-560	-560
Endringer ihht statlige føringer				
Nominell videreføring av kapitaltilskudd barnehagene 2021	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Redusert makspris barnehager - statsbudsjettets tilleggsnummer	2 872	6 318	6 318	6 318
Redusert pensjonstilskudd, private barnehager	-2 100	-2 100	-2 100	-2 100
Økt pedagogtetthet barnehager	900	900	900	900
Sum Endringer ihht statlige føringer	-328	3 118	3 118	3 118
Nye tiltak og realendringer budsjett	-5 134	-1 688	-1 408	-1 408
Ramme 2022-2025	375 666	377 092	375 972	375 972

Klimabudsjett

Oppdrag

Beskrivelse

Forbruk og avfall - levetid for mobiltelefoner 3 år Alle ledere i enhet barnehage kjenner reglene, og sikrer etterlevelse.
- laptop 5 år - nettbrett 5 år

Forbruk og avfall - redusere matsvinn med 50 % Alle kommunale barnehager følger egen plan for måltider.

Klimakommunikasjon - fortelle våre klimahistorier

Arbeid med bærekraft og klimavennlige aktiviteter beskrives i barnehagenes årsplaner.

Naturmangfold - vi holder naturen fri for forsøpling og forurensning

Barnehagene deltar i organiserte ryddeaksjoner og «naturrydding» som en del av den daglige pedagogiske praksisen. Plukker alltid opp søppel på tur og tar med seg andres gjenglemte avfall.

Naturmangfold - vi tar vare på naturen vår med fokus på et mangfold av arter

Enheten skal gi barn gode naturopplevelser og drive holdningsskapende arbeid i barnehagene.

Oppdrag

Transport - sykkelandel på 8 % i 2023 i mossesamfunnet

Beskrivelse

I enhet barnehage oppfordres alle til å bruke sykkel til, fra og i arbeid. Enheten har el-sykkel tilgjengelig for booking til tjenestemøter.

Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 % (fokus på digitale løsninger og færre reiser)

Enheten velger av digitale møter, for å unngå unødig transport. Ved møter i andre lokasjoner, der flere deltar skal vi benytte felles bil, eller velge reisemål der det er lett å komme seg til ved kollektiv transport.

Enheten skal sikre tilgang på fossilfri tjenestebil.

Enhet skole

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enhet skole forvalter skoleeieransvaret i Moss og er organisert med 17 skoler, pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) og en skoleeieravdeling. Det er 11 barneskoler, tre skoler med 1.-10. trinn, to ungdomsskoler og en spesialskole. Skoleeieravdelingen har ansvaret for administrasjon, forvaltning, pedagogisk veiledning samt kvalitets- og forbedringsarbeidet.

Enhet skole har ansvaret for:

- en effektiv drift av skolene innenfor gitte lovfestede og kommunale føringer som sørger for et godt og likeverdig tilbud til kommunens elever
- at alle elever møter et inkluderende og helsefremmende læringsmiljø med kompetente pedagoger slik at elevene får tatt ut sitt læringspotensial
- å ivareta tidlig innsats og sikre sømløse overganger mellom barnehage, skole og videregående skole
- å se hele lærings- og oppvekstløpet under ett
- å sikre god kvalitet i samhandling og samarbeid med andre instanser

Utfordringer og utvikling

Pandemien har medført utsettelse og endringer i viktige kvalitetstiltak for å sikre inkluderende læringsmiljøer for elever i mosseskolen. Pandemien vil prege skolene også det kommende året.

Et politisk vedtak om utredning av skolestruktur er ikke gjennomført i 2021. Moss er i endring med store utbyggingsprosjekter flere steder i byen. Dette gjør at det på nåværende tidspunkt ikke vil være formålstjenlig å starte denne prosessen.

Det har kommet flere barn med store hjelpebehov i grunnskolen. Det er viktig å sikre den faste grunnbemanningen i skolene for å kunne ivareta særlig sårbare elever med stort behov for tilrettelegging. Lav grunnbemanning kan føre til en økning i henvisninger om sakkyndig vurdering og meldinger om behov for spesialundervisning. Ved skolestart 2021 hadde PPT ca. 160 henvisninger på venteliste. På barnehagesiden er det ventetid på to måneder for utredning, og på skolesiden er det pr. i dag ventetid opp mot åtte måneder. I tillegg er det ca. 100 gjentatte sakkyndige vurderinger som skulle vært ferdig i forkant av skolestart, som ikke er ferdigstilt. Dette er bekymringsfullt for kvaliteten i tilbudet og medfører også en økende økonomisk belastning.

Elevtallet i den kommunale grunnskolen har økt med ca. 12 elever for skoleåret 2021/22.

Hovedutfordringene og utviklingspunkter for enhet skole er å:

- sikre bedre gjennomføring i videregående skole. Et viktig element er å bedre skolemestring og redusere skolefravær i grunnskolen for å øke andelen elever som består og gjennomfører et videregående skoleløp
- sikre lik kvalitet på undervisningen mellom skolene og innad i skolene
- sikre at skolene tidlig fanger opp elever som ikke mestrer eller som faller utenfor fellesskapet
- sikre at skolene er i stand til å implementere ny læreplan og andre statlige føringer
- sikre at barneskolene er i stand til å implementere ny rammeplan i skolefritidsordningen (SFO)
- sikre riktig og oppdatert kompetanse for å kunne innfri prioriterte satsinger
- sikre riktig og kvalitetsmessig bruk av digitale verktøy
- sikre kvalitet og forsvarlig saksbehandlingstid i PPT

Fokus- og satsningsområder

Skolene i Moss skal være en arena for tidlig innsats og inkluderende miljø med likeverdige tjenester til barn og unge, uavhengig av bosted, personlig økonomi, etnisk bakgrunn eller livssituasjon.

For å få til dette vil vi prioritere:

- arbeidet med å skape inkluderende og helsefremmende læringsmiljøer for alle, gjennom prosjektet SIMM (sammen om inkluderende læringsmiljø i skole og barnehage i Moss)
- implementeringen av fagfornyelsen med ny overordnet del
- utvikle den digitale kompetansen for å ruste elevene for fremtidens medvirkning og arbeidsliv
- bruke tidlig innsats for å fange opp utenforskap og mangel på mestring
- gi alle ansatte den nødvendig kompetanse som skal til for å løse skolens utfordringer og behov
- utvikle gode arenaer for medvirkning for elever, foresatte og ansatte
- bidra aktivt med skolefeltets kompetanse og blikk inn i tverrfaglige samarbeidsfora
- Utvikle PPT, slik at de kan fylle sitt mandat både i henhold til individualsaker og systemsaker

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	526 846	526 846	526 846	526 846
Sum Lønns- og prisvekst	-60	-60	-60	-60
Sum Vedtak forrige periode	-1 510	-1 610	-1 710	-1 710
Sum Budsjettendring i år	-8 582	-8 582	-8 582	-8 582
Konsekvensjustert budsjett	-10 152	-10 252	-10 352	-10 352
Konsekvensjustert ramme	516 694	516 594	516 494	516 494
Nye tiltak				
LOS-stillinger - videreføring av tilbud med miljøterapeuter i 5 ungdomsskoler - statlig tilskudd opphører	2 000	4 000	4 000	4 000
Tilskudd til FAU	50	50	50	50
Økt bemanning i PPT	1 800	0	0	0
Sum Nye tiltak	3 850	4 050	4 050	4 050
Aktivitetsendringer				
Lærernorm	2 000	2 000	2 000	2 000
Økning av elever med store tilretteleggingsbehov som trenger svært tett oppfølging i skolen	5 000	5 000	5 000	5 000
Økning i antall elever med behov for særskilt norskundervisning enhet skole	3 000	3 000	3 000	3 000
Sum Aktivitetsendringer	10 000	10 000	10 000	10 000
Konsekvensjusteringer				

Økonomiplan for 2022-2025

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Helårseffekt styrkning av pedagogisk psykologisk tjeneste	1 400	1 400	1 400	1 400
Sum Konsekvensjusteringer	1 400	1 400	1 400	1 400
Endringer ihht statlige føringer				
Sum Endringer ihht statlige føringer	0	0	0	0
Nye tiltak og realendringer budsjett	15 250	15 450	15 450	15 450
Ramme 2022-2025	531 944	532 044	531 944	531 944

Klimabudsjett

Oppdrag

Beskrivelse

Forbruk og avfall - redusere forbruk

Skolen gjenbruker læringsmateriell.

Forbruk og avfall - redusere matsvinn med 50 %

Skoler med kantiner og SFO reduserer matsvinn med 50%.

Naturmangfold - vi holder naturen fri for forsøpling og forurensning

Det gjennomføres strandryddedag i skolene.

Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet

Moss kommune vektlegger at alle elever skal kunne gå eller sykle til skolen.jf. nærskoleprinsippet.

Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 %

Planlegger møter digitalt, og deltar på digitale konferanse framfor fysiske møter.

Enhet barnevern, bolig og inkludering

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enhet barnevern, bolig og inkludering er delt inn i fem avdelinger og en virksomhet som har ansvar for hvert sitt fagområde: boligsosial avdeling, voksenopplæring, flyktningtjeneste, avdeling for enslige mindreårige flyktninger og krisesenter i tillegg til barneverntjenesten. Målet med å samle disse fagfeltene er å styrke helhetsspektivet på familiene, og å gi mer oppmerksomhet til arbeid med sosioøkonomiske forhold. Enheten skal bidra til å nå mange av kommunens målsettinger for utvikling på levekårsområdet.

Enheten omfatter blant annet følgende oppgaver:

- boligsosialt arbeid, herunder planer og utvikling på området
- tildeling av kommunalt disponerte boliger, saksbehandling depositumsgaranti
- saksbehandling av Husbankens økonomiske virkemidler (startlån, etablering, tilpasning, utredning, prosjektering og bostøtte)
- "housing first" og bo-oppfølgning for brukere med rus- og eller psykiske utfordringer
- opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven/ integreringsloven
- grunnskoleopplæring for voksne og realkompetansevurdering på grunnskolens område
- kombinasjonsklasser på Malakoff videregående skole i samarbeid med Viken fylkeskommune
- logopedi for voksne
- integreringsarbeid, herunder planer og utvikling på området

- bosetting, råd og veiledning av flyktninger, introduksjonsprogram og tolketjeneste
- bosetting, botilbud og oppfølging av enslige mindreårige flyktninger
- krisesentertjenester, herunder botilbud, dagsamtaler, regionens kompetansesenter om vold i nære relasjoner, utviklingsarbeid og planer på området.

Barnverntjenestens oppgaver er:

- å behandle og vurdere bekymringsmeldinger
- å gjennomføre undersøkelser av barns omsorgssituasjon
- å iverksette hjelpetiltak for barn i og utenfor familie
- oppfølging av frivillige plasseringer for barn eller ungdom
- gjennomføring av rettsbehandlinger i forhold til tvangsvedtak / omsorgsovertakelse
- tilsynsordning for barn som er plassert i Moss kommune
- ettervern under samtykke av barn mellom 18 og 25 år
- akuttberedskapsordning og vakttelefonordning i samarbeid med Råde og Våler

Utfordringer og utvikling

Barnevern

Barnevernsreformen stiller økte krav til kommunenes forebyggende arbeid for barn, unge og familier. Arbeidet med reformen, som i Moss kommune defineres som en oppvekstreform, vil fortsatt prege barnevernets arbeid i perioden. De mest inngripende tiltakene barnevernet rår over, vil bli betydelig dyrere for kommunen, og kravene til å iverksette virksomme tiltak innenfor kommunens egen tiltaksportefølje vil øke. Det er krevende å levere nødvendig og forsvarlig hjelp til barn og familier med store utfordringer. Utredning av mulig omsorgssvikt er omfattende og stiller store krav til kompetanse og ressurser. Når behov for hjelpetiltak avdekkes, er kommunen pålagt å gi rett hjelp til rett tid, samtidig som barnet og familien skal følges tett opp for å sikre at hjelpetiltaket har nødvendig effekt. Barneverntjenesten må være omstillingsdyktig og kunne endre seg i takt med samfunnsutviklingen, og de kommende årene vil by på store krav til endring. Barneverntjenesten vil i perioden utvikle sin kompetanseplan og gjennomføre flere opplæringstiltak for å møte nye oppgaver. Det stilles økte krav til medvirkning i barnevernssaker, og tjenesten får nye veiledningsoppgaver.

For at behovene skal dekkes, må kommunen utvikle en plan for det forebyggende arbeidet som er helhetlig og går på tvers av sektorer og tjenester.

Boligsosialt arbeid

Boligsosial handlingsplan skal rulleres i perioden, og det er besluttet at denne skal innlemmes i en større boligplan for kommunen. På tross av mange kommunale boliger til vanskeligstilte, og kommunale tilvisningsavtaler til samme formål, er det lang venteliste på kommunale boliger. Det er særlig utfordrende med egnede boliger til personer med rusavhengighet. Moss kommune har vedvarende høy søkning til startlånordningen.

Integreringsarbeid

Det bosettes en økende andel overføringsflyktninger. I 2016 utgjorde andelen bosatte overføringsflyktninger 20 prosent. I 2020 var andelen økt til 70 prosent. Overføringsflyktninger har ikke startet norskopplæring og integreringstiltak i mottak, og har derfor ofte en lenger vei å gå i kommunen. Bosetting av overføringsflyktninger krever mer miljøarbeid og hjelp til dagligliv de første årene enn tidligere, og mer grunnkompetanse og grunnskoleopplæring i voksenopplæringen.

Mottak av flyktninger varierer fra år til år, og de siste par årene har det vært stor forskjell på anslåtte behov for bosetting og faktiske behov for bosetting, nasjonalt. Det har derfor vært særlig utfordrende å dimensjonere tjenestene. Bosettingen av enslige mindreårige flyktninger har gått kraftig ned, og botiltakene har derfor færre ungdommer å følge opp. Ett av tre botiltak er lagt ned i 2021, og videre drift må sees i sammenheng med nye behov for ettervern og oppfølging i barnevernet.

Krisesenter

Krisesenteret har fra 2021 også botilbud til menn og deres barn. Lokalene til dagens krisesenter er i dårlig forfatning og for lite til å romme alle målgrupper. Det vil derfor i perioden søkes etter nye lokaler.

Fokus- og satsningsområder

Barnevern

Barnevernreformen medfører blant annet at kommunen får fullt økonomisk ansvar for ordinære fosterhjem, og økte kommunale egenandeler for bruk av spesialiserte hjelpetiltak, spesialiserte fosterhjem, institusjon og akuttiltak. Hensikten er å gi kommunen sterkere insentiv til å jobbe forebyggende. Dette får konsekvenser for det økonomiske rammeverket til barneverntjenesten, og hele oppvekstsektoren i kommunen må utvikle nye tiltak som kan bidra til å redusere bruk av de mest inngripende barnevernstiltakene. Dette arbeidet vil bli organisert i et prosjekt og foreslått fulgt opp av porteføljestyret som består av kommunedirektørens ledergruppe sammen med hovedtillitsvalgt og hovdvernombud.

Barneverntjenesten satser i perioden på:

- styring og kontroll over barnevernets ressurser mot barn med størst hjelpebehov
- videreutvikle samhandling med interne og eksterne samarbeidspartnere
- sikre kvalitet og effekt av barneverntjenestens arbeid ved kompetanseheving og styrket medvirkning
- videreutvikle bruk av familieråd og nettverk i flere ledd av arbeid

Integrering

- bosetting i tråd med anmodning fra Integrering- og mangfolddirektoratet
- virksomt introduksjonsprogram med vekt på kvalifisering til arbeid og utdanning
- miljøarbeid hos nyankomne flyktninger
- kompetanseutvikling i voksenopplæringen
- forsøk med modulstrukturert opplæring på grunnskolens område
- utvikling av botiltak for enslige mindreårige flyktninger tilpasset varierende bosetting

Boligsosialt arbeid

- utvikling av nye tiltak og virkemidler til støtte for vanskeligstilte på boligmarkedet
- styrke boveiledning
- tilsette miljøvaktmester

Krisesenter

- utvikle tilbudet for menn og sårbare grupper
- ny handlingsplan mot vold i nære relasjoner
- fortsette arbeidet med "TryggEst"

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	149 620	149 620	149 620	149 620
Sum Lønns- og prisvekst	430	430	430	430
Sum Vedtak forrige periode	-225	-375	-375	-375
Sum Budsjettendring i år	2 491	2 491	2 491	2 491
Konsekvensjustert budsjett	2 697	2 547	2 547	2 547
Konsekvensjustert ramme	152 317	152 167	152 167	152 167
Nye tiltak				
Miljøvaktmester 100 prosent stilling i boligsosial avdeling - statlig tilskudd opphører	750	750	750	750
Tryggest koordinator 50 prosent stilling - statlig tilskudd opphører	400	400	400	400
Sum Nye tiltak	1 150	1 150	1 150	1 150
Aktivitetseendringer				
Reduksjon introduksjonsstønad	-2 500	0	0	0
Sum Aktivitetseendringer	-2 500	0	0	0
Endringer ihht statlige føringer				
Barnevernreform - følge av avgjørelser i høyesterett og den europeiske menneskerettsdomstolen	800	800	800	800
Barnevernreform - ny nasjonal fosterhjemsstrategi - redusert varighet på frikjøp	-919	-1 840	-2 760	-2 760
Barnevernreform - statlig tilskudd til stillinger flyttes til rammetilskuddet	8 190	8 190	8 190	8 190
Barnevernreform - økt egenandel for beredskapshjem	4 568	5 563	5 856	5 856
Barnevernreform - økt egenandel for spesialiserte fosterhjem	1 581	3 162	4 743	5 270
Barnevernreform - økt egenandel institusjoner	12 289	12 289	12 289	12 289
Barnevernreform - bortfall av refusjonsordning for fosterhjem	5 100	5 100	5 100	5 100
Barnevernreform - ny nasjonal fosterhjemsstrategi - økt godtgjøring	3 642	3 642	3 642	3 642
Barnevernreform - nye oppgaver	800	800	800	800
Sum Endringer ihht statlige føringer	36 051	37 706	38 660	39 187
Nye tiltak og realendringer budsjett	34 701	38 856	39 810	40 337
Ramme 2022-2025	187 018	191 023	191 977	192 504

Klimabudsjett

Oppdrag

Beskrivelse

Forbruk og avfall - redusere forbruk Enheten vil jobbe for å redusere forbruk av papir og forbruksmateriell ved økt digitalisering. Forbruk av kopipapir brukes som mål.

Forbruk og avfall - redusere matsvinn med 50 % Enheten vil jobbe for å redusere eget matsvinn med 50%. Målrettet arbeid i botiltakene for å oppnå dette.

Naturmangfold - vi holder naturen fri for forurensning og forurensning Alle klasser i grunnskoleopplæring for voksne har en strandryddedag ild skoleåret. Avdeling botiltak vil delta på strandrydding.

Transport - fossilfri tjenestepersonbiler i 2024 – utskifting av tjenestebiler Enheten vil bidra til utskifting av fossile biler ved å skifte ut 3 i 2021 og 2 i 2022. Enheten etablerer ladestasjon ved allaktivitetshuset.

Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 % Enheten vil bidra med mål om å redusere egne tjenestereiser med 30%. Utgangspunkt for måling er nivå i 2019. Bestrebe deltakelse på digitale arrangement fremfor fysiske samlinger. Reise kollektivt eller med EL- fremkomstmidler ut til tjenestemottakere.

Enhet NAV

Beskrivelse av tjenesteområdet

NAV Moss er et partnerskap mellom Moss kommune og Arbeids- og velferdsetaten region Øst-Viken. NAV Moss har organisert oppfølgingsarbeidet i tverrfaglige avdelinger, med egen tverrfaglig avdeling for unge opp til 30 år.

NAV Moss består av kommunale og statlige tjenester som har følgende formål:

- flere i arbeid og aktivitet, og færre på stønad
- bedre brukermøter
- et velfungerende bo- og arbeidsmarked
- rett tjeneste og stønad til rett tid
- en helhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning

Lokale mål som ligger til grunn for arbeidet er:

- å forebygge og redusere utenforskap fra arbeidslivet og lokalsamfunnet
- å redusere barnefattigdom/ voksne med foreldrefattigdom
- å øke gjennomføring og redusere frafall i videregående skole
- tett oppfølging av ungdom som står utenfor arbeidslivet
- å øke sysselsettingsgraden i samarbeid med næringslivet
- forpliktende samarbeid på tvers av sektorer/enheter i Moss kommune
- å videreutvikle samarbeidet med fastlegene og spesialisthelsetjenesten
- å bidra til integrering og inkludering gjennom tidlig arbeidsrettet oppfølging av nyankomne flyktninger

Utfordringer og utvikling

Arbeidsledighet

Arbeidsmarkedssituasjonen endret seg drastisk ved utbruddet av korona pandemien og da spesielt etter innføringen av strenge nasjonale tiltak i mars 2020. Flere arbeidstakere ble permittert og flere mistet jobbene sine. Hele 15,7 prosent av arbeidsstyrken i Moss stod som arbeidssøkere i mars 2020 og 11,1 prosent var registrert som helt arbeidsledige.

Gjenåpningen av samfunnet har i stor grad påvirket arbeidsmarkedet i positiv retning. Etterspørselen etter arbeidskraft er nå på ett rekordhøyt nivå i landet, og det er stadig færre som registrer seg som arbeidsledige hos NAV. I Moss var det ved utgangen av september registrert 743 helt arbeidsledige, noe som utgjør 3,1 prosent av arbeidsstyrken. Dette er 286 færre helt arbeidsledige enn samme tid i fjor. Antall arbeidssøkere var på 1381 personer. Antallet delvis ledige var på 465. Ledighetsnivået er nå på samme nivå i Moss som før pandemien startet.

Arbeidsavklaringspenger (AAP)

NAV har tidligere rapportert om en mulig risiko for økt behov for sosialhjelp grunnet regelverksendring på AAP. Regelverksendringen består i at makstid for mottak av arbeidsavklaringspenger går fra fire til tre år. NAV vil på bakgrunn av dette få et større antall saker som går mot makstid i 2021, som kan bety at flere ikke er avklart mot arbeid eller statlig ytelse og trenger økonomisk sosialhjelp. Makstiden er

midlertidig utvidet med seks måneder på grunn av koronasituasjonen, hvilket betyr at endringen kan få effekt utover i 2022.

Moss hadde 1317 mottakere av arbeidsavklaringspenger i september 2021, det er 112 flere mottakere sammenlignet med i fjor. Av befolkningen i alderen 18 til 66 år så er det 4,2 prosent som mottar arbeidsavklaringspenger. Dette er en endring på 9,29 prosent. Andelen AAP-mottakere under 30 år var 18 prosent. 445 personer har vært mottakere av arbeidsavklaringspenger mer enn to år, og vil avslutte perioden innen ett år.

Økonomisk sosialhjelp er en midlertidig økonomisk støtte, som skal dekke nødvendige utgifter til å leve og bo. Økonomisk sosialhjelp gis til personer som står uten arbeid og annen inntektssikring. Arbeidsmarkedssituasjonen påvirker behovet for økonomisk sosialhjelp. Hvor mange vil fortsatt stå uten arbeid når perioden for krav på dagpenger utløper og hvor mange står uten arbeidsinntekt eller annen stønad etter at AAP løpet er over er to usikkerhetsmomenter.

Fokus- og satsningsområder

Gjenåpning av samfunnet påvirker i stor grad etterspørsel av arbeidskraft, og det er stadig færre som er registrert som arbeidssøker hos NAV. Næringsliv og arbeidsmarked endrer seg stadig raskere og det er økte krav til livslang læring og omstilling blant arbeidstakere. NAV står foran en arbeidshverdag med en betydelig omstillingstakt med stadig flere brukere, trangere økonomi og brukere som har større forventninger til NAV.

Fokuset framover blir for NAV å sikre tett og tidlig arbeidsrettet oppfølging med økt tverrsektoriell samhandling. Det er et tydelig behov for å tenke nytt for å inkludere flere av de unge som mottar stønader i utdanningsforløp og arbeid. For å kunne bistå i arbeidet med å inkludere flere unge i skole og arbeid vil NAV prioritere tidligere innsats mot de unge som faller fra. Dette for å øke tilknytning til skole og arbeid.

Det er gjennomført en Lean prosess på sosialområdet. Det vil i kommende planperiode igangsettes ulike tiltak som skal effektivisere arbeidsprosessene med mål om å gi bedre tjenester til innbyggerne.

Effektiv og smart bruk av teknologiske verktøy vil i kommende planperiode bli viktig. Dette for å sikre at innbyggere får raskere svar, lettere tilgjengelige tjenester og større forutsigbarhet. Økt bruk av digital søknad om økonomisk sosialhjelp, er eksempel på dette.

Prosjekter:

- Individuell Jobbstøtte (IPS / «Individual Placement and Support»): Ett samhandlingsprosjekt mellom NAV Moss, NAV Vestby, NAV Våler, NAV Råde, kommunens og sykehuset Østfold HF, med forpliktelser rundt den arbeidsrettede oppfølgingen av unge med psykiske lidelser og/eller rusutfordringer.
- Utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret - Senter for skolemestring : Bruk av studiespesialist, jobbspesialist og kognitiv terapeut for å sikre bedre overganger og bistå med å redusere frafall i videregående skole i Moss kommune.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	143 528	143 528	143 528	143 528
Sum Lønns- og prisvekst	2 170	2 170	2 170	2 170
Sum Vedtak forrige periode	-900	-1 900	-2 900	-2 900
Sum Budsjettendring i år	1 577	1 577	1 577	1 577
Konsekvensjustert budsjett	2 848	1 848	848	848
Konsekvensjustert ramme	146 375	145 375	144 375	144 375
Ramme 2022-2025	146 375	145 375	144 375	144 375

Klimabudsjett**Oppdrag****Beskrivelse**

Bygg og energi - nybygg og store rehabiliteringer skal ha en miljøplan i forkant.	Det bygges/rehabiliteres nye lokaler for NAV kontoret som forventes å tilfredsstille dagens retningslinjer og krav ifht klimautslipp.
Forbruk og avfall - redusere forbruk	Redusere forbruksmaterieill i form av økt bruk av digitale løsninger i kommunikasjon med tjenestemottaker.
Transport - fossilfri tjenestepersonbiler i 2024 – utskiftning av tjenestebiler	NAV har tilgjengelig tre elbiler for bruk i møtevirksomhet.
Transport - gangeandel på 25 % 2030 i mossesamfunnet	NAV er lokalisert midt i sentrum av Moss. Det gir gode muligheter for innbyggerne og ansatte som bor i nærområde til å gå til kontoret.
Transport - kollektivandel buss på 15 % 2030 i mossesamfunnet	Gode muligheter for bruk av kollektivtransport for å reise til NAV kontoret.
Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet	NAV er lokalisert midt i sentrum av Moss. Det gir gode muligheter for innbyggerne og ansatte som bor i nærområde til å benytte sykkel som transportmiddel. Mål om å legge bedre til rette for sykkelparkering utenfor mottaket i nytt bygg. NAV har en el-sykkel til bruk for ansatte til/fra møter.

Kommunalområde helse og mestring

Beskrivelse av tjenesteområdet

Kommunalområdet er organisert i fire enheter:

- enhet hjemmetjenester
- enhet sykehjem og omsorgsboliger
- enhet helsehus
- enhet samhandling

Kommunalområdet har til sammen ca. 1240 årsverk.

Enhet hjemmetjenester er den største enheten med mer enn 600 årsverk. Enheten yter hjemmesykepleie og praktisk bistand i og utenfor samlokaliserte boliger. Tjenester til personer med utviklingshemming og andre funksjonshemninger, samt innen området rus- og psykisk helse, er også organisert fra denne enheten.

Enhet sykehjem og omsorgsboliger har over 400 årsverk som yter tjenester i sykehjem og samlokaliserte omsorgsboliger som fortrinnsvis er tiltenkt eldre. I tillegg er begge storkjøkken- og aktivitetssentrene i sykehjemmene organisert her.

Enhet helsehus har i underkant av 200 årsverk og yter tjenester som omfatter ulike typer korttidsopphold i institusjon, legetjenester i sykehjem, ergo- og fysioterapi, avlastning og spesialiserte team. I tillegg er den interkommunale legevakten organisert i denne enheten. Under pandemien er korona-legevakt, teststasjon og smittesporingsteam organisert i enhet helsehus.

Enhet samhandling har ca. 40 årsverk som har i oppgave å være bindeleddet for både fagutvikling, kommunikasjon og tjenesteutvikling i kommunalområdet. Alle vedtak som angår tjenester gjøres i denne enheten. I tillegg ligger flere sentrale funksjoner som miljørettet helsevern, kommuneoverlegene, dataansvarlig og velferdsteknologi til enheten.

Tjenestene som ytes innen kommunalomsråde helse og mestring er i hovedsak hjemlet i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester av 24. juni 2011. Loven er en pliktlov som pålegger kommunen å sørge for nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester til alle som trenger det. Pasient- og brukerrettighetsloven og helsepersonelloven, begge av 2. juli 1999, er også sentrale for kommunalomsrådets virksomhet.

Utfordringer og utvikling

Kommunen står overfor omfattende utfordringer når det gjelder innbyggernes behov for helse- og omsorgstjenester. En aldrende befolkning, flere yngre brukere med omfattende behov, overføring av oppgaver fra spesialisthelsetjenesten, folkehelseutfordringer og forventninger i befolkningen, øker behovene for tjenester.

Kommunen må jobbe med innovative løsninger som gir brukerne trygghet og som hjelper dem med å bli enda mer selvhjulpne. Vi må samtidig sikre at løsningene frigir tid, slik at brukerne opplever nærhet til hjelperne og en god samhandling mellom tjenestene. Bruk av velferdsteknologi kan bidra til at tilbudet

bedres parallelt med at driften blir mer økonomisk og rasjonell. Vi må rette oppmerksomheten mot den enkeltes behov, og gjennom målrettet kartlegging finne hva som er den beste måten å imøtekomme behovene på. Et godt samarbeid med pårørende og frivillige er viktig.

Mange brukere har behov som er komplekse og sammensatte, noe som fordrer høy fagkompetanse blant de ansatte. Gode fagmiljøer og tilrettelegging for videre- og etterutdanning er satsningsområder for å sikre at kommunen rekrutterer og beholder fagpersonell. Tilbud om hele stillinger vil også være viktig, og arbeidet med heltidskultur vil bli prioritert.

Vi må jobbe videre med effektiviseringstiltak som sikrer en bærekraftig økonomisk utvikling. Noen områder vi skal utrede nærmere, er digitalisering med spesielt fokus på sensorteknologi, fremtidig behov for omsorgsbygg og nye måter å kartlegge behov hos brukerne.

Fokus- og satsningsområder

Strategisk plan for kommunalområde helse og mestring 2021-2024 ble vedtatt i august 2021.

Målene i planen tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og kommunedelplanen «Levekår og livskvalitet i et livsløpsperspektiv». Strategiplanen peker ut en retning, og gjør det tydelig hvor avdelingene skal rette sin innsats. Det er valgt ut fire satsningsområder:

Hva er viktig for deg?

Slik vil vi ha det:

- Det ytes gode helse- og omsorgstjenester til innbyggerne med fokus på forebygging, selvbestemmelse og hjelp til egenmestring.
- Det er et godt samarbeid med brukere og deres pårørende.
- Metodikken og spørsmålet «Hva som er viktig for deg?» er i bruk i hele kommunalområdet.
- Det er en reel brukermedvirkning og det er etablert en strukturert tilbakemeldingskultur.

Samskaping og innovasjon

Slik vil vi ha det:

- Det samarbeides tett mellom ulike avdelinger i kommunen.
- Tilbudet til brukerne er godt koordinert.
- Det er implementert innovative løsninger som bidrar til trygghet og mestring for brukerne.
- Det jobbes kunnskapsbasert og kommunen er aktiv innen forskning og innovasjon.

Økonomistyring

Slik vil vi ha det:

- Vi har effektive tjenester av god kvalitet, med riktig ressursbruk og rett bruk av kompetanse.
- Vi har ledere med høy kompetanse innen bemannings- og turnusplanlegging.
- Vi har god oversikt og kontroll på våre budsjetter.
- Vi har tilstrekkelig antall institusjonsplasser, omsorgsboliger og samlokaliserte boliger til ulike målgrupper.

- Vi har kapasitet innen våre lokaler til å drifte tjenestene på en faglig god og økonomisk rasjonell måte.

Heltidskultur

Slik vil vi ha det:

- Flere enn 50 prosent av de ansatte innen helse og mestring jobber heltid innen utgangen av 2024.
- Alle som har fagutdanning, og som har jobben som hovedinntekt, har 100 prosent stilling med mindre de i medhold av arbeidsmiljøloven har rett til redusert stilling.
- Det finnes et definert antall rekrutteringsstillinger på 40 prosent for studenter og andre som ønsker å jobbe i bistilling innen helse og omsorgstjenesten.
- Det er lagt til rette for at ansatte skal kunne ta grunn-, etter- eller videreutdanninger.
- Rekrutteringen er god slik at ledige stillinger besettes etter 1. gangs utlysning.
- Ansatte får jevnlig faglig oppdatering og utvikling.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	1 000 368	1 000 368	1 000 368	1 000 368
Sum Lønns- og prisvekst	4 150	4 150	4 150	4 150
Sum Tekniske justeringer	-500	-500	-500	-500
Sum Vedtak forrige periode	95	-1 650	-2 250	-2 250
Sum Budsjettendring i år	48 442	48 442	48 442	48 442
Konsekvensjustert budsjett	52 188	50 443	49 843	49 843
Konsekvensjustert ramme	1 052 556	1 050 811	1 050 211	1 050 211
Driftskonsekvens				
Carlsmindevei	3 800	3 800	3 800	3 800
HM - Grindvold Hageby	0	7 200	54 800	54 800
Sum Driftskonsekvens	3 800	11 000	58 600	58 600
Innsparingstiltak				
Redusere antall plasser Melløs omsorgsbolig	0	0	-3 750	-3 750
Redusere antall plasser Melløs sykehjem	0	0	-6 500	-6 500
Sum Innsparingstiltak	0	0	-10 250	-10 250
Nye tiltak				
Arbeid med oppfølging av pårørende (KST sak 89/21)	870	870	870	870
Avtalefysioterapi - opptrapping av hjemler	200	300	400	500
Bassengbehandling ved Høyenhald	50	0	0	0
Driftsendring legevakt, legevaktsbil	1 500	1 590	1 590	1 590
Eldrerådet - disp. post	30	30	30	30
Erstatte integreringstilskudd fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	703	703	703	703
Erstatte tidligere tilskudd, Kreftforeningen	320	320	320	320
Fastlegeordningen (KST sak 86/21)	4 000	4 000	4 000	4 000
Frisklivssentralen	500	650	650	650
Psykisk helse. To årsverk - redusert ventetid	1 000	1 500	1 500	1 500
Rask psykisk helsehjelp (RPH)	500	750	750	750
Rådet for personer med funksjonsnedsettelse - disp. post	30	30	30	30
Strategisk plan for psykisk helse	1 500	3 000	3 000	3 000
Sykesignalanlegg lisenser og årlige driftsutgifter	1 550	1 700	1 900	1 900
Utredning omsorgsbygg (KST sak 88/21)	2 000	0	0	0
Sum Nye tiltak	14 753	15 443	15 743	15 843
Aktivitetssendringer				
Driftsendring legevakt (ledelse, administrasjon, bemanning)	2 000	2 205	2 205	2 205
Flere nye brukere med omfattende behov på sykehjem	4 600	0	0	0
Sum Aktivitetssendringer	6 600	2 205	2 205	2 205

Økonomiplan for 2022-2025

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Konsekvensjusteringer				
Mindreinntekt ressurskrevende brukere	10 000	10 000	10 000	10 000
Nye funksjonaliteter og økning av lisenser for fagsystemene Gerica og IKOS	665	400	400	400
Pasientskadeerstatning	1 000	1 000	1 000	1 000
Vedlikehold/utskifting av inventar og utstyr	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum Konsekvensjusteringer	12 665	12 400	12 400	12 400
Endringer ihht statlige føringer				
Barnekoordinator	900	900	900	900
Basistilskudd til fastleger - helårseffekt av endring i 2021	700	700	700	700
Basistilskudd til fastleger - økning i 2022	450	450	450	450
Forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger	2 880	2 880	2 880	2 880
Lovpålagt utdannelsesløp for LIS3 leger	100	100	100	100
Sum Endringer ihht statlige føringer	5 030	5 030	5 030	5 030
Nye tiltak og realendringer budsjett	42 848	46 078	83 728	83 828
Ramme 2022-2025	1 095 404	1 096 889	1 133 939	1 134 039

Endring tidligere vedtatte tiltak

Endring tidligere vedtatt tiltak	2022	2023	2024	2025
Endring av bemanningplaner - vedtak fra økonomiplan 2021-2024	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Endring av bemanning - gjennomføres ikke	1 000	1 000	1 000	1 000
Endring av bemanning - gjennomføres ikke	500	500	500	500
Endring av bemanning - får ikke helårseffekt i 2022	1 845			
Sum tiltak	-1 655	-3 500	-3 500	-3 500

I økonomiplan 2021-2024 ble det vedtatt å redusere budsjettet på helse og mestring med 28 millioner kroner, som i gjennomsnitt tilsvarer en stilling per avdeling. Helårseffekten av dette er 33 millioner i 2022.

Vi har ikke nådd innsparingskravet for enhet helsehus i 2021. Det skyldes blant annet at endringen i bemanningsplanene ikke har gitt nok effekt. I tillegg har arbeidet med omstilling blitt forsinket på grunn av at ansatte har vært omdisponert til koronatiltak. Vi ser at det er vanskelig å nå hele innsparingskravet i 2022, og det er derfor redusert med en million kroner. Vi ser i tillegg at vi ikke får gjennomført endringen i bemanningsplaner i omsorgsboliger syd på grunn av lav bemanning. Innsparingskravet er av den grunn redusert med 0,5 millioner kroner.

I tillegg bevilges det 1,8 millioner kroner til enhet sykehjem og omsorgsboliger for 2022 for å iverksette vedtak om implementering av signalanlegg. Prosessen med implementering av signalanlegg er forsinket på grunn av mangel på fiber. Signalanleggene på Melløs- og Orkerød sykehjem er forventet implementert og i drift fra februar eller mars måned. På Ekholt sykehjem planlegges signalanlegg implementert fra sommeren 2022.

Økonomiplan for 2022-2025

Endring tidligere vedtatt tiltak	2022	2023	2024	2025
Redusere driftskostnad - vedtak fra økonomiplan 2021-2024	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Redusere driftskostnad - gjennomføres ikke	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum tiltak	-	-	-	-

Det ble i økonomiplan 2021-2024 lagt et generelt kutt på driftsposter med en million kroner i 2021 og videre en økning til tre millioner fra 2022. Innenfor alle enheter er det iverksatt tiltak for å redusere driftsutgifter, og det er blant annet innført lagerstyringssystemet *Aktiv forsyning* som har frigjort tid, redusert lagerbeholdning og sørget for økt effektivisering.

Som følge av koronapandemien har det vært en betydelig økning i priser og bruk av smittevernutstyr. For 2021 har dette blitt dekket av tilførte midler knyttet til korona, men informasjon fra Helseforetaket viser til at smittevernprosedyrer er varig endret på grunn av skjerpede tiltak for å forebygge smitte. Dette vil innebære mer bruk av smittevernutstyr og økte kostnader framover. Det vil derfor ikke være mulig med en ytterligere reduksjon i driftsposter fra 2022.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum
	2022	2023	2024	2025	2022-25
Investeringsprosjekter					
HM - oppgradering bygg	5 000	0	0	0	5 000
Investeringer Helse og Mestring	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Sum investeringsprosjekter	8 000	3 000	3 000	3 000	17 000

Enhet helsehus

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enhet helsehus er et kompetansesenter hvor kommunen har samlokalisert sine spesialiserte helsetjenester. Enheten er organisert for å levere tjenester som ligger midt mellom tradisjonell primærhelsetjeneste og spesialisthelsetjeneste.

Enheten består av:

- virksomhet Peer Gynt helsehus
- virksomhet læring og mestring
- virksomhet legevakt

I tillegg driver enheten sykehjemslegetjenesten og kommunens psykososiale kriseteam.

Siden mars 2020 har kommunens beredskapsansvar for Covid-19 pandemien vært organisert i enheten med koronalegevakt, testsenter og smittesporing. I tillegg ivaretar Peer Gynt helsehus døgnplasser for Covid-pasienter.

Virksomhet Peer Gynt helsehus har 43 heldøgns omsorgsplasser til korttidsopphold. I tillegg er det ti kommunale akutte døgnplasser (KAD).

Virksomhet læring og mestring består av avdeling ergoterapi og fysioterapi, Sørtun avlastning og avdeling spesialiserte team.

Virksomhet legevakt er en midlertidig organisering ut 2021 som består av ordinær legevakt og koronalegevakt.

Utfordringer og utvikling

Utskrivningspolitikken fra sykehuset har ført til at mange av brukerne som i dag får korttidsopphold, er svært syke og hjelpetrengende. Stadig flere har behov for avansert medisinsk behandling og tett oppfølging av høyskoleutdannet personale. Det er en løpende utfordring å sikre rett kompetanse og kontinuerlig faglig oppdatering.

Behovet for avlastningsplasser for barn og unge øker, særlig til brukere som har komplekse og sammensatte problemstillinger. Dette utfordrer driften for individuell tilpasning av tilbud med riktig bemanning, grad av skjerming og sammensetning av brukere som har avlastning på samme tid. Det er per i dag for få avlastningsplasser i kommunal regi, og Sørtun utfordres med logistikk, ressursbruk og ivaretagelse av den enkelte brukers behov.

Ergoterapitjenesten har stor pågang av henvendelser fra brukere med behov for blant annet tilrettelegging av bolig. Tjenesten er viktig for å bistå innbyggerne i deres ønske om selvstendighet og å kunne bo hjemme lengst mulig.

Koronatiltak i kommunen er organisert i enhet helsehus. Da pandemien er uforutsigbar, krever administrering av tiltakene store ressurser. Flere ansatte fra enheten er per i dag omdisponert for å håndtere tiltakene, og tilbudet på flere av de andre tjenestene er redusert. Utfordringen kan vedvare også i handlingsplanperioden. Det er fortsatt usikkert hvordan pandemien utvikler seg, og hva det vil medføre av driftsutfordringer og økte utgifter.

Alle avdelinger i enheten som er berørt av etableringen av den nye kommunen har utviklingsoppgaver som gjenstår. Enheten jobber videre både med fag-, plan- og arbeidsmiljø for medarbeidere i tillegg til intern og ekstern samhandling.

Fokus- og satsningsområder

Enhet helsehus vil prioritere å sikre rett kompetanse, kompetansedeling og være fremtidsrettet. Dette skal gjøres gjennom:

- Forebyggende helsearbeid gjennom habilitering og rehabilitering, og legger til rette for attraktive møteplasser som fremmer fysisk og sosial aktivitet og deltakelse.
- Videreutvikle lavterskeltilbud gjennom Rask Psykisk helse, Frisklivssentral og gruppetrening.
- Utarbeide rutiner og prosesser for samhandling internt og eksternt for å sikre koordinerte tjenester.

Økonomiplan for 2022-2025

- Vurdere ulike løsninger innen velferdsteknologi.
- Implementere nytt sykesignalanlegg på Peer Gynt helsehus 2023.
- Implementere IKOS (Individbasert kompetansestyringssystem). IKOS er et internkontrollsystem for pleie og omsorg som skal bidra til å sikre forutsigbare, trygge og forsvarlige tjenester.
- Videreutvikle Moss interkommunale legevakt med tiltak utarbeidet i prosjektperiode i 2021.
 - Legevaktsbil med utrykning
 - Fast ansatt nattevakter, leger

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	141 897	141 897	141 897	141 897
Sum Lønns- og prisvekst	1 102	1 102	1 102	1 102
Sum Vedtak forrige periode	252	352	352	352
Sum Budsjettendring i år	6 655	6 655	6 655	6 655
Konsekvensjustert budsjett	8 009	8 109	8 109	8 109
Konsekvensjustert ramme	149 906	150 006	150 006	150 006
Nye tiltak				
Avtalefysioterapi - opptrapping av hjemler	200	300	400	500
Bassengbehandling ved Høyenhold	50	0	0	0
Driftsendring legevakt, legevaktsbil	1 500	1 590	1 590	1 590
Erstatte integreringstilskudd fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	703	703	703	703
Erstatte tidligere tilskudd, Kreftforeningen	320	320	320	320
Frisklivssentralen	500	650	650	650
Rask psykisk helsehjelp (RPH)	500	750	750	750
Sykesignalanlegg lisenser og årlige driftsutgifter	0	150	200	200
Sum Nye tiltak	3 773	4 463	4 613	4 713
Aktivitetssendringer				
Driftsendring legevakt (ledelse, administrasjon, bemanning)	2 000	2 205	2 205	2 205
Sum Aktivitetssendringer	2 000	2 205	2 205	2 205
Konsekvensjusteringer				
Sum Konsekvensjusteringer	0	0	0	0
Endringer ihht statlige føringer				
Lovpålagt utdannelsesløp for LIS3 leger	100	100	100	100
Sum Endringer ihht statlige føringer	100	100	100	100
Nye tiltak og realendringer budsjett	5 873	6 768	6 918	7 018
Ramme 2022-2025	155 779	156 774	156 924	157 024

Klimabudsjett

Oppdrag

Beskrivelse

Andre klima-, miljø og naturtiltak - Kildesortering Alle lokasjoner i enheten har full kildesortering med unntak av matavfall. Se på mulighet for å også ivareta dette på en mer hensiktsmessig måte enn i dag.

Forbruk og avfall - redusere forbruk

- Redusere bruk av engangsutstyr, fortrinnsvis engangsservice
- Sikre nok alternativ til engangsutstyr som kopper, bestikk og tallrekker
- Redusere bestillinger og mer oversikt over bestillinger gjennom *Aktiv Forsyning*
- Fokus på reduksjon og alternative produkter i personalgrupper
- Finne andre alternative løsninger for for eksempel medisinsbegre som deles ut mange ganger per dag

Forbruk og avfall - redusere matsvinn med 50 %

Peer Gynt helsehus var i 2018 med på en kartlegging av matsvinn. Kartleggingen viste at det var stort svinn både på lunsj og middag, men også på kolonial varer. Det ble innført tiltak i

Oppdrag

Beskrivelse

etterkant av dette, men det har vært mindre fokus på området i ny kommune. Enheten vil prioritere å jobbe med matsvinn for institusjonene Peer Gynt helsehus og Sørtun avlastning.

Dette skal vi gjøre gjennom:

- Etablere lokale grupper som skal jobbe med dette, buke matkontakter der vi har det
- Dialog og samarbeid med kjøkkenet
- Måle matsvinn ved oppstart i januar og igjen i juli
- Engasjere og begeistre på personalmøter og andre samlinger for ansatte
- Se på mulighet for alternativ renovering av matsvinn enn restavfall

Transport - fossilfri
tjenestepersonbiler i 2024 –
utskiftning av tjenestebiler

Enheten har i hovedsak fossilfrie biler med unntak av en minibuss på Sørtun avlastning og en hybrid på legevakten.

Transport - tjenestereiser
Moss kommune - redusere
utslipp med 50 %

Enheten har mange medarbeidere som bruker egen bil i tjeneste. Ergoterapeuter, fysioterapeuter, kreftkoordinatorer og andre får en økonomisk kompensasjon og kjøregodtgjøring. Vi har ingen påvirkning på hva slags bil den enkelte kjører. Det er et ønske om å avvike denne ordningen og erstatte med biler disponert av enheten, men det vil medføre en stor økonomisk økning.

Fortsette å bruke digital kommunikasjon der det er hensiktsmessig for å redusere tjenestereiser ved f.eks. møter ol.

Enhet samhandling

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enhet samhandling er helse og mestrings kontaktpunkt ut mot andre enheter, kommunalområder og andre samarbeidspartnere i kommunen, samt helseforetak og statlige myndigheter.

Enheten består av:

- virksomhet helse- og omsorgsforvaltning
- forsknings- og utviklingsavdeling (FOU-avdeling)

Helse- og omsorgsforvaltningens oppgaver er å saksbehandle søknader, kartlegger behov og fatte vedtak for tjenestene innen helse og mestring. De skal i stor grad arbeide tett med de utøvende virksomhetene for å oppnå korrekt behovsdekning, økonomisk og ressurseffektiv drift, og reell brukermedvirkning. De er også kommunens koordinerende enhet hjemlet i helse- og omsorgstjenesteloven § 7-3.

Forsknings- og utviklingsavdelings mål er å ha fokus på forskning og kontinuerlig utvikling av tjenestene i Moss kommune. Gjennom dette arbeidet tar vi vårt medvirkningsansvar ved å legge til rette for et godt samarbeid med forsknings- og utviklingsmiljøer ved både spesialisthelsetjenesten og utdanningsinstitusjoner. Avdelingen skal også sikre ivaretagelse av oppgaver innen miljørettet helsevern, sikre et godt smittevernarbeid, god organisering og utvikling av legetjenesten i kommunen.

Utfordringer og utvikling

Helse- og omsorgsforvaltningen fattet vedtak på tjenester innen helse og mestring, og sørger for kjøp av de tjenestene som kommunen ikke selv drifter.

Behovene er økende innenfor alle disse områdene. Kommunen bør fortsatt kjøpe noen av tjenestene fra private, mens andre kan vi drifte hvis organiseringen ligger til rette for det, og kapasiteten i form av lokaler og personell er tilstrekkelig.

Pågangen på saksbehandling innenfor helse- og omsorgsforvaltningen er stor, og kompleksiteten i brukerbehovet er økende. Å sikre tilstrekkelig kapasitet til å kunne foreta god behovskartlegging i rett tid i samarbeid med brukerne er viktig. Dette både for brukernes opplevelse av ivaretagelse og likebehandling, og for god ressursforvaltning.

Enhet samhandling skal bidra til å utvikle en robust kommune som er hensiktsmessig og effektiv for å møte morgendagens utfordringer. Dette for å sikre en moderne, effektiv og god kommune som setter innbyggeren i sentrum.

Forsknings- og utviklingsavdeling skal være støtte, og bidra til å mobilisere og koordinere aktiviteter i tjenesten samt mobilisere samfunnets omsorgsressurser.

Fokus- og satsningsområder

Enhet samhandling vil prioritere å:

- Øke fokuset, videreutvikle og lage systemer for reel brukermedvirkning og god kultur for tilbakemelding samt bidra med opplæring, veiledning, systemer og kultur for å sikre kontinuerlig forbedring.
- Utvikle ny kunnskap gjennom forsknings- og utviklingsprosjekter og bidra til optimalisering av arbeidsprosesser og kontinuerlig forbedring for å sikre gode pasientforløp og en forskningsbasert praksis. Dette innebærer deltagelse i innføringen av kvalitetsreformen «Leve hele livet» i Moss kommune.
- Videreutvikle et helhetlig økonomisk styringssystem for å sikre at helse og mestring har god oversikt over og kontroll på kostnadene til tjenester, både egne og tjenester og tjenester levert av private leverandører.
- Bidra til å styrke pårørendearbeidet og videreutvikle pårørendestrategien.
- Videreutvikle koordinerende enhet og utvikle et godt tilbud på koordinator og individuell plan til innbyggere i tråd med helse- og omsorgslovgivningen.
- Intensivere arbeidet for å få flere fastleger i Moss kommune.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	58 928	58 928	58 928	58 928
Sum Lønns- og prisvekst	2 532	2 532	2 532	2 532
Sum Vedtak forrige periode	48	48	-552	-552
Sum Budsjettendring i år	9 097	9 097	9 097	9 097
Konsekvensjustert budsjett	11 677	11 677	11 077	11 077
Konsekvensjustert ramme	70 605	70 605	70 005	70 005
Nye tiltak				
Arbeid med oppfølging av pårørende (KST sak 89/21)	870	870	870	870
Fastlegeordningen (KST sak 86/21)	4 000	4 000	4 000	4 000
Sum Nye tiltak	4 870	4 870	4 870	4 870
Konsekvensjusteringer				
Mindreinntekt ressurskrevende brukere	10 000	10 000	10 000	10 000
Nye funksjonaliteter og økning av lisenser for fagsystemene Gerica og IKOS	665	400	400	400
Pasientskadeerstatning	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum Konsekvensjusteringer	11 665	11 400	11 400	11 400
Endringer ihht statlige føringer				
Barnekoordinator	900	900	900	900
Basistilskudd til fastleger - helårseffekt av endring i 2021	700	700	700	700
Basistilskudd til fastleger - økning i 2022	450	450	450	450
Forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger	2 880	2 880	2 880	2 880
Sum Endringer ihht statlige føringer	4 930	4 930	4 930	4 930
Nye tiltak og realendringer budsjett	21 465	21 200	21 200	21 200
Ramme 2022-2025	92 070	91 805	91 205	91 205

Klimabudsjett

Oppdrag

Beskrivelse

Andre klima-, miljø og naturtiltak Alle lokalisasjoner i enheten har full kildesortering med unntak av matavfall.
- kildesortering

Forbruk og avfall - levetid for mobiltelefoner 3 år - laptop 5 år
- nettbrett 5 år

Tilstrebe at det gjennomføres.

Forbruk og avfall - redusere forbruk

Redusere bruk av engangskopper i møter og utskrift på papir fra kopimaskin.

Transport - fossilfri tjenestepersonbiler i 2024 – utskiftning av tjenestebiler

Enheten har i hovedsak fossilfrie biler.

Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 %

Enheten har noen medarbeidere som bruker egen bil i tjeneste. Vi har ingen påvirkning på hva slags bil den enkelte kjører, men det oppfordres til å bruke enhetens elbiler så sant de er ledige. Det er et ønske om å avvikle denne ordningen og erstatte den med flere biler disponert av enheten, men det vil medføre en stor økonomisk økning.

Ansatte oppfordres til å sykle til jobb

Fortsette å bruke digital kommunikasjon der det er hensiktsmessig for å redusere tjenestereiser ved f.eks. møter ol.

Enhet sykehjem og omsorgsboliger

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enhet sykehjem og omsorgsboliger omfatter blant annet sykehjem, omsorgsboliger, aktivitetstjeneste og avdeling for mat og service fordelt på følgende virksomheter:

- Ekholt og Melløs sykehjem
- Orkerød sykehjem
- virksomhet omsorgsboliger syd
- virksomhet omsorgsboliger nord

Enheten har til sammen 221 heldøgns omsorgsplasser for somatisk syke og personer med demens fordelt på tre sykehjem, og 214 boenheter fordelt på seks omsorgsboliger. I tillegg driver enheten avdeling mat- og service (Moss- og Rygge storkjøkken), og aktivitetssenter for eldre og demente fordelt på fire lokasjoner i tilknytning til enten sykehjem eller omsorgsboliger.

Utfordringer og utvikling

Utviklingen er at flere brukere i omsorgsboligene har omfattende hjelpebehov på samme nivå som sykehjem. Mange brukere har behov for avansert behandling og tett oppfølging. Det er behov for gradvis å styrke bemanningen i flere omsorgsboliger for å kunne ivareta brukergruppen i tråd med helse og mestrings egne anbefalinger for pleiefaktor i omsorgsboliger og sykehjem og «Leve hele livet» reformen. Pleiefaktoren i omsorgsboligene varierer fra 0,8 årsverk per bruker til 0,4 årsverk pr bruker. I omsorgsboliger med mange leiligheter er pleiefaktoren lavere da de ansatte kan bistå mange på samme sted. Omsorgsboligene som er tilrettelagt for personer med demens er bemannet høyere.

I sykehjem er pleiefaktoren i større grad harmonisert. I motsetning til tidligere er behandlingsbehovet blant sykehjemsbeboere mer aktiv og teknisk, hvilket fordrer oppfølging av sykepleier, vernepleier og lege. Det er også flere brukere med komplekse helsetilstander og/eller atferdsproblematikk som fordrer en til en bemanning.

Sykepleierkompetanse er svært etterspurt og kommuner og sykehus konkurrerer om å tiltrekke seg denne kompetansen. Ofte er det sykehus som vinner.

Det er flere yngre demente i samfunnet. Orkerød sykehjem har som konsekvens av å ha fått flere brukere under 67 år etablert en liten enhet for demente, med mål om å gi et tilpasset og godt tilbud til denne målgruppen.

Med bakgrunn i utvikling av mer komplekse behov og utfordringer er det viktig med god opplæring av ansatte.

Kommunen må legge til rette for innovative løsninger som bidrar til trygghet og mestring som igjen øker opplevelse av livskvalitet og mestring for den enkelte bruker, og kostnadseffektive tjenester for kommunen.

Utviklingsområder som er spesielt aktuelle for enhet sykehjem og omsorgsboliger er mat og måltider, aktivitet og fellesskap og helsehjelp.

Produksjonskjøkkenene i kommunen har store utfordringer når det gjelder produksjon og kapasitet. Som følge av økt etterspørsel er det satt i gang en utredning av behov for oppgradering og ombygging av Orkerød og Ekholt storkjøkken. Utredningen forventes klar våren 2022.

Fokus- og satsningsområder

Enhet sykehjem og omsorgsboliger har et kontinuerlig fokus på å videreutvikle tjenestene og møte dagens og morgendagens utfordringer, og vil jobbe videre med følgende prioriteringer:

- Utvikle framtidsrettet produksjonskjøkken som sikrer kapasitet og kvalitet i matproduksjonen.
- Utvikle og implementere IK-mat (internkontroll mat) i Moss kommunes regi.
- Nye lisenser for IKOS (Individbasert kompetansestyringssystem).
- I 2022 vil alle sykehjemmene ha installert og implementert nye sykesignalanlegg med tilhørende sensorteknologi.
- Frivillige er viktige ressurser for brukerne og virksomhetene. Dette er et område som bør utvikles og styrkes med mål om et tettere samarbeid til beste for brukerne.
- Samarbeidet med pårørende skal videreutvikles slik at de pårørende opplever at deres innsats og involvering er viktig samtidig som deres egne behov for avlastning og veiledning ivaretas.
- Rekruttere og beholde sykepleiere og vernepleiere herunder å delta i læringsnettverket "Mentorordning".
- Utrede treffsikre tiltak som kan bidra til å styrke sykepleie- og vernepleiekompetansen i enheten.
- Etablere ambulante ressursteam.
- Realisere Grindvold omsorgsbolig.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	341 625	341 625	341 625	341 625
Sum Lønns- og prisvekst	238	238	238	238
Sum Vedtak forrige periode	447	-1 398	-1 398	-1 398
Sum Budsjettendring i år	17 719	17 719	17 719	17 719
Konsekvensjustert budsjett	18 404	16 559	16 559	16 559
Konsekvensjustert ramme	360 030	358 185	358 185	358 185
Innsparingstiltak				
Redusere antall plasser Melløs omsorgsbolig	0	0	-3 750	-3 750
Redusere antall plasser Melløs sykehjem	0	0	-6 500	-6 500
Sum Innsparingstiltak	0	0	-10 250	-10 250
Nye tiltak				
Sykesignalanlegg lisenser og årlige driftsutgifter	750	750	900	900
Sum Nye tiltak	750	750	900	900
Aktivitetseendringer				
Flere nye brukere med omfattende behov på sykehjem	4 600	0	0	0
Sum Aktivitetseendringer	4 600	0	0	0
Konsekvensjusteringer				
Sum Konsekvensjusteringer	0	0	0	0
Nye tiltak og realendringer budsjett	5 350	750	-9 350	-9 350
Ramme 2022-2025	365 380	358 935	348 835	348 835

Klimabudsjett

Oppdrag

Beskrivelse

Andre klima-, miljø og naturtiltak - kildesortering	Alle lokalisasjoner i enheten har full kildesortering med unntak av matavfall. Se på mulighet for å også ivareta dette på en mer hensiktsmessig måte enn i dag.
Bygg og energi - omsorgsbygg; Grindvoll og Carlberg	Det er tilrettelagt for el-sykler og el-biler med ladestasjoner i garasjen.
Forbruk og avfall - levetid for mobiltelefoner 3 år - laptop 5 år - nettbrett 5 år	Fokus på holdningsarbeid gjennom personalmøter, samt sikre gode rutiner og prosedyrer som sikrer ansvarlig bruk og håndtering av it verktøy.
Forbruk og avfall - redusere forbruk	• Redusere bruk av engangsutstyr, fortrinnsvis engangsservice • Sikre nok alternativ til engangsutstyr som kopper, bestikk og tallrekker • Redusere bestillinger og mer oversikt over bestillinger gjennom Aktiv Forsyning • Fokus på reduksjon og alternative produkter i personalgrupper • Finne andre alternative løsninger for f.eks. medisinbegre som deles ut mange ganger pr. dag
Forbruk og avfall - redusere matsvinn med 50 %	Virksomhetene i Enhet sykehjem og omsorgsboliger var i 2018 med på en kartlegging av matsvinn. Kartleggingen viste at det var stort svinn både på lunsj og middag, men også på kolonial varer. Det ble innført tiltak i etterkant av dette, men det har vært mindre fokus på området i ny kommune. Enheten vil prioritere å jobbe med matsvinn for samtlige sykehjem og omsorgsboliger. Dette skal vi gjøre gjennom: • Etablere lokale grupper som skal jobbe med dette, bruke matkontakter der vi har det • Etablere «kokk på post». Dvs matfaglig ansatt vil jobbe mot virksomhet og i avdeling, med opplæring, veiledning og implementere god praksis og prosedyrer. Målet er å fremme bevissthet om gode måltidsopplevelser og forebygging av matsvinn. • Dialog og samarbeid med kjøkkenet • Måle matsvinn ved oppstart i januar og igjen i juli. • Engasjere og begeistre på personalmøter og andre samlinger for ansatte • Se på mulighet for alternativ renovering av matsvinn enn restavfall
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 %	Fortsette å bruke digital kommunikasjon der det er hensiktsmessig for å redusere tjenestereiser ved f.eks. møter ol.

Enhet hjemmetjenester

Beskrivelse av tjenesteområdet

Innen enhet hjemmetjenester er alle tidligere avdelinger fra rus- og psykiatri, hjemmebaserte tjenester og tjenester for funksjonshemmede, samlet. Enheten er organisert med fire virksomheter som er tverrfaglig sammensatt, inndelt i geografiske områder.

Disse er:

- virksomhet Rygge med base i gamle Rygge rådhus
- virksomhet sentrum med base på Solgård skog
- virksomhet Jeløy med base på Jeløya
- virksomhet nord med base på Solgård skog

Under hver av virksomhetene er samlokaliserte boliger for funksjonshemmede og hjemmesykepleie organisert. Noen av virksomhetene har i tillegg enkeltavdelinger som yter tjenester for alle områdene slik som hjemmehjelp, nattjeneste, rus- og psykiatritjenester og samlokaliserte boliger til personer innen rus- og psykisk helse.

Organiseringen skal bidra til at alle brukerne får et helhetlig og kontinuerlig tilbud. En samling av fagområdene skal sikre tverrfaglig samarbeid og samhandling på tvers av avdelinger og virksomheter.

Utfordringer og utvikling

Enhet hjemmetjenester opplever en økt vekst i forhold til antall brukere og tjenesteomfang. Tjeneste rus og psykisk helse har fra januar 2020 til og med 2. tertial 2021 både hatt en økt vekst i antall brukere og vedtakstid. I perioden har tjenesteområdet en økning på 70 brukere, fra 677 brukere til 748 i perioden. Vedtakstiden har i samme periode økt med ca. 100 timer per uke. Økningen har vært "markant" fra januar 2021 og har medført forsinket oppstart av vedtak.

Tjenester for funksjonshemmede og hjemmesykepleien har i samme perioden en økning på henholdsvis 50 brukere og 100 brukere, men vedtakstiden per uke har vært relativt stabil med noen variasjoner. Enheten håndterer flere brukere, men samlet vedtakstid er stabil. Dette gir noen utfordringer i forhold til logistikk og behov for transport.

En stor utfordring i forhold til den økte brukerveksten totalt sett for enheten er å implementere velferdsteknologi i enheten raskt nok for å avlaste tjenestene. Det jobbes med å utvide bruken av medisindispensere, etablering av et helhetlig e-låssystem samt anskaffelse av nytt responscenter/trygghetsalarmer.

Mange brukere har behov for avansert behandling og tett oppfølging i eget hjem. Dette fordrer høy kompetanse og kontinuitet i enhet hjemmetjenester.

Det er et økt behov for veiledning og opplæring i enheten. Dette for å ivareta ansatte på en god måte i forhold til mer krevende brukersaker, jamfør trussel og vold. God og tilstrekkelig opplæring er viktig også i forhold til å rekruttere samt beholde godt kvalifiserte ansatte.

Fokus- og satsningsområder

Innen enheten er det kontinuerlig fokus på en kostnadseffektiv drift som ivaretar kvalitet på tjenesten til brukerne, og håndterer dagens og morgendagens brukerutvikling.

Hjemmetjenesten vil prioritere rett kompetanse og kompetansedeling mellom avdelinger og virksomheter.

Prioriterte områder er:

- Utarbeide rutiner og prosesser for samhandling internt og eksternt for å sikre helhetlige og koordinerte tjenester.
- Sammenheng mellom vedtak og årsverk i alle avdelinger og tjenesteproduksjon - Bemanning følger vedtak (BFV)- ferdigstille og videreutvikle dette i enheten.
- Utvikle bruken av velferdsteknologi og implementering av dette i enheten.
- Rekruttere og beholde 3-årig kompetanse som for eksempel vernepleiere og sykepleiere. Delta i læringsnettverket «Mentorordning».

Økonomiplan for 2022-2025

- Redusere ventelister/ forsinket effektivering av vedtak på tjenestene i enhet hjemmetjenester.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	455 108	455 108	455 108	455 108
Sum Lønns- og prisvekst	257	257	257	257
Sum Tekniske justeringer	-500	-500	-500	-500
Sum Vedtak forrige periode	-652	-652	-652	-652
Sum Budsjettendring i år	14 853	14 853	14 853	14 853
Konsekvensjustert budsjett	13 959	13 959	13 959	13 959
Konsekvensjustert ramme	469 066	469 066	469 066	469 066
Nye tiltak				
Psykisk helse. To årsverk - redusert ventetid	1 000	1 500	1 500	1 500
Sum Nye tiltak	1 000	1 500	1 500	1 500
Nye tiltak og realendringer budsjett	1 000	1 500	1 500	1 500
Ramme 2022-2025	470 066	470 566	470 566	470 566

Klimabudsjett

Oppdrag

Beskrivelse

Forbruk og avfall - levetid for mobiltelefoner 3 år - laptop 5 år - nettbrett 5 år

Utsifting LMP- telefoner ca hvert 4 år.

Forbruk og avfall - redusere matsvinn med 50 %

Bistå brukerne i boligene

Transport - etablere bilpool i Moss

Enheten jobber med en bedre utnyttelse av miljøvennlige biler i enhet hjemmetjenester.

Transport - fossilfri tjenstepersonbiler i 2024 – utskifting av tjenestebiler

Enhet benytter miljøvennlige biler i tjenestene - fortrinnsvis elbiler. Skifter nå ut leide biler med fossilt brennstoff mot elbiler.

Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet

Enhet hjemmetjenester har 3 el-sykler til ansatte i tjenestene - ønsker å øke med 6 sykler. Enheten ønsker å stimulere til økt el-sykkel bruk i tjenestene.

Kommunalområde plan, miljø og teknikk

Beskrivelse av tjenesteområdet

Kommunalområdet har myndighets-, forvaltnings- og driftsoppgaver innenfor drikkevannsforsyning, avløpshåndtering, renovasjon, vei- og trafikkanlegg, parkering, parker- og grøntanlegg, miljø, oppmåling, kart, plan- og byggesak. Tjenesteområdene har viktige grensesnitt mot MOVAR IKS. Kommunalområdet har også ansvar for overordnede planer.

Kommunalområde plan, miljø og teknikk består av enhetene:

- plan, byggesak og geodata
- samfunnsutvikling
- miljø og landskap
- kommunalteknikk

Kommunalområdet har til sammen 140 årsverk.

Kommunalområdet forvalter et bredt spekter av lover og regelverker innenfor ansvarsområdet. I tillegg utføres driftsoppgaver innenfor områdene vann, avløp, park og friluft med mer. En vesentlig del av aktiviteten finansieres direkte fra gebyrer og er selvkostfinansiert.

Enhet samfunnsutvikling består av 8,5 årsverk, og har sitt hovedfokus innenfor overordnet planlegging og samfunnsutvikling.

Enhet miljø og landskap har 35 årsverk, og består av avdeling for landbruksforvaltning (Moss og Råde), avdeling for drift av park og friluft samt avdeling for natur, klima og bymiljø. Enheten har også en samordnende funksjon som ivaretar hele kommunalområdet. Enheten har forvaltningsansvaret for et bredt spekter av oppgaver bla innenfor miljø, landbruk, skogdrift, verneområder og parkering.

Enhet kommunalteknikk er den største enheten i kommunalområdet og har 60 årsverk. Enheten består av virksomhet vei, vann og avløp som igjen har en egen driftsavdeling, avdeling logistikk, avdeling anlegg og avdeling prosjekt og utvikling. Enhetens hovedansvar er å planlegge, ivareta og drifte kommunens tekniske infrastruktur.

Enhet plan, bygg og geoteknikk har 36 årsverk og består av avdeling byggesak, avdeling plan og avdeling geodata. Enhetens hovedansvar er detaljplanlegging og søknadsbehandling tilknyttet utbygging.

Utfordringer og utvikling

Moss er et vekstområde og det er stor byggeaktivitet i kommunen. Dette betyr blant annet økt press på all teknisk infrastruktur. Friområdene blir mye benyttet av kommunens innbyggere og kravene til kommunens ivaretagelse av arealene tilar med økt bruk. Klimaendringene stiller helt andre krav til kommunen og samfunnet enn det gjorde for kun få ti-år siden. Alle disse forholdene bidrar til at presset på det kommunale saksbehandlingsapparatet er stort.

Økonomiplan for 2022-2025

Kommunen skal ivareta hensynet til samfunn og miljø på en god og balansert måte, og Moss har samtidig behov for å tiltrekke seg næringsliv og arbeidsplasser. Dette stiller store krav til kommunen som planmyndighet og forvalter av fellesskapets ressurser.

Fokus- og satsningsområder

Viktige satsningsområder for kommunalområde plan, miljø og teknikk er:

- sikre en forutsigbar og effektiv plan- og byggesaksbehandling
- sikre godt og nok drikkevann til kommunens innbyggere og næringsliv
- sikre gode avløps- og renovasjonsløsninger i kommunen
- sikre god fremkommelighet for alle trafikantgrupper på kommunens veier
- sikre god medvirkning i planprosesser

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	112 009	112 009	112 009	112 009
Sum Lønns- og prisvekst	1 462	1 459	1 456	1 455
Sum Tekniske justeringer	500	500	500	500
Sum Vedtak forrige periode	-2 396	-2 574	-2 544	-2 544
Sum Budsjettendring i år	13 722	13 722	13 722	13 722
Konsekvensjustert budsjett	13 287	13 106	13 134	13 133
Konsekvensjustert ramme	125 297	125 115	125 143	125 142
Nye tiltak				
Driftsutgifter varebil klasse 2	1 000	1 000	1 000	1 000
Ettergivelse av byggesakskostnader frivillige lag	100	100	100	100
Kartlegging i sjø - naturmangfoldplan	1 000	0	0	0
Planressurser ihht planstrategi (KST sak 72/21)	2 850	2 850	2 850	2 850
Samarbeidsavtale om Etablerertjenesten i Viken 2022-2025	125	125	125	125
Sekretariat interkommunalt politisk råd (KST sak 34/21)	350	350	350	350
Ulovlighetsprosjekt PMT	1 000	1 000	1 000	0
Sum Nye tiltak	6 425	5 425	5 425	4 425
Aktivitetsendringer				
Grunnbemannning park og friluft	2 600	2 600	2 600	2 600
Sum Aktivitetsendringer	2 600	2 600	2 600	2 600
Konsekvensjusteringer				
Domustorget - tap av parkeringsinntekter	1 500	1 500	1 500	1 500
Ny brannordning - økte kostnader MIB	1 500	1 500	1 500	1 500
Sum Konsekvensjusteringer	3 000	3 000	3 000	3 000
Nye tiltak og realendringer budsjett	12 025	11 025	11 025	10 025
Ramme 2022-2025	137 322	136 140	136 168	135 167

Endring tidligere vedtatte tiltak

Endring tidligere vedtatt tiltak	2022	2023	2024	2025
Regulering Tigerplassen	180			

Økonomiplan for 2022-2025

Gjenstående arbeid ved regulering av Tigerplassen i 2022 er beregnet til 180 000 kroner. Det har blitt forsinkelser i prosjektet og reguleringen av Tigerplassen vil bli ferdigstilt i 2022 (skulle ha vært ferdigstilt i 2021 i henhold til vedtak i økonomiplan 2021-2024).

Endring tidligere vedtatt tiltak	2022	2023	2024	2025
MOVAR/MIB - redusert tjenestebidrag	- 1 000	- 1 000	- 1 000	- 1 000
MOVAR/MIB - reversering av tidligere vedtatt redusert tjenestebidrag	1 000	1 000	1 000	1 000
MOVAR/MIB - redusert tjenestebidrag	0	0	0	0

I økonomiplanen for 2021-2024 ble det lagt inn en reduksjon i tjenestebidraget til MOVAR/MIB i forhold til kommunens brannordning. Reduksjonen ble lagt inn med et kutt på 1 million kroner i 2021 og økende til 2 millioner kroner fra og med 2022 og årene fremover. Kommunen har hatt dialog med MOVAR/MIB om mulige reduksjoner, men på grunn av den vedtatte nye brannordningen som trer i kraft med full effekt fra 2022 vil det ikke være mulig med reduksjoner innenfor området uten å komme i konflikt med lov og forskrift om brannberedskap. Tvert imot vil den nye brannordningen medføre økte kostnader slik det har vært forutsatt i tidligere vedtak. Tjenestebidraget, som inkluderer tilsyn og beredskap, utgjør for 2022 44,7 millioner kroner.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum
	2022	2023	2024	2025	2022-25
Investeringsprosjekter					
Abels gate veiprosjekt	6 250	6 250	0	0	12 500
Bro over Mosseelva	2 500	33 125	0	0	35 625
Diverse veiprosjekter	3 750	3 750	3 750	3 750	15 000
Driftstasjon/garasje Kirkeparken	1 000	0	0	0	1 000
Gang- og sykkelveistiltak	0	7 500	7 500	7 500	22 500
Gatelys	10 000	0	0	0	10 000
Kjellerødveien	5 000	0	0	0	5 000
Ladestasjoner	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Molvikveien	1 500	0	0	0	1 500
Rammebevilgning biler, maskiner og utstyr	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Trafikksikkerhetstiltak og FTU-tiltak	3 806	3 806	3 806	3 806	15 224
VA-investeringer	82 000	83 000	88 000	90 000	343 000
Øvre torg - forprosjekt	375	0	0	0	375
Sum investeringsprosjekter	122 181	143 431	109 056	111 056	485 724

Enhet plan, byggesak og geodata

Beskrivelse av tjenesteområdet

Planavdelingen har ansvar for områdereguleringsplaner og detaljreguleringsplaner. Detaljreguleringsplaner består av både private planer, kommunens egne planer og andre offentlige planer.

Byggesaksbehandlingen i kommunen skal sikre at bygg og omgivelser fremstår med de kvaliteter som var tenkt under planleggingen. Byggesaksavdelingen har ansvar for byggesaksbehandling, delesaker, oppfølging av ulovlighetssaker og tilsyn. Formålet med tilsyn er i første rekke å påse at tiltak i kommunen oppføres med god kvalitet i samsvar med bestemmelsene gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven.

Avdeling for geodata har ansvar for forvaltning og utvikling av kommunale kart- og planbaser, oppmåling, matrikkelføring, adressering og seksjonering. Avdelingen bidrar også med temadata og analyser til organisasjonen. Det er et mål å gi innbyggerne enkel og visuell tilgang til kartinformasjon og tilrettelegge for selvbetjente nettløsninger og saksinnsyn. Avdelingen er en viktig bidragsyter i tverrfaglig samarbeid og digitalisering.

Utfordringer og utvikling

Moss er et vekstområde og det er stor pågang av plan- og byggesaker. Private detaljreguleringsplaner og byggesaksbehandling er i stor grad finansiert gjennom gebyrer.

Det varierer fra år til år hvor mange gebyrbelagte planer planavdelingen har, mens det har vært en jevn økning av byggesaker. Saksmengden er konjunkturbasert, noe som gjør det utfordrende å anslå nødvendig kapasitet på sikt. Basert på erfaringene fra de første to årene etter kommunesammenslåingen, blir byggesaksavdelingen styrket med flere årsverk fra 2022. Styrkingen finansieres i all hovedsak innenfor selvkostområdet.

Fra 2022 foreslår vi et treårig prosjekt for ulovlighetsoppfølging i strandsonen i tråd med politiske signaler.

Kompetanse og ressurser innen geodata er viktig i kommunal saksbehandling og en forutsetning for digitalisering og videreutvikling innen området.

Det er utfordrende å avsette tilstrekkelige ressurser til utviklingsarbeid, tilsynsarbeid og ulovlighetsoppfølging.

Fokus- og satsningsområder

For å oppnå en forutsigbar og effektiv plan- og byggesaksbehandling på sikt, må arbeid med nye arbeidsmetoder, utvikling og dialog prioriteres.

I planprosessene vil man prioritere å styrke oppstartsfasen, intern samordning og medvirkning i reguleringsprosesser.

På byggesaksområdet skal særlig tilsyn- og ulovlighetsoppfølging styrkes og videreutvikles.

Økonomiplan for 2022-2025

- En forutsetning for digital plan- og byggesaksbehandling er digitale kartdata, plandata og temadata. Som grunnlag for videreutviklingen innenfor geodata skal det utarbeides en overordnet strategisk geodataplan.
- Økt fokus på medvirkning og brukerdiallog og gjennom og blant annet gjennomføre brukerundersøkelser og vurdere jevnlig dialogmøter med brukerpanel/utbyggere. Erfaringsoverføring til kommunetorget vil bli prioritert.
- Tilsyn skal tilsvare 20 prosent av samlet byggesaksbehandling. Det skal utarbeides tilsynsstrategi og tilsynsplan med rapportering.
- Vedtatt ulovlighetsstrategi skal ligge til grunn for ulovlighetsoppfølging. Målet er å rapportere årlig på status.
- Det foreslås et treårig prosjekt for oppfølging av ulovligheter strandsonen
- Plan- og byggesaker som er viktige for næringslivet for å etablere eller beholde arbeidsplasser vil fortsatt bli prioritert.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	10 740	10 740	10 740	10 740
Sum Lønns- og prisvekst	2	1	1	0
Sum Tekniske justeringer	0	0	0	0
Sum Vedtak forrige periode	-793	-946	-918	-918
Sum Budsjettendring i år	293	293	293	293
Konsekvensjustert budsjett	-499	-652	-624	-625
Konsekvensjustert ramme	10 242	10 088	10 116	10 115
Nye tiltak				
Ettergivelse av byggesakskostnader frivillige lag	100	100	100	100
Ulovlighetsprosjekt PMT	1 000	1 000	1 000	0
Sum Nye tiltak	1 100	1 100	1 100	100
Nye tiltak og realendringer budsjett	1 100	1 100	1 100	100
Ramme 2022-2025	11 342	11 188	11 216	10 215

Klimabudsjett

Oppdrag

Beskrivelse

Forbruk og avfall - levetid for mobiltelefoner 3 år - laptop 5 år - nettbrett 5 år

- Sørge for å bestille IT-utstyr som svarer til våre behov (også fremover)
- Kommunisere våre behov til IT ved bestilling - øke bestillingskompetansen for enheten.

Naturmangfold - vi bekjemper fremmede, invaderende arter

Fokus på å sette krav til massehåndtering i reguleringsplaner og byggesaker for å unngå spredning av fremmede arter.

I reguleringsplaner skal det være fokus på å ta vare på de mest verdifulle områdene knytta til biomangfold.

Naturmangfold - vi tar vare på naturen vår med fokus på et mangfold av arter

Temaet har stort fokus i reguleringsplaner og byggesaker.

Transport - gangeandel på 25 % 2030 i mossesamfunnet

- Prioritere dette i reguleringsplaner
- Spesielt fokus på snarveier
- Oppgraderer kartløsning for å vise frem dagens muligheter og som underlag for planlegging

Oppdrag

Beskrivelse

Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet

- Prioritere dette i reguleringsplaner
- Oppgradere kartløsning for å vise frem dagens muligheter og som underlag for planlegging
- Hovedplan for sykkel bør inn i kartløsning og + evt. info om pågående planer for sykkel
- Få våre ansatte til å sykle mer til/fra jobb og tjenestereiser
- Informasjon og opplæring i bruk av kommunens el-sykler
- Jobbe for bedre og tryggere sykkelparkering
- Prioritere sykle- til-jobb-kampanjen

Transport - tjenestereiser
Moss kommune - redusere utslipp med 50 %

Enheten skal alltid vurdere om møter/konferanser mv. kan gjennomføres digitalt for å unngå reiser. Man skal alltid gi møtedeltakere mulighet til å delta via Teams dersom møteaktiviteten ikke krever fysisk oppmøte. Fysiske møter legges som hovedregel i gangavstand til kollektivknutepunkt med mindre det er behov for befarung av utvalgte områder.

Enhet kommunalteknikk

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enheten har ansvar for at kommunen har en kvalitetsmessig god og helhetlig forvaltning og drift av teknisk infrastruktur ved å:

- sikre innbyggere og næringsliv tilstrekkelig drikkevann av betryggende kvalitet og sikre trygg avløpshåndtering.
- delta med avklaringer i utbygginger, planer, byggesaker samt veiledning av utbyggere og private, behandling av søknader, kartverk, fagsystemer, prosesskontroll, anskaffelser, samt generell saksbehandling
- ivareta byggherreansvar, prosjektledelse og utførelse av anlegg for vei, vann og avløp,
- sikre drift og vedlikehold av infrastrukturen innen vei, vann og avløp.

I tillegg har enheten ansvaret for innkjøp og koordinering av vedlikeholdet av alle biler og maskiner i Moss kommune.

Utfordringer og utvikling

Det er stor aktivitet hva gjelder utbygging av bolig og byområder og store infrastruktur-prosjekter som ny jernbane og ny RV 19. Dette medfører et høyt aktivitetsnivå innenfor alle ansvarsområder til enhet kommunalteknikk. Enhetens hovedutfordringer ligger i å kunne gjennomføre forbedringer og optimal drift av kommunal infrastruktur for å ivareta funksjon og levetid/verdi.

Grunnforholdene i deler av Moss er en utfordring i planlegging og utførelse av tiltak innen enhetens kjerneområder. Moss kommune har ikke den formelle fagkunnskapen innen dette feltet internt, og er avhengig av å leie inn kompetansen.

Moss kommune har ambisiøse klimamål. Enheten må derfor ha disse målene og ambisjonene med seg i all sitt virke og i sitt beslutningsgrunnlag.

Vannavgiften øker med 13,8 prosent

Årsgebyret for vann i Moss kommune er todelt, bestående av et fast abonnementsgebyr og et variabelt forbruksgebyr. Abonnementsgebyret i 2022 foreslås satt til 625 kroner og forbruksgebyret til 19,15 kroner/m³. Samlet årsgebyr blir da 3 498 kroner for en normalabonnent med årlig vannforbruk lik 150 m³. Av kostnadene er det kapitalkostnadene som øker mest med omtrent 1 502 000 kroner. Kapitalkostnadene utgjør 21,6 prosent av de totale kostnadene og forventes å øke med 6,3 millioner kroner fra 2022 til 2026 som følge av planlagte investeringer.

Avløpsavgiften øker med 8,8 prosent

Årsgebyret for avløp i Moss kommune er todelt, bestående av et fast abonnementsgebyr og et variabelt forbruksgebyr. Abonnementsgebyret i 2022 foreslås satt til 938 kroner og forbruksgebyret til 31,26 kroner/m³. Samlet årsgebyr blir da 5 627 kroner for en normalabonnent med årlig vannforbruk lik 150 m³. Av kostnadene er det kapitalkostnadene som øker mest med omtrent 2 377 000 kroner. Kapitalkostnadene utgjør 23,2 prosent av de totale kostnadene og forventes å øke med 10,4 millioner kroner fra 2022 til 2026 som følge av planlagte investeringer.

Fokus- og satsningsområder

Enheten skal bidra til tverrfaglig samhandling, jobbe kunnskapsbasert og være løsningsorientert i sitt arbeid både internt og eksternt. I tillegg ønsker enheten å se på løsninger for at innbyggere og næringsliv kan finne mest mulig av de opplysninger de søker, eller informasjonen de trenger på digitale plattformer.

Satsingsområder for enheten fremover vil i tillegg være:

- legge hovedplan for vei, samferdsel og øvrig infrastruktur innenfor vann og avløp ut fra overordnede mål og planer.
- gjennomføre tiltak og investeringer knyttet til kommunens infrastruktur for å opprettholde god kvalitet på tjenestene.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	39 955	39 955	39 955	39 955
Sum Lønns- og prisvekst	385	383	381	381
Sum Tekniske justeringer	-9 819	-9 819	-9 819	-9 819
Sum Vedtak forrige periode	-1 073	-1 070	-1 068	-1 068
Sum Budsjettendring i år	8 633	8 633	8 633	8 633
Konsekvensjustert budsjett	-1 873	-1 873	-1 873	-1 873
Konsekvensjustert ramme	38 082	38 082	38 082	38 082
Nye tiltak				
Driftsutgifter varebil klasse 2	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum Nye tiltak	1 000	1 000	1 000	1 000
Nye tiltak og realendringer budsjett	1 000	1 000	1 000	1 000
Ramme 2022-2025	39 082	39 082	39 082	39 082

Klimabudsjett

Oppdrag	Beskrivelse
Bygg og energi - driftskontroll/pumpestasjoner - energieffektivisering	Kommunen har i overkant av 100 pumpestasjoner. Å pumpe store mengder vann krever mye energi. Kommunen arbeider systematisk gjennom vedtatt hovedplan for å sanere avløpsledninger som fører overvann til pumpestasjoner. I forbindelse med arbeid med ny Hovedplan VA i 2021 vil energi og tiltak knyttet til dette bli vurdert inn i tiltakslistene.
Bygg og energi - gatelysene skal skiftes til LED-belysning	Enheten har utarbeidet en gatelysplan hvor utskifting til LED belysning er en del i tillegg til andre helhetlige tiltak for en god og trygg belysning som også bidrar til klimavennlig ressursbruk.
Forbruk og avfall - levetid for mobiltelefoner 3 år - laptop 5 år - nettbrett 5 år	Det er fokus på at elektronisk kommunikasjonsutstyr benyttes så lenge som mulig, og ikke bytte ut utstyr før det er nødvendig.
Naturmangfold - vi bekjemper fremmede, invaderende arter	Alle avdelinger i kommunalteknikk som utfører arbeid som kan medføre at de kan komme i kontakt med, eller skal håndtere fremmede arter, er informert om kommunens plan og rutiner for slik håndtering og er pålagt og følger disse.
Naturmangfold - vi tar vare på kulturlandskapet	Enheten har fokus på de omkringliggende arealer når det utføres arbeider og vil så langt det lar seg gjøre unngå å påvirke disse.
Naturmangfold - vi tar vare på naturen vår med fokus på et mangfold av arter	Enheten har fokus på de omkringliggende arealer når det utføres arbeider og vil så langt det lar seg gjøre unngå å påvirke disse.
Transport - fossilfri tjenestepersonbiler i 2024 – utskiftning av tjenestebiler	Etablering av en egen logistikkavdeling i enhet kommunalteknikk som foretar alle innkjøp og leasing av tjenestebiler i Moss kommune gjør at vi har et omforent syn og fokus på klima ved anskaffelser av kjøretøy.
Transport - gangeandel på 25 % 2030 i mossesamfunnet	Enheten vil jobbe for å tilrettelegge, vedlikeholde og etablere sykkel og gangarealer innenfor de til enhver tid gjeldene føringer og rammer.
Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet	Enheten vil jobbe for å tilrettelegge, vedlikeholde og etablere sykkel og gangarealer innenfor de til enhver tid gjeldene føringer og rammer.

Enhet miljø og landskap

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enhet miljø og landskap har et bredt spekter av oppgaver med hovedfokus på en bærekraftig og helhetlig forvaltning og drift av natur og miljø, samt videreutvikling av gode møteplasser og overordnede planer for grønn mobilitet.

Enheten består av:

- fellesressurser med ansvar for samordning av oppgaver og juridiske vurderinger på tvers av fagområder innenfor hele kommunalområdet. Dette inkluderer blant annet forhandlinger av utbyggingsavtaler og investeringsavtaler.
- avdeling natur, klima og bymiljø
Ansvar for planlegging, utvikling og forvaltning av kommunens torg, byrom, parker, gatetrær, badestrender, friområder, lekeplasser, turstier, statlige friluftsområder og verneområder. Forvaltning av kommunens renovasjonsordning, parkeringsarealer og ivaretagelse av parkeringsbestemmelsene på offentlig vei- og gategrunn samt overordnet sykkel- og mobilitetsplanlegging er andre store og viktige ansvarsområder. Videre har avdelingen ansvaret for utarbeidelse av kommunens klimabudsjett, og er delegert myndighet som kommunens forurensningsmyndighet.
- avdeling landbruk
Ivaretar fagområdene jordbruk, skogbruk og viltforvaltning i Moss og Råde kommuner gjennom et administrativt vertskommunesamarbeid. Dette innebærer blant annet tilskuddsforvaltning til jordbruksproduksjon og miljøtiltak i landbruket, kontrolloppgaver knyttet til tilskuddsordningene innen jordbruk og skogbruk, forvaltning av kommuneskogene i Moss og Råde og oppfølging og kontroll av skogforyngelse som klimatiltak. I tillegg kommer ledelse og koordinering av ettersøktjenesten for skadet vilt.
- avdeling drift park og friluft
Ansvar for drift og vedlikehold av kommunens torg, byrom, parker, badestrender, friområder, lekeplasser, turstier, statlige friluftsområder og verneområder. Videre har avdelingen ansvar for Skjærgårdstjenesten og Vansjøtjenesten.

Enheten er også kontaktpunkt mot Mossregionens interkommunale brann og redning (MIB) med hensyn til feiing, tilsyn og beredskap mot brann og andre ulykker.

Utfordringer og utvikling

- Moss har en unik beliggenhet med et rikt kulturlandskap. Jordbruksarealene i kommunen står for en ikke ubetydelig del av norsk potet- og grønnsakproduksjon og nye miljøtiltak må prioriteres både lokalt og regionalt.
- Naturen må forvaltes på en bærekraftig måte slik at vi sikrer natur- og kulturområdene, og levedyktig bestander av naturlige planter og dyr, slik at naturmangfoldet også kommer fremtidige generasjoner til gode i tråd med bla naturmangfoldloven og forurensningsloven.
- Fremmede arter kan være en trussel mot naturmangfoldet vårt, fordi de kan ta over områdene til naturlige og stedegne arter. Arbeidet med å begrense spredning av fremmede arter er viktig for å bevare naturmangfoldet i kommunen.
- Kommunen har 30 ulike verneområder som skal vernes mot inngrep eller forstyrrelser. Det er et krevende ansvar å skjøtte og bevare disse arealene i tråd med verneforskriftene.
- Kommunen arbeider for å utvikle et effektivt og miljøvennlig skogbruk med fokus på foryngelseskontroll, planting og ungskogpleie for å etterleve målene med tanke på skogproduksjon og klimagevinst. I forvaltningen av kommuneskogen og bynære skogsområder er det mange brukergrupper med et stort engasjement som skal hensyntas.
- Det er utfordrende å drifte en effektiv og human ettersøktjeneste for vilt i bynære områder

- En bærekraftig byutvikling må blant annet legge til rette for utbygging av infrastrukturen for gående og syklende. Dette vil være et svært viktig bidrag dersom nullvekstmålet for personbiltrafikken skal nås.
- En stadig økende andel av elbiler som parkerer gratis på kommunale parkeringsplasser har ført til at parkeringsinntektene har blitt gradvis redusert over flere år. Dette er isolert sett en økonomisk utfordring, men for bymiljøet og klimaet er det imidlertid en positiv utvikling.
- Klimaendringene er merkbare og medfører arbeidskrevende oppryddinger. Kraftig vind kombinert med mye nedbør i løpet av kort tid fører til at trær i større grad enn tidligere blir utsatt for stor påkjenning. Mange av kommunens trær er av meget høy alder og kan ved sterk vind representere en sikkerhetsrisiko. Dette gjelder spesielt kommunens bytrær.
- Renovasjonsavgiften øker med 10 prosent. Dette skyldes bla en kraftig oppgang i pris på forbrenning av avfall. Renovasjonsområdet vil få et underskudd i 2021 ettersom det er fakturert langt lavere avgift til innbyggerne enn det kostnadene for å levere tjenesten tilsier. Underskuddet må hentes inn over en periode på 3-5 år samtidig som det må tas hensyn til økte kostnader også i 2022. Videre er det en økning i avfallsmengden og en kraftig økende etterspørsel etter nedgravd renovasjonsutstyr (ønsket utvikling) som gir økte kapitalkostnader. Investeringskostnaden for nedgravde løsninger bør for fremtiden belastes av utbyggere i forbindelse med utbyggingsprosjekter. Dette ses det nærmere på i samarbeid med MOVAR.
- I tråd med vedtak i representantskapet 2016, jobber MIB med implementering av ny brannordning. I 2022 får vi full effekt av oppbemanningen av beredskap, som ble foretatt i 2021. Kapitalkostnadene for de nye brannstasjonene i Vestby og Rygge gir først effekt i 2023. Som følge av oppbemanningen øker kommunens kostnader (tjenestebidraget) med ca. 5,2 prosent. Implementering av ny brannordning ligger innenfor den estimerte kostnadsutvikling fra 2016.
- Det er et utfordrende og krevende arbeid å ivareta kommunens interesser i forbindelse med forhandlinger av utbyggingsavtaler med profesjonelle utbyggere. Utbyggingsavtalene skal være forholdsmessige, og gi både utbyggere og kommunen forutsigbarhet ved utbygging og gjennomføring av reguleringsplan. Fremforhandling av utbyggingsavtaler krever sammensatt kompetanse, både avtalerett, kunnskap om reguleringsprosesser, eiendomskompetanse og også god kunnskap om kommunalteknikk og utforming av gater, plasser og byrom. Inngåelse av utbyggingsavtaler bygger på rekkefølgebestemmelser nedfelt i arealplaner.

Fokus- og satsningsområder

Generelt skal tjenester som retter seg mot innbyggerne gjennomgås og forbedres slik at innbyggere og næringsliv opplever økt kvalitet, effektivitet og tilgjengelighet i tjenestene. Spesielt handler dette om bedre tilgang til informasjon og utvikling av gode selvhjelpsløsninger.

Øvrige konkrete satsningsområder vil være:

- å sikre og tilrettelegge slik at allmennheten har tilgang til strandlinje og øvrige friområder i henhold til friluftsløva
- å prioritere ressurser til bekjempelse av fremmede arter innenfor tilgjengelige budsjettammer
- å ferdigstille prosjektet «Opprusting av Trolldalsbekken» ved å etablere en tursti langs bekken fra Kilsbakken til Møllerbakken slik at det blir et sammenhengende turdrag fra Kambo senter, gjennom juvet og videre langs bekken på vestsiden av Osloveien ned til Kambo marina
- å igangsette arbeidet med utarbeidelse av grøntstrukturplan for Moss kommune
- tilrettelegge for flere «humlevennlige» arealer i tråd med kommunens egen humleplan
- beskjæring eller fjerning av trær og vegetasjon som kan utgjøre en sikkerhetsrisiko
- opprydding av marin forsøpling

- igangsetting av et prosjekt med mål om opprydding av sedimentene i indre Mossesundet som er påvist sterkt forurensset
- å integrere relevante og gjennomførbare klimatiltak i utviklingen av ny miljøledelse i kommunen
- følge opp den overordnede sykkelplanen ved å etablere flere sykkelparkeringsplasser, gjennomføre flere fysiske sykkeltiltak, tilrettelegging og prioritering for gående og holdningsskapende arbeid
- å utvikle kommunens torg, parker, byrom og lekeplasser for å stimulere til økt bruk i samarbeid med blant annet programsatsingen «Byliv Moss» og Moss I Sentrum

Parkering

Parkeringsstrategien fremmes for politisk sluttbehandling i november 2021 etter at den ble vedtatt lagt ut på høring i juni. Strategien skal følges opp med en handlingsplan som legges frem for politisk behandling så raskt som mulig etter at strategien er vedtatt. I påvente av vedtak om strategi og handlingsplan legges det i økonomiplanen inn forslag til endringer på grunn av stadig lavere parkeringsinntekter. Endringene vil være i tråd med strategien slik den foreligger før vedtak i kommunestyret. Endringene vil etter all sannsynlighet gi insentiv til endringer i parkeringsmønsteret, og kommunen vil dermed kunne bruke erfaringene inn i arbeidet med handlingsplanen. Endringene er som følger:

- Det innføres parkeringsavgift for elbiler på alle kommunale parkeringsplasser i bykjernen. Avgiften vil være 50 prosent av avgiften for biler med fossilt drivstoff. Årsaken er at mange elbiler står parkert gratis hele dagen på attraktive parkeringsplasser i sentrum og tar opp plasser for besøkende til næringsdrivende og andre tjenesteytere. Det antas at en stor andel av de som parkerer hele dagen er pendlere og ansatte som jobber i sentrum. Det er ønskelig med sirkulasjon på eksisterende parkeringsplasser i sentrum og flytte langtidsparkering fra bykjernen til utkanten av sentrumsområdet.
- Det vil være gratis for elbiler å parkere på parkeringsplassene på Myra og på Fiske. Avgiften for biler med fossilt drivstoff vil fortsatt være lavere enn i sentrumsområdet. Med dette grepet ønsker man å gi de som pendler eller jobber i sentrum et insentiv til å parkere på disse plassene fremfor i bykjernen.
- Parkeringsavgiften i sentrum øker fra 22 kroner per time til 30 kroner per time (50 prosent for elbiler).
- Parkeringsavgiften på Myra p-plass og Fiske p-plass forblir på dagens nominelle nivå med 10 kroner per time og 50 kroner per dag (elbiler parkerer gratis).
- Myra parkeringsplass oppgraderes med ny asfalt, oppmerkede plasser og drenering.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	50 886	50 886	50 886	50 886
Sum Lønns- og prisvekst	951	951	951	951
Sum Tekniske justeringer	10 319	10 319	10 319	10 319
Sum Vedtak forrige periode	-300	-300	-300	-300
Sum Budsjettendring i år	352	352	352	352
Konsekvensjustert budsjett	11 322	11 322	11 322	11 322
Konsekvensjustert ramme	62 208	62 208	62 208	62 208
Aktivitetsendringer				
Grunnbemannings park og friluft	2 600	2 600	2 600	2 600
Sum Aktivitetsendringer	2 600	2 600	2 600	2 600
Konsekvensjusteringer				
Domustorget - tap av parkeringsinntekter	1 500	1 500	1 500	1 500

Økonomiplan for 2022-2025

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Ny brannordning - økte kostnader MIB	1 500	1 500	1 500	1 500
Sum Konsekvensjusteringer	3 000	3 000	3 000	3 000
Nye tiltak og realendringer budsjett	5 600	5 600	5 600	5 600
Ramme 2022-2025	67 808	67 808	67 808	67 808

Klimabudsjett

Oppdrag

Beskrivelse

Klimakommunikasjon - fortelle våre klimahistorier	Enheten vil i tett samarbeid med enhet kommunikasjon være en betydelig bidragsyter til å formidle klimahistorier.
Naturmangfold - vi bekjemper fremmede, invaderende arter	Enheten har en nøkkelrolle i å koordinere arbeidet med å bekjempe fremmede arter. Hele kommunalavdeling PMT må inngå i dette arbeidet. Kompetansen må økes i organisasjonen og nye rutiner må på plass. Det gjelder håndtering av både masser og planter, samt forvaltning av områder.
Naturmangfold - vi holder naturen fri for forsøpling og forurensning	Enheten har et hovedansvar i kommunen for å holde naturen fri for forsøpling og forurensning. Dette skjer gjennom blant annet koordinering av strandrydding, behandle forurensningssaker og rydde opp.
Naturmangfold - vi tar vare på kulturlandskapet	Enheten har fokus på kulturlandskap gjennom forvaltning.
Naturmangfold - vi tar vare på naturen vår med fokus på et mangfold av arter	Gjennom skjøtsel av friområder og parker skal naturmangfold alltid være med i vurderingene. Skjøtselen skal i hovedsak fremme naturmangfold.
Transport - etablere bilpool i Moss	Enheten holder i denne og vil fremme en politisk sak i 2022 om dette er noe som skal innføres i Moss.
Transport - etablere ordning for leasingordning av elsykler for ansatte	Enheten har fremmet saken og deltatt i arbeidsgruppe for å etablere denne ordningen i 2022.
Transport - gangeandel på 25 % i 2030 i mossesamfunnet	Planlegge gode strekninger for gående. Gåruter skal være attraktive, trygge og tilgjengelige.
Transport - parkeringsstrategi og tilhørende handlingsplan	Enheten har ansvar for å utarbeide en handlingsplan/tiltaksplan. Har deltatt i utarbeidelse av parkeringsstrategien.

Oppdrag	Beskrivelse
Transport - sykkelandel på 8 % i 2023 i mossesamfunnet	Vi har ansvar for sykkelplanlegging. Det innebærer å planlegge nye sykkelruter i tråd med hovedplan for sykkel, samt tilrettelegge for trygg sykkelparkering. Vi skal også bidra til å løfte sykkel gjennom kommunikasjon.

Enhet samfunnsutvikling

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enheten skal jobbe for en helhetlig og bærekraftig samfunnsutvikling i kommuneorganisasjonen og mossesamfunnet, ved blant annet å:

- ivareta kommunens behov for strategiske, langsiktige og overordnede planleggings- og utviklingsoppgaver
- gi gode beslutningsgrunnlag, gjennomføre og bistå med gode og effektive plan- og strategiprosesser og god oppfølging og gjennomføring av vedtatte planer
- delta i/lede nettverk for å sikre helhetlig utvikling i samsvar med kommunens overordnede mål, strategier og planer

Enhetens arbeidsoppgaver omfatter blant annet: Samfunnsplanlegging, overordnet areal- og transportplanlegging, klimaplanlegging og klimaledelse, folkehelse og sosial bærekraft.

Utfordringer og utvikling

Moss ligger dårligere an enn landsgjennomsnittet på flere folkehelserelaterte faktorer som forventet levealder, psykisk helse og andel husholdninger med vedvarende lavinntekt i alle aldre. Det er viktig å målrette tiltak som kan øke arbeidsdeltakelse, fremme folkehelsen og redusere sosiale helseforskjeller og utenforskap. Tidlig innsats er et nøkkelbegrep i folkehelsearbeidet. Godt tverrfaglig samarbeid er avgjørende for å utvikle et bærekraftig helsefremmende lokalsamfunn.

Moss har et ambisiøst mål om å redusere klimagassutslipp som skjer i Moss med 60 prosent innen 2030. Alle i kommuneorganisasjonen må innarbeide klimaperspektivet i sitt arbeid, og vi jobber med å tilrettelegge for omstilling for samfunnet som helhet. Forvalte kommunens arealer og utvikle transportløsninger i tråd med samfunnsmålene.

Fokus- og satsningsområder

Enheten bidrar til tverrfaglig samhandling og samskaping for å oppnå samfunnsmålene i kommuneplanen og jobber kunnskapsbasert, forebyggende og langsiktig.

I 2022 vil avdelingen prioritere blant annet følgende arbeidsoppgaver:

- planarbeid som følger opp FNs bærekraftsmål, kommunens vedtatte mål og strategier for bærekraftig samfunnsutvikling og planstrategi 2020-2024, herunder strategisk næringsplan, kommunedelplan for Høyda, naturmangfoldsplan og implementering av kommunedelplaner for klima og LOLL

Økonomiplan for 2022-2025

- kunnskapsgrunnlag, herunder oversiktsdokument over folkehelse og levekår, leveårskartlegging og befolkningsutvikling
- opprette, lede og delta i tverrfaglige og tverrsektorielle nettverk bl.a. Miljøløftet, Bylivsprogrammet, internt planforum, folkehelse- og klimaarbeid

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	8 226	8 226	8 226	8 226
Sum Lønns- og prisvekst	106	106	106	106
Sum Vedtak forrige periode	-230	-258	-258	-258
Sum Budsjettendring i år	4 125	4 125	4 125	4 125
Konsekvensjustert budsjett	4 001	3 973	3 973	3 973
Konsekvensjustert ramme	12 227	12 199	12 199	12 199
Nye tiltak				
Kartlegging i sjø - naturmangfoldplan	1 000	0	0	0
Planressurser ihht planstrategi (KST sak 72/21)	2 850	2 850	2 850	2 850
Samarbeidsavtale om Etablerertjenesten i Viken 2022-2025	125	125	125	125
Sekretariat interkommunalt politisk råd (KST sak 34/21)	350	350	350	350
Sum Nye tiltak	4 325	3 325	3 325	3 325
Konsekvensjusteringer				
Sum Konsekvensjusteringer	0	0	0	0
Nye tiltak og realendringer budsjett	4 325	3 325	3 325	3 325
Ramme 2022-2025	16 552	15 524	15 524	15 524

Klimabudsjett

Oppdrag

Beskrivelse

Andre klima-, miljø og naturtiltak	Klimaplanlegging og klima- og miljøledelse. Bistå med implementering av klimaplanen i kommuneorganisasjonen og mossesamfunnet.
Klimakommunikasjon - fortelle våre klimahistorier	Ha god klimakommunikasjon gjennom våre prosjekter, i møte med ansatte, næringsliv og innbyggere. Dele informasjon gjennom arbeidet i Miljøløftet Moss, som blant annet har egen nettside.
Naturmangfold - ta vare på naturen, bekjempe fremmede arter og holde naturen fri for søppel og forurensning	Utarbeide kommunedelplan for naturmangfold.
Transport - gangeandel på 25 % 2030 i mossesamfunnet	Spesielt ansvar for dette målet, både gjennom arbeidet i Miljøløftet Moss og gjennom overordnet planlegging og ivaretagelse av samfunnsmålene i reguleringsplanene. Lede arbeidet med å utarbeide gåstrategi for Moss. RVU må bestilles med jevne mellomrom for å se om vi er på rett vei.
Transport - kollektivandel buss på 15 % 2030 i mossesamfunnet	Spesielt ansvar for dette målet, både gjennom arbeidet i Miljøløftet Moss og gjennom overordnet planlegging og ivaretagelse av samfunnsmålene i reguleringsplanene. RVU må bestilles med jevne mellomrom for å se om vi er på rett vei.
Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet	Enheten har et spesielt ansvar for dette målet, både gjennom arbeidet i Miljøløftet Moss og gjennom overordnet planlegging og ivaretagelse av samfunnsmålene i reguleringsplanene. RVU må bestilles med jevne mellomrom for å se om vi er på rett vei.

Økonomiplan for 2022-2025

Oppdrag

Beskrivelse

Transport - tjenestereiser Moss
kommune - redusere utslipp med 50 %

Enheten skal alltid vurdere om møter/konferanser mv. kan gjennomføres digitalt for å unngå reiser. Man skal alltid gi møtedeltakere mulighet til å delta via Teams, dersom møteaktiviteten ikke krever fysisk oppmøte. Fysiske møter legges alltid i gangavstand til kollektivknutepunkt med mindre det er behov for befarig av utvalgte områder.

Fellesposter drift

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	145 176	136 376	125 938	119 264
Sum Lønns- og prisvekst	5 260	5 292	5 325	5 358
Sum Tekniske justeringer	-5 764	-10 748	-15 365	-20 192
Sum Vedtak forrige periode	8 749	13 039	12 509	12 509
Sum Budsjettendring i år	36 998	36 998	36 998	36 998
Konsekvensjustert budsjett	45 242	44 581	39 467	34 673
Driftskonsekvens				
HM - Grindvold Hageby	0	2 444	11 456	11 456
HM - Kommunal infrastruktur Grindvold	0	240	2 464	2 464
KOA - Låven Alby gård	545	2 091	2 091	2 091
KOA - Mossehallen, belysning idrettshall	303	607	607	607
KOA - Utvidelse av svømmehall	0	0	4 839	16 676
Krematoriet	0	219	438	438
Sum Driftskonsekvens	848	5 601	21 895	33 732
Konsekvensjusteringer				
Endring husleie ift tidligere vedtatte investeringer, husleieavtaler o.l.	1 091	6 846	8 610	9 487
Sentral lønnsreserve	62 900	62 900	62 900	62 900
Økte energiutgifter	4 000	4 000	4 000	4 000
Økte forsikringsutgifter	700	700	700	700
Økte renteutgifter	14 500	25 000	25 000	25 000
Sum Konsekvensjusteringer	83 191	99 446	101 210	102 087
Nye tiltak og realendringer budsjett	84 039	105 047	123 105	135 819
Konsekvensjustert ramme	274 457	286 004	288 510	289 756
Ramme 2022-2025	274 457	286 004	288 510	289 756

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum 2022- 25
	2022	2023	2024	2025	
Brannsikring kommunale boliger	2 000	2 000	0	0	4 000
Fjerning av høyspentkrafplinje Nøkkeland	11 500	9 500	0	0	21 000
HM - Grindvold omsorgsboliger	165 000	177 500	0	0	342 500
HM - Kommunal infrastruktur Grindvold	10 000	45 000	0	0	55 000
Hovedhuset Alby gård	3 800	0	0	0	3 800

Økonomiplan for 2022-2025

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2022	2023	2024	2025	2022-25
Kjøp generell ramme	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
Kjøp/oppgradering leiligheter	20 000	20 000	20 000	20 000	80 000
KOA - Ekholt barneskole, oppgradering skolegård	5 000	0	0	0	5 000
KOA - Låven Alby gård	9 500	0	0	0	9 500
KOA - Mossehallen, belysning idrettshall	5 000	0	0	0	5 000
KOA - Oppgradering Stubben 6E/Varden	1 950	0	0	0	1 950
KOA - Reier skole ventilasjonsanlegg	3 300	0	0	0	3 300
KOA - Robuste boliger	2 600	0	0	0	2 600
KOA - Tilpasning av personalfasiliteter Reier barnehage	400	0	0	0	400
KOA - Uteområde barnehager	8 000	0	0	0	8 000
KOA - Utvidelse av svømmehall	50 000	165 000	93 000	0	308 000
Krematoriet	0	7 500	0	0	7 500
Oppgradere tilfluktsrom i Moss	10 000	10 000	0	0	20 000
Sjøsidan Moss AS	0	2 000	0	0	2 000
Stubbeløkkeveien, Kambo boliger	39 000	0	0	0	39 000
Sum investeringsprosjekter	357 050	448 500	123 000	30 000	958 550

Moss Kommunale Eiendomsselskap KF

Beskrivelse av tjenesteområdet

Moss Kommunale Eiendomsselskap KF (MKEiendom) ivaretar Moss kommunes interesser innenfor eiendomsområdet som forvalter av eierskap, eiendomsdrifter, byggherre og som innleier av eiendom i det private markedet på vegne av Moss kommune.

Foretakets definerte mål er å utøve ansvarlig eierskap via forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunale eiendommer til en verdi av drøye 7,5 milliarder kroner i et langsiktig perspektiv.

MKEiendom er ansvarlig for oppgaver som er naturlig tilknyttet kommunens eiendomsforvaltning, som forvalter av energi og energi-oppfølgning, skadeforsikringer m.m.

Foretaket skal drives basert på økonomisk vurdering av hvordan verdiene best kan forvaltes, herunder kjøp og salg av boliger. Foretaket skal i tillegg forestå kommunens byggherreoppgaver.

Selskapet består i dag av 49 ansatte og to innleide medarbeidere, fordelt på fire avdelinger:

- økonomi
- forvaltning
- prosjekt
- drift/vedlikehold

Utfordringer og utvikling

Videreutvikling, samkjøring og kvalitetssikring av MKEiendoms organisasjon blir et viktig fokusområde i 2022. MKEiendom bidrar til tilstrekkelig og god informasjon til kommunen, slik at de samlede tall for oppnåelsen av mål og premisser kan rapporteres til kommunestyret.

Enøk/miljø

MKEiendom har engasjert seg på forskjellige områder når det gjelder miljøarbeidet. Det er inngått en avtale med SINTEF som omhandler bruk og effektivisering av solceller i offentlige bygninger. Det er også iverksatt en utomhusplan på utvalgte barnehager, der det i tillegg til utemiljø blir montert nedgravde avfallssystemer. Arbeidet med innføring og komplettering av SD-anlegg fortsetter i samme takt, nå også med byggene i Rygge.

Energi og materialkostnader

Det har vært stor usikkerhet i markedet på følgende punkter:

- Energiprisene har økt relativt mye i 2021 og det er usikkert hvilket nivå prisene vil ligge i perioden fremover. Budsjettet er tillagt 4 millioner kroner årlig for å kompensere økte energi-utgifter i planperioden.
- Materialer har den største økningen, spesielt trematerialer.
- MKEiendom har fokus på innkjøpsstrategi. MKEiendom arbeider primært via ramme- og serviceavtaler, og det er utarbeidet en plan for å legge flere anskaffelser ut på Doffin.

Offentlige krav

Etter krav fra Arbeidstilsynet er alle bygg, kategorisert i forhold til risiko for asbestforekomster.

Tilstandsvurderinger

MKEiendom vil i 2022 gjennomføre en ny runde av tilstandsvurderinger på kommunens bygg. Dette for å også inkludere nye bygg fra Rygge. Tilstandsvurderinger er basert på Norsk standard 3424 Tilstandsanalyse av byggverk. Dvs. at alle kommunens bygg, med tilhørende bygningsdeler, vil bli vurdert på en skala fra 0 (Nytt) via 1 (Brukt, noe slitasje) og 2 (Oppgraderingsbehov) til 3 (Må skiftes).

Tilstandsanalysen benyttes til å etablere matriser for Planlagt vedlikehold i planperioden.

Renter

Det er i økonomiplanen lagt inn en renteforutsetning på 1,25 prosent i 2022 og 1,75 prosent i 2023-2025 for MKEiendom. Økte renteutgifter kompenseres i planperioden.

Vesentlige langsiktige forpliktelser

Av andre vesentlige forpliktelser inngår foretaket leieavtaler med eksterne utleiere der kommunen har behov for arealer som ikke kan dekkes via egen bygningsmasse. Dette gjelder f.eks. Solgaard skog 139 (Hjemmetjenesten), Solgaard skog 17 (PMT), Fossen 22 (Bibliotek) og Værftsgata 13 (Hjemmetjenesten Jeløy). Utvidelsen av ByLab/innbyggertorget i Dronningens gate 15 er også arealer som er sentrale i Moss kommunes innleieportefølje.

Fokus- og satsningsområder

Boligsosialt arbeid

Det jobbes aktivt med å utvikle rutiner/samarbeid for sosial boligutvikling med boligsosial avdeling,

politi, tjenestekontoret med flere, da deler av bomiljøet i Moss kommune stadig blir tøffere. Det er fokus på å etablere spesialtilpassede boliger som tåler tøff bruk, hvor plasseringen er en stor utfordring.

Opplæring av ansatte

MKEiendom har som ambisjon å bygge kompetanse i egne rekker, og følger bl.a. opplæringsprogrammet for byggdriftene. Målsetningen med programmet er at kandidatene, etter endt opplæring, skal avlegge fagprøve for byggdriftene. Dette gir oss en unik mulighet til å skape miljø og samhold, i tillegg at vi kan implementere alle digitale plattformer og støttefunksjoner i opplæringen.

Det er utarbeidet en opplæringsplan på emnet, og det benyttes interne og eksterne forelesere i opplæringen. Det er også høyt fokus på kvalitetssystemet, der det legges vekt på å etablere nye samt utvikle rutineene til drift- og vedlikeholdsavdelingen. Det er for tiden spesielt fokus på SHA (Sikkerhet, helse, arbeidsmiljø) og Byggherreforskriften.

MKEiendom har de siste årene blitt sammenslått med eiendomsavdelingen i Rygge, samt deler av basisorganisasjonen i Moss kommunes utførende avdeling. Revisjon av felles opplæringsplaner har vært en nødvendighet og revisjonsarbeidet er nå igangsatt og vil bli fullført i 2022.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	201 322	201 322	201 322	201 322
Sum Lønns- og prisvekst	3 792	3 792	3 792	3 792
Sum Vedtak forrige periode	8 778	13 098	12 598	12 598
Sum Budsjettendring i år	36 275	36 275	36 275	36 275
Konsekvensjustert budsjett	48 845	53 165	52 665	52 665
Konsekvensjustert ramme	250 167	254 487	253 987	253 987
Driftskonsekvens				
HM - Grindvold Hageby	0	2 444	11 456	11 456
HM - Kommunal infrastruktur Grindvold	0	240	2 464	2 464
KOA - Låven Alby gård	545	2 091	2 091	2 091
KOA - Mossehallen, belysning idrettshall	303	607	607	607
KOA - Utvidelse av svømmehall	0	0	4 839	16 676
Krematoriet	0	219	438	438
Sum Driftskonsekvens	848	5 601	21 895	33 732
Konsekvensjusteringer				
Endring husleie ift tidligere vedtatte investeringer, husleieavtaler o.l.	1 091	6 846	8 610	9 487
Økte energiutgifter	4 000	4 000	4 000	4 000
Økte forsikringsutgifter	700	700	700	700
Økte renteutgifter	14 500	25 000	25 000	25 000
Sum Konsekvensjusteringer	20 291	36 546	38 310	39 187
Nye tiltak og realendringer budsjett	21 139	42 147	60 205	72 919
Ramme 2022-2025	271 306	296 634	314 192	326 906

Lønn og pensjon

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	-20 080	-28 880	-39 318	-45 992
Sum Budsjettendring i år	723	723	723	723
Konsekvensjustert budsjett	723	723	723	723
Konsekvensjustert ramme	-19 357	-28 157	-38 595	-45 269
Konsekvensjusteringer				

Økonomiplan for 2022-2025

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Sentral lønnsreserve	62 900	62 900	62 900	62 900
Sum Konsekvensjusteringer	62 900	62 900	62 900	62 900
Nye tiltak og realendringer budsjett	62 900	62 900	62 900	62 900
Ramme 2022-2025	43 543	34 743	24 305	17 631

Det er budsjettet med null kroner i årlige premieavviksinntekter fra KLP og uttak av premiefond på 100 millioner kroner per år i planperioden. Premiefondet vil trolig være i null ved utgangen av 2025.

Premiesatsene for KLP og SPK er henholdsvis 16 og 9,25 prosent.

Det er satt av 62,9 millioner kroner til lønnsreserve som skal fordeles etter at lønnsoppgjøret 2022 foreligger.

Gebyrliste

Helse- og omsorgstjenester

Praktisk bistand pris per time

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022 Merknad
Inntekt inntil 2G	Sentral forskrift	Sentral forskrift
Inntekt 2G-3G	320	328
Inntekt 3G og over	340	349

Praktisk bistand maks per måned

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022 Merknad
Inntekt inntil 2G	Sentral forskrift	Sentral forskrift
Inntekt 2G-3G	1 600	1 640
Inntekt 3G og over	2 720	2 788

Vederlagsberegning

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022 Merknad
Vederlag maks per døgn	3 195	3 195
Vederlag maks per måned	95 863	95 863

Oppholdsbetaling i institusjon

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022 Merknad
Korttidsopphold	175	180
Dag- og nattopphold	175	180
Dagsentertilbud	170	175
Døgnopphold Bo- og service	255	261

Matombringning -Hjemmeboende, per måltid

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022 Merknad
Middag	73	75
Dessert	15	16
Grøt	21	22

Matombringning - Bo- og service

Gebyr Sats 2021 Sats 2022 Merknad

Full kost - per måned	4 010	4 110
Middag og dessert -per mnd.	2 434	2 495

Vask av tøy

Gebyr Sats 2021 Sats 2022 Merknad

Flatt-tøy per måned	515	515
---------------------	-----	-----

Trygghetsalarmer -per mnd.

Gebyr Sats 2021 Sats 2022 Merknad

Inntekt under 2G	257	264
Inntekt over 2G	278	285

Aktivitetssenter (Lyngrabben, Melløs, Løvstad)

Gebyr Sats 2021 Sats 2022 Merknad

Mat og drikke - per halvår, 100% plass	500	500
Bading - per halvår, 100% plass	1 200	1 200

Barnehage og skole

Det er 11 betalingsterminer per år.

Brukerbetaling barnehage -pris per måned

Gebyr Sats 2021 Sats 2022 Merknad

100 % - heldagsplass	3 230	3 315
Deltidsplass 90 % - 4-5 dager i uken	3 107	3 183
Deltidsplass 80 % - 4 dager i uken	2 884	2 952
Deltidsplass 70 % - 3-4 dager i uken	2 561	2 620
Deltidsplass 60 % - 3 dager i uken	2 238	2 289
Deltidsplass 50 % - 2-3 dager i uken	1 955	1 957
Deltidsplass 40 % - 2 dager i uken	1 592	1 626
Søskenmoderasjon for barn nr. 2	30%	30%
Søskenmoderasjon fra barn nr. 3	50%	50%
Kjøp av ekstradag, pr. dag	300	300

Matpenger barnehage (selvfinansierende) – pris per mnd.

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
100 % - heldagsplass	340	350	
Deltidsplass 90 % - 4-5 dager i uken	305	315	
Deltidsplass 80 % - 4 dager i uken	275	305	
Deltidsplass 70 % - 3-4 dager i uken	240	265	
Deltidsplass 60 % - 3 dager i uken	205	215	
Deltidsplass 50 % - 2-3 dager i uken	175	183	
Deltidsplass 40 % - 2 dager i uken	150	155	

Brukerbetaling SFO – pris uten mat – pris per mnd.

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
Helårsplass 100 %	3 090	3 180	
Skoleårsplass, hel dag	2 410	2 480	
60 % plass, 3 dager helår	1 870	1 920	
40 % plass, 2 dager helår	1 320	1 360	
Skoleårsplass, kun ettermiddag	2 190	2 260	
Kjøp enkeltdag hel dag	210	300	
Søskenmoderasjon ytes på den største plassen	25%	25%	
For barn med særskilte behov vil SFO være gratis fra 5. - 7. trinn, kun kost	0	0	

Matpenger SFO – pris per mnd.

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
Helårsplass 100 %	210	220	
Skoleårsplass, hel dag	190	200	
60 % plass, 3 dager helår	130	130	
40 % plass, 2 dager helår	90	90	
Skoleårsplass, kun ettermiddag	180	180	
Ved kjøp av enkeltdager	0	10	
For barn med særskilte behov vil SFO være gratis fra 5. - 7. trinn, kun kost	210	210	

Grunnskole

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
-------	-----------	-----------	---------

Erstatning for tap av bøker Nypris for tilsvarende Nypris for tilsvarende

Helsetjenester for barn og unge

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
Foreldreforberedende kurs per par	400	400	
Egenandel - administrering av prevensjonsmidler	250	250	
Utenlands vaksine, egenandel	200	200	

Økonomiplan for 2022-2025

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022 Merknad
Jordmortjeneste	Folketrygdens satser	Folketrygdens satser

Alkohol servering

Gebyrer ved innvilget ambulerende bevilling og bevilling for enkeltanledning. Kommunen følger de til enhver tid fastsatte gebyrene i forskrift til alkohollovens § 6-2

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022 Merknad
Gebyr ved innvilget ambulerende bevilling	380	390

Ved innvilget skjenkebevilling for enkeltanledning

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022 Merknad
For arrangement med 200 personer eller færre	380	390
For arrangement med flere enn 200 personer	1 000	1 000
For festival	5 100	5 400
Utstedelse av kopi av bevis på bestått etablerer- og kunnskapsprøve	400	400

Gravplass og gravferd

Priser foreslått av kirkelig fellesråd iht. gravferdslovens § 21

Gravplass og gravferd innenbys

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022 Merknad
Stell av legatgraver momspliktig	850	950
Festeavgift kistegrav 1 år	270	300
Festeavgift kistegrav 5 år	1 350	1 500
Festeavgift kistegrav 10 år	2 700	3 000
Festeavgift kistegrav 20 år	5 400	6 000
Festeavgift urnegrav 1 år	170	220
Festeavgift urnegrav 5 år	850	1 100
Festeavgift urnegrav 10 år	1 700	2 200
Festeavgift urnegrav 20 år	3 400	4 400
Kremasjonsavgift	6 070	6 225
Medfestet grav, 20 år	5 400	6 000
Samlingsmusikk	800	900
Fjerning av gravstøtte, sokkel og opprydding	800	900

Gravplass og gravferd utenbys

Gebyr

Sats 2021 Sats 2022 Merknad

Stell av legatgraver momspliktig	850	950
Festeavgift kistegrav 1 år	540	600
Festeavgift kistegrav 5 år	2 700	3 000
Festeavgift kistegrav 10 år	5 400	6 000
Festeavgift kistegrav 20 år	10 800	12 000
Festeavgift urnegrav 1 år	340	440
Festeavgift urnegrav 5 år	1 700	2 200
Festeavgift urnegrav 10 år	3 400	4 400
Festeavgift urnegrav 20 år	6 800	8 800
Urnedsetting	700	800
Kistenedsetting	2 100	2 300
Fjerning av gravstøtte, sokkel og opprydding	800	900

Kultur

Betales i 2 terminer

Kulturskolen -brukerbetaling

Gebyr

Sats 2021 Sats 2022 Merknad

MUSIKK: Elevavgift en-til-en (musikk)	3 600	3 600
MUSIKK: Fordypning musikk 40 min	5 400	5 400
MUSIKK: Fordypning 50 min	6 480	6 500
Instrumentleie	580	600
MUSIKKTEATER: kjerneprogram	3 400	3 400
MUSIKKTEATER: fordypning APPLAUS	4 000	4 000
TEATER: kjerneprogram	3 400	3 400
TEATER: fordypning	3 600	3 700
VISUELLE FAG: kjerneprogram	3 400	3 400
VISUELLE FAG: fordypning	3 600	3 700
Materialavgift visuelle fag	400	500
Materialavgift keramikk	400	500
Barnekor 60 min	3 400	3 400
Barnedans 45-60 min	3 400	3 400
Kulturmix (breddetilbud)	3 000	3 000
Søskenmoderasjon – per søsken fra første søsken	20%	20%
Moderasjon per disiplin – reduksjon fra andre disiplin	20%	20%
10 gratisplasser for barn i lavinntektsfamilier	søknad	søknad

Bibliotek -gebyr ved for sen betaling

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022 Merknad
1. varsel	0	0
2. varsel	0	0
3. varsel	150	150
Faktura for erstatningsbeløp for tapt materiale	Ny pris for tilsvarende	Ny pris for tilsvarende
Tapt lånekort	20	20
Inkasso ved v/tapte bøker, filmer o.a.	Erstatningsbeløp + inkasso	Erstatningsbeløp + inkasso

Borgerlig vigsel

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022 Merknad
Utenfor normal arbeidstid i kommunens vigselslokaler	1 500	1 500
Utenfor normal arbeidstid og andre steder enn i kommunens vigselslokaler	2 500	2 500
Brudepar som ikke er bosatt i Moss kommune	1 000	1 000
I normalarbeidstiden utenfor kommunens vigselslokale	0	1 000
Vitner (en eller to) fra kommunen i normalarbeidstiden utenfor kommunens vigselslokale	1 000	1 000

Eiendomsskatt

Betalingsforfall 6 terminer.

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022 Merknad
Næringseiendommer (promillesats)	2,8	2,8
Boliger, fritidsboliger og landbrukseiendommer (promillesats)	2,8	2,8

Utleie av lokaler/arealer og billettpriser i kommunale svømmehaller

Torderød gård (alkohol ikke tillat)

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022 Merknad
Leie av 2. etasje (hele etasjen)	0	5 000
Leie av møterom (hel dag)	0	600

Gjerrebogen fritidshus (forbeholdt utleie til alkoholfrie arrangementer)

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022 Merknad
Leie av lokaler - hverdager	300	300
Leie av lokaler (lag/foreninger)	500	500
Leie av lokaler (helg)	600	600

Rampa fritidsklubb (forbeholdt utleie til alkoholfrie arrangementer)

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
Leie av lokaler - hverdager	300	300	
Leie av lokaler (lag/foreninger)	500	500	
Leie av lokaler (helg)	600	600	

Allaktivitetshuset

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
Kafé -per time	220	250	
Kafé -per dag	1 100	1 250	
Møterom (allaktivitetsrom) -per time	200	100	
Møterom (allaktivitetsrom) -per dag	800	600	

Hadeland kultursenter

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
Leie av peisestua til møter	500	500	
Leie av peisestua til arrangementer	1 200	1 200	

Hoppern skole/kultursal

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
Leie per time (rengjøringskostnader)	250	500	
Leie per dag i helgen (rengjøringskostnader)	1 500	500	

Høienhald bad (varmtvannsbasseng)

Gebyr	Sats 2021	Sats Merknad 2022
Enkeltbad voksne	95	95
Enkeltbad barn under 16 år	45	45
Enkeltbad familiebillett + voksne + 2 barn, ekstra barn 25 kr ved familierabatt	235	235
Klippekort -Årskort (12mnd fra kjøpsdato) voksne	3 800	3 800
Klippekort -Årskort (12mnd fra kjøpsdato) barn, student og honnør	1 900	1 900
Klippekort -10 klipp voksne	850	850
Klippekort -10 klipp barn under 16 år	400	400
Enkeltleie -Leie av anlegget for en enkelt anledning, 1 time leietakere hjemhørende i Moss kommune	700	700
Enkeltbad -Leie av anlegget for en enkelt anledning, 1 time eksterne	1 000	1 000

Mossehallen - svømmehall

Gebyr

Sats 2021 Sats 2022 Merknad

Publikumsbad voksne	80	80
Publikumsbad barn under 16 år, student og honnør	40	40
Publikumsbad familiebillett 2 voksne + 2 barn (for hvert ekstra barn kr 20,-)	200	200
Grupperabatt min. 10 pers		20%
Årskort (12 mnd. fra kjøpsdato) voksen	3 000	3 000
Årskort barn, student og honnør (12 mnd. fra kjøpsdato)	1 500	1 500
Klippekort (10 kl.) voksne	720	720
Klippekort (10 kl.) barn under 16 år	400	350
Utleie av svømmehall per time	1 250	1 250
Utleie av dusj og badstue	60	60
Utleie av garderobe per time	80	80
Trening for lokale idrettslag innenfor åpningstid barn og unge	0	0
Trening for lokale idrettslag innenfor åpningstid voksne	0	0
Trening for andre – svømmehall pr time	1 250	1 250

Mossehallen - idrettshall

Gebyr

Sats 2021 Sats 2022 Merknad

Trening for lokale idrettslag innenfor åpningstid barn og unge	0	0
Halleie per time 1/3	305	300
Pristillegg ut over åpningstid (tillegg til leie) etter avtale med avd. Idrett	750	750
Konferanserom pr time (følger med ved leie av hall til arrangement i helg)	200	200
Konferanserom faste leietagere pr time	100	100

Svømmehall - Ryggehallen

Gebyr

Sats 2021 Sats 2022 Merknad

Barn under 16 år, honnør og student	30	30
Voksne	60	60
Familiebillett 2 voksne + 2 barn (for hvert ekstra barn kr 15,-)	150	150
Trening for lokale idrettslag innenfor åpningstid barn og unge	0	0
Trening lokale idrettslag innenfor åpningstid voksne	0	0
Trening for andre, utenfor kommunen	600	600

Nøkkelandhallen, Ryggehallen, Hoppert, Ekholthallen og Øreåsenhallen

Gebyr

Sats 2021

Sats 2022 Merknad

Trening lokale idrettslag/foreninger, i tildelt treningstid	0	0
Halleie per time kommunale	400	400
Halleie per time ikke kommunale	800	800
Pristillegg ut over åpningstid (tillegg til leie) etter avtale med avd. Idrett	750	750
Sosiale rom/møterom lite, per time	100	100
Sosiale rom/møterom stort, per time	200	200
Treningsrom per time (maks antall personer fastsettes)	500	500

Økonomiplan for 2022-2025

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022 Merknad
Andre arrangementer (messer/konserter ol.) etter avtale med avd. Idrett	Fastsettes i hvert tilfelle	Fastsettes i hvert tilfelle

Leie gymsaler

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022 Merknad
Organisasjoner med fysisk aktivitet for barn/unge, funksjonshemmede/syke	0	0
Andre per time	95	95

Kunstgressbaner (Melløs, Bellevue, Nøkkeland)

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022 Merknad
Trening lokale idrettslag/foreninger	0	0
Leie andre	1 500	500
Kamper og arrangement pr. time	305	300
Pristillegg ut over åpningstid (tillegg til leie) etter avtale med avd. Idrett	750	750

Gressbaner (A+B-feltet, Løken, Øre)

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022 Merknad
Trening lokale idrettslag/foreninger	0	0
Leie per time til kamper/arrangement	305	300

Melløs Stadion

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022 Merknad
Hovedbanen, kamper og arrangementer, (med arrangementsgarderober/foajé) etter avtale med avd. Idrett	Fastsettes ved hvert tilfelle	Fastsettes ved hvert tilfelle
Friidrettsanlegg, kamper og arrangementer (med arrangementsgarderober/foajé) per time	305	300
Pristillegg utover åpningstid (i tillegg til leie) etter avtale med avd. idrett	750	750
Trening friidrettsanlegg (løpebane, hoppegrop mm.)	0	0

Badstue Fleischerparken (maks 9 personer)

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022 Merknad
Leie pr time	0	250

Moss kulturhus

Gebyr

Sats 2021 Sats 2022 Merknad

Leie lokaler pr. dag inntil 8 timer Parkteatret teatersal (organisasjon i kommunen)	15 000	13 000
Leie lokaler pr. dag inntil 8 timer Parkteatret teatersal (næring)	35 000	35 000
Leie lokaler pr. dag inntil 8 timer Samfunnssalen/stor (organisasjon i kommunen)	6 500	5 000
Leie lokaler pr. dag inntil 8 timer Samfunnssalen/stor (næring)	15 000	15 000
Leie lokaler pr. dag inntil 8 timer Samfunnssalen/liten (organisasjon i kommunen)	500	500
Leie lokaler pr. dag inntil 8 timer Samfunnssalen/liten (næring)	1 000	1 000
Ekstraforestilling samme dag (4 timer ekstra leie, næring og organisasjon i kommunen)	50% tillegg	50% tillegg
Leie av 1 tekniker pr dag (Inntil 10 timer)	4 800	4 800
Teknikertimer overtid	1 100	1 100

Kunstnerisk arrangement ikke mva-pliktig, alle andre arrangementer påregnes mva.

Teknikertimer overtid

Etter 8 timer faktureres overtid. Mellom kl. 01:00 og 08:00 beregnes overtid med et tillegg på 100% av ordinær timepris. På offentlige helligdager er timeprisen 133% av ordinær timepris.

Øvrige priser

Gebyr

Sats
2021

Sats 2022 Merknad

Avfallshåndtering. Leie av container etter arrangement		Etter gjeldende satser
Renhold under arrangement i helg, kan bestilles på forhånd etter avtale med renholdstjenesten		Etter gjeldende satser
Leie av garderobeanlegg/toaletter eksternt arrangement, fakturere kostnader til renhold og forbruksartikler		Etter gjeldende satser
Utløst alarm, utrykning. Faktureres leietaker		Etter gjeldende satser
Tillegg for fjerning av klister utenfor spillflate ved kamper/arrangement		Etter gjeldende satser
Tap av brikke elektronisk tilgang/behov for ekstra, pr. stk	0	200

Kommunale avgifter

Vannavgift eks mva.

Gebyr

Sats 2021 Sats 2022 Merknad

Fastbeløp mindre vann innlegg (per eiendom/vannmåler)	500	500
Fastbeløp vann innlegg større enn 63 mm – tom. 100 mm	8 000	8 160
Fastbeløp vann innlegg større enn 100 mm	12 000	12 240
Målt forbruk pr m3	13,06	15,32
Fast del per boenhet	0	0
Tilknytningsavgift pr m2 bruksareal	1,00	1,00
Vannavstengning på kommunal ledning for utbedring privat nett	2 660	2 700
Kommunal avlesning av vannmåler	1 120	1 140

Vannavgift inkl. mva.

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
Fastbeløp mindre vann innlegg (per eiendom/vannmåler)	625	625	
Fastbeløp vann innlegg større enn 63 mm – tom. 100 mm	10 000	10 200	
Fastbeløp vann innlegg større enn 100 mm	15 000	15 300	
Målt forbruk pr m3	16,33	19,15	
Fast del per boenhet	0	0	
Tilknytningsavgift pr m2 bruksareal	1,25	1,25	
Vannavstengning på kommunal ledning for utbedring privat nett	3 325	3 375	
Kommunal avlesning av vannmåler	1 400	1 425	

Avløpsavgift eks mva.

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
Fastbeløp avløp (per eiendom/vannmåler)	750	750	
Målt forbruk, pr m3	22,58	25,00	
Tilknytningsavgift pr m2 bruksareal	1,00	1,00	
Tømming av septiktank for inntil 3 m3	1 414	1 440	
deretter pr m3 over 3 m3	470	480	
Tømming av fettutskillere for inntil 1 m3	2 560	2 600	
deretter pr m3	2 560	2 600	
Kontroll av avløpsanlegg i spredt bebyggelse - hytter	720	730	
Kontroll av avløpsanlegg i spredt bebyggelse - helårsbebyggelse	1 220	1 240	
Søknad om utslippstillatelse spredt bebyggelse tom 15 PE	5 120	5 200	I tillegg kommer dekning av fakturakostnad for lab-tjeneste. PE = Personekvivalenter
Søknad om utslippstillatelse spredt bebyggelse over 15 PE	15 400	15 700	I tillegg kommer dekning av fakturakostnad for lab-tjeneste. PE = Personekvivalenter
Mindre endring av utslippstillatelse tom 15 PE	2 040	2 080	PE = Personekvivalenter
Mindre endring av utslippstillatelse over 15 PE	2 040	2 080	PE = Personekvivalenter
Forurensningsgebyr ved pålegg om endringer for eneboliger pr dag	312	320	
Besøksgebyr, utført besøk uten mulighet til kontroll av renseanlegg	540	550	

Avløpsavgift inkl. mva.

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
Fastbeløp avløp (per eiendom/vannmåler)	938	938	
Målt forbruk, pr m3	28,23	31,26	
Tilknytningsavgift pr m2 bruksareal	1,25	1,25	
Tømming av septiktank for inntil 3 m3	1 768	1 800	
deretter pr m3 over 3 m3	588	600	
Tømming av fettutskillere for inntil 1 m3	3 200	3 250	

Økonomiplan for 2022-2025

Gebyr

	Sats 2021	Sats Merknad 2022
deretter pr m3	3 200	3 250
Kontroll av avløpsanlegg i spredt bebyggelse - hytter	900	913
Kontroll av avløpsanlegg i spredt bebyggelse - helårsbebyggelse	1 525	1 550
Søknad om utslippstillatelse spredt bebyggelse tom 15 PE	6 400	6 500 I tillegg kommer dekning av fakturakostnad for lab-tjeneste. PE = Personekvivalenter
Søknad om utslippstillatelse spredt bebyggelse over 15 PE	19 250	19 625 I tillegg kommer dekning av fakturakostnad for lab-tjeneste. PE = Personekvivalenter
Mindre endring av utslippstillatelse tom 15 PE	2 550	2 600 PE = Personekvivalenter
Mindre endring av utslippstillatelse over 15 PE	2 550	2 600 PE = Personekvivalenter
Forurensningsgebyr ved pålegg om endringer for eneboliger pr dag	390	400
Besøksgebyr, utført besøk uten mulighet til kontroll av renseanlegg	675	688

Renovasjonsgebyr eks mva.

Gebyr

	Sats 2021	Sats Merknad 2022
Restavfall 140 liter (standard)	1 750	1 925 52 tømminger per år
Restavfall 240 liter	3 224	3 550 52 tømminger per år
Restavfall 360 liter	5 037	5 540 52 tømminger per år
Restavfall 660 liter	9 013	9 910 52 tømminger per år
Restavfall 140 liter med tømming hver 14. dag	900	990 52 tømminger per år
Restavfall 1000 liter	13 905	15 295 52 tømminger per år
Restavfall inntil 103 container	54 590	60 050 52 tømminger per år
Nedgravde løsninger, per boenhet	1 900	2 090 52 tømminger per år
Papp/papir 240 liter (standard), 360 liter, 660 liter	260	285 13 tømminger per år
Papp/papir/drikkekartong inntil 103 container	20 600	22 660 13 tømminger per år
Plast 140 liter (sekk), 240 liter (standard), 360 liter, 660 liter	260	285 13 tømminger per år
Plastemballasje inntil 103 container	20 600	22 660 13 tømminger per år
Glass/metall 140 liter (standard), 240 liter, 360 liter, 660 liter	260	285 13 tømminger per år
Fritidsrenovasjon -Hytterrenovasjon	1 580	1 740 tømming i perioden påske-15.10 og et redusert tilbud fra 15.10 til påske
Fritidsrenovasjon -Campingrenovasjon	750	825 tømming i perioden påske-15.10 og et redusert tilbud fra 15.10 til påske
Fritidsrenovasjon -Nedgravde løsninger camping, per enhet	750	825 tømming i perioden påske-15.10 og et redusert tilbud fra 15.10 til påske
Ekstratømming restavfall140 liter (standard)	410	450
Ekstratømming restavfall 240 liter	430	475
Ekstratømming restavfall 360 liter	465	510
Ekstratømming restavfall 660 liter	545	600
Ekstratømming restavfall 3-5 m3 nedgravd	1 110	1 220
Ekstratømming restavfall Gebyr for ekstratømming utsortert	410	450
Ekstratømming restavfall Dobbel tømmefrekvens i forhold til standard - ekstra	100%	100%
Gangtillegg henteavstand restavfall 8-18 m	515	565
Gangtillegg henteavstand restavfall 18-28 m	1 030	1 130
Gangtillegg henteavstand restavfall 28-38 m	1 545	1 700
Gangtillegg henteavstand kildesortering 8-18 m	105	110
Gangtillegg henteavstand kildesortering 18-28 m	155	170
Gangtillegg henteavstand kildesortering 28-38 m	205	230

Økonomiplan for 2022-2025

Gebyr

	Sats 2021	Sats Merknad 2022
Gebyr saksbehandling nye avfallsrom/ plassering av nedgravde avfallsbeholdere enkel sak	6 675	6 840
Gebyr saksbehandling nye avfallsrom/ plassering av nedgravde avfallsbeholdere komplisert sak	15 400	15 785

Renovasjonsgebyr inkl. mva.

Gebyr

	Sats 2021	Sats Merknad 2022
Restavfall 140 liter (standard)	2 188	2 406 52 tømminger per år
Restavfall 240 liter	4 030	4 438 52 tømminger per år
Restavfall 360 liter	6 296	6 925 52 tømminger per år
Restavfall 660 liter	11 266	12 388 52 tømminger per år
Restavfall 140 liter med tømming hver 14. dag	1 125	1 238 52 tømminger per år
Restavfall 1000 liter	17 381	19 119 52 tømminger per år
Restavfall inntil 103 container	68 238	75 055 52 tømminger per år
Nedgravde løsninger, per boenhet	2 375	2 613 52 tømminger per år
Papp/papir 240 liter (standard), 360 liter, 660 liter	325	356 13 tømminger per år
Papp/papir/drikkekartong inntil 103 container	25 750	28 325 13 tømminger per år
Plast 140 liter (sekk), 240 liter (standard), 360 liter, 660 liter	325	356 13 tømminger per år
Plastemballasje inntil 103 container	25 750	28 325 13 tømminger per år
Glass/metall 140 liter (standard), 240 liter, 360 liter, 660 liter	325	356 13 tømminger per år
Fritidsrenovasjon -Hytterenovasjon	1 975	2 175 tømning i perioden påske-15.10 og et redusert tilbud fra 15.10 til påske
Fritidsrenovasjon -Campingrenovasjon	938	1 031 tømning i perioden påske-15.10 og et redusert tilbud fra 15.10 til påske
Fritidsrenovasjon -Nedgravde løsninger camping, per enhet	938	1 031 tømning i perioden påske-15.10 og et redusert tilbud fra 15.10 til påske
Ekstratømming restavfall 140 liter (standard)	513	563
Ekstratømming restavfall 240 liter	538	594
Ekstratømming restavfall 360 liter	581	638
Ekstratømming restavfall 660 liter	681	750
Ekstratømming restavfall 3-5 m3 nedgravd	1 388	1 525
Ekstratømming restavfall Gebyr for ekstratømming utsortert	513	563
Ekstratømming restavfall Dobbel tømme frekvens i forhold til standard - ekstra	100%	100%
Gangtillegg henteavstand restavfall 8-18 m	644	706
Gangtillegg henteavstand restavfall 18-28 m	1 288	1 413
Gangtillegg henteavstand restavfall 28-38 m	1 931	2 125
Gangtillegg henteavstand kildesortering 8-18 m	131	138
Gangtillegg henteavstand kildesortering 18-28 m	193	213
Gangtillegg henteavstand kildesortering 28-38 m	256	288
Gebyr saksbehandling nye avfallsrom/ plassering av nedgravde avfallsbeholdere enkel sak	8 344	8 550
Gebyr saksbehandling nye avfallsrom/ plassering av nedgravde avfallsbeholdere komplisert sak	19 250	19 731

Feieavgift

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
Årsgebyr for boligtilsyn og feiing -eks. mva	435	435	
Årsgebyr for boligtilsyn og feiing -inkl. mva	544	544	

Årsgebyr for boligtilsyn og feiing -eks. mva

Regulert av Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) Kapittel 6. Gebyr, kompensasjon og erstatning m.m. § 28 Gebyr m.m. Feiertjenestene er 100 prosent avgiftsfinansiert og årsgebyret fastsettes i henhold til H-3/14 Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (KMD).

Årsgebyr for boligtilsyn og feiing -inkl. mva

Regulert av Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) Kapittel 6. Gebyr, kompensasjon og erstatning m.m. § 28 Gebyr m.m. Feiertjenestene er 100 prosent avgiftsfinansiert og årsgebyret fastsettes i henhold til H-3/14 Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (KMD).

Graving av stikkledninger eks. mva

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
Graving av grøft inntil 2,0 m dybde inkl. rør. Pris per m.	2 900	2 950	Priser inneholder grovplanering av traseen og ledninger: 32mm vann, 110mm overvann. Andre dimensjoner må avtales og bekostes.
Graving av grøft dypere enn 2,0m inkl. rør. Pris per m.	3 200	3 260	Priser inneholder grovplanering av traseen og ledninger: 32mm vann, 110mm overvann. Andre dimensjoner må avtales og bekostes.
Deler for kobling. Pris per grøft	930	950	
Kryssing av kabler	1 700	1 730	
Kryssing av gjerder, hekk etc.	2 000	2 040	
Montering av husdrenskum	7 550	7 700	
Annet arbeid som sprengning, massutskifting etc. avtales separat			

Graving av stikkledninger inkl. mva

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
Graving av grøft inntil 2,0 m dybde inkl. rør. Pris per m.	3 625	3 688	Priser inneholder grovplanering av traseen og ledninger: 32mm vann, 110mm overvann. Andre dimensjoner må avtales og bekostes.
Graving av grøft dypere enn 2,0m inkl. rør. Pris per m.	4 000	4 075	Priser inneholder grovplanering av traseen og ledninger: 32mm vann, 110mm overvann. Andre dimensjoner må avtales og bekostes.
Deler for kobling. Pris per grøft	1 163	1 188	
Kryssing av kabler	2 125	2 163	
Kryssing av gjerder, hekk etc.	2 500	2 550	
Montering av husdrenskum	9 438	9 625	
Annet arbeid som sprengning, massutskifting etc. avtales separat			

Tiltaksplan for graving i forurenset grunn

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
Enkel sak – saksbehandling	8 200	8 400	
Enkel sak – tilsyn/kontroll	3 490	3 580	
Omfattende sak – saksbehandling*	26 900	27 570	
Omfattende sak – tilsyn / kontroll	6 980	7 255	

Handel med fyrverkeri

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
Gebyr for behandling av søknader om tillatelse til handel med fyrverkeri i klasse II, III og IV	2 210	2 265	
Gebyr for gjennomføring av tilsyn/kontroll	920	1 200	

Gravetillatelser

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
Behandlingsgebyr	3 230	3 300	
Kontrollgebyr	1 025	1 050	

Parkering avgiftsbelagte p-plasser -Sone 1 (sentrum, Mossehallen og Peer Gynt helsehus))

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
Biler med fossilt drivstoff - per time - flat takst	22	30	
Elbiler per time - flat takst	0	15	Parkeringsavgift betales i tillegg til pris per kWh ved lading (inkluderes i prisen som betales på ladestolpen)
Peer Gynt helseshus -Biler med fossilt drivstoff -per time -flat takst	22	26	
Peer Gynt helsehus -Elbiler per time flat takst	0	13	Parkeringsavgift betales i tillegg til pris per kWh ved lading (inkluderes i prisen som betales på ladestolpen)

Parkering avgiftsbelagte p-plasser -Sone 2 (Myra og Fiske)

Gebyr	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
Biler med fossilt drivstoff – per time	10	10	
Per dag (ved parkering i mer enn 5 timer)	50	50	
Elbiler	0	0	Elbiler betaler for kWh ved lading i sone 2

P-plasser

Gebyr

	Sats 2021	Sats Merknad 2022
Kontrollsanksjon (avgiftsplasser)	600	660 Prisene følger de maksimalpriser Stortinget til enhver tid bestemmer.
Parkeringsgebyr (feilparkering i strid med skiltforskriften eller trafikkreglene)	900	990 Prisene følger de maksimalpriser Stortinget til enhver tid bestemmer.
Kontrollsanksjon (overtredelse på plasser reservert for forflytningshemmede)	900	990 Prisene følger de maksimalpriser Stortinget til enhver tid bestemmer.

Utleie av kommunal gategrunn

Gebyr

	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
Uteservering - per m2 pr mnd.	55	55	
Uteservering - per m2 pr år	155	155	
Riggplasser i sentrum (containere ol.) pr m2 pr dag	1,50	1,50	
Riggplasser i sentrum (containere ol.) pr m2 pr mnd.	45	45	
Riggplasser/leie av grunn utenfor sentrum pr m2 pr dag	0,50	0,50	
Riggplasser /leie av grunn utenfor sentrum pr m2 per mnd.	15	10	
Foodtrucks – per dag	0	290	
Foodtrucks - per uke	0	900	
Foodtrucks – per måned	0	1 850	
Foodtrucks - per halvår	0	3 100	
Foodtrucks - per år	0	6 100	

Gebyr landbruk

Gebyr

	Sats 2021	Sats 2022	Merknad
Gebyr for behandling av konsesjonssaker	5 000	5 000	

Gebyr for behandling av konsesjonssaker

Gebyret er det samme for Moss og Råde kommune. Maksgebyr fastsettes av Landbruks- og matdepartementet.

Gebyrer etter plan og bygningsloven

Hjemmel: Plan- og bygningsloven § 33-1, jf. byggesaksforskriften og eierseksjonsloven § 15.
Matrikkellovens 32 og forskriftens §16 Vedtak: Moss kommune 06.11.2019, sak KST 037/19 og 038/19

Ikrafttredelse: 1. januar 2020

Revidert ved budsjettbehandling 2021

Kapittel 1 – Generelle bestemmelser

Gebyrer etter dette regulativ betales etter faktura utstedt av kommunen. Betaling kan kreves før forretning berammes, arbeid igangsettes eller før tillatelser/vedtak fattes. Alle priser er angitt i norske kroner. Det beregnes ikke merverdiavgift på gebyrer etter plan- og bygningsloven eller eierseksjonsloven.

Regulativet speiler det faktiske arbeidet de ulike sakstypene medfører. Samlet fakturert gebyr dekker saksbehandling, administrasjonskostnader, tilsyn med videre.

§ 1-1. Betalingsplikt

Alle som får utført tjenester etter dette regulativet skal betale gebyr.

Kommunen krever i tillegg inn tinglysingsgebyr og dokumentavgift i saker der kommunen må forskuttere dette.

§ 1-2. Tidspunkt for gebyrfastsetting og fakturering

Gebyr etter plan- og bygningsloven og eierseksjonsloven beregnes etter de satser som gjelder på tidspunktet fullstendig søknad mottas av kommunen, med mindre noe annet fremgår av regulativet.

Gebyret faktureres når vedtak fattes, etter avholdt oppstartsmøte eller forhåndskonferanse eller når kommunen har ferdigbehandlet eller avsluttet saken. Planforslag faktureres ved vedtak om offentlig ettersyn.

Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato. Ved for sen betaling påløper purregebyr etter inkassoforskriften. Gebyret må betales og forfaller uansett om vedtaket er påklaget eller det er søkt om reduksjon av gebyr.

§ 1-3. Gebyr og priser i regulativet

Regulativets gebyrer reflekterer kommunens arbeid med de ulike sakstypene og er beregnet i samsvar med selvkostprinsippet. Gebyrregulativet vedtas årlig av kommunestyret som har anledning til å prise gebyrene lavere enn selvkost.

§ 1-4. Sakkyndig bistand

Der kommunen leier inn sakkyndig bistand for kontroll, uttalelser, vurderinger ut fra lov- og forskriftskrav og lignende, vil kostnadene for slik bistand bli tillagt gebyret. I tillegg blir det fakturert for medgått tid for kommunens arbeid med å hente inn denne bistanden.

§ 1-5. Urimelig gebyr

Dersom fagutvalget etter egen vurdering eller etter skriftlig søknad anser gebyret som klart urimelig, kan gebyret settes ned. Søknad om redusert gebyr utsetter ikke betalingsfristen.

§ 1-6. Klage

Når gebyret er hjemlet i plan- og bygningsloven § 33-1, eierseksjonsloven § 15, eller matrikkelloven er det ikke anledning til å klage på gebyret i den enkelte sak. Enkeltvedtak etter § 1-5 om urimelig gebyr kan påklages til Fylkesmannen i Viken etter reglene i forvaltningsloven.

§ 1-7. Avslag

Saksbehandlingen anses som avsluttet dersom det ikke er sendt klage innen klagefristens utløp. For å etterleve selvkostreglene skal det ved avslag betales 100 % av ordinært gebyr. Beløpet blir ikke godskrevet ved ny eller endret søknad.

§ 1-8. Tilbaketrekking av søknad

Dersom søknad trekkes tilbake, skal tiltakshaver eller søker betale en andel av gebyret avhengig av hvor langt kommunen har kommet i behandlingen av søknaden. Det fremgår av regulativet hvor mye som skal betales.

§ 1 – 9 Definisjoner og forklaringer

I denne forskriften menes med:

1. Pbl: Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven).
2. Eiersl: Lov om eierseksjoner (eierseksjonsloven).
3. SAK: Forskrift om byggesak (byggesaksforskriften).
4. TEK: Forskrift om tekniske krav til byggverk (byggeteknisk forskrift).
5. Søknadspliktige tiltak: Tiltak definert i plan- og bygningsloven §§ 20-1, 20-2, 20-3, 20-4.
6. Grunngebyr: Gebyr som skal dekke de generelle oppgavene i saksbehandlingsprosessen som er uavhengig av tiltakets kompleksitet og størrelse.
7. Saksbehandlingsgebyr: Gebyr som skal dekke oppgavene i saksbehandlingsprosessen som er avhengig av tiltakets kompleksitet og størrelse.

8. Registreringsgebyr: Gebyr som skal dekke arbeidet med oppgavene knyttet til registrering i matrikkelen. Gebyret betales per bruksenhet eller per endring av bruksenhet.
9. Tiltaksklasse: Inndeling av oppgaver i tiltaket basert på vanskelighetsgrad, kompleksitet og konsekvenser av mangler og feil, jf. SAK § 9-4.
10. Matrikkel: Nasjonalt eiendomsregister hvor hver eiendom har et unikt nummer bestående av kommunenummer, gårdsnummer (gnr), bruksnummer (bnr), festenummer (fnr.) og seksjonsnummer (snr.). Dersom bruket ikke har feste- og/eller seksjonsnummer har disse verdien null (0). Tidligere kalt GAB-registeret (Grunneiendoms-, Adresse- og Bygningsregisteret).
k. Eiendom: Fast eiendom definert med et eget gårds- og bruksnummer, festenummer og/eller seksjonsnummer i matrikkelen. Seksjon etablert i henhold til lovgivningen om eierseksjoner regnes som selvstendig eiendom.
11. Bruksenhet: Bygning eller del av bygning (lokale), f.eks. boenhet, garasje, annekset/uthus, kontorenhet, verksted og lager.
12. Boenhet: Bruksenhet som har alle hovedfunksjoner for bolig, slik som stue, kjøkken, soveplass, bad og toalett, og har egen inngang og er fysisk atskilt fra øvrige enheter, jf. SAK § 2-2.
13. Bygningstype: Standardisert kategorisering av den enkelte bygning etter NS-3457. Bygningstyper fra 111 til 199 tilhører bygningshovedgruppe Bolig. Bygningstyper fra 211 til 840 er alt annet enn bolig.
14. Bruksareal (BRA): Bruksareal for eiendom som er registrert i matrikkelen og beregnet med utgangspunkt i NS-3940.
15. Bebygd areal (BYA): Bebygd areal bestemmes av den horisontale projeksjonen av bygningens utvendige dimensjoner på terreng (fotavtrykket).
16. Daa: Dekar, 1 000 kvadratmeter.
17. Vnr.: Varenummer.

Gebyrer for private planforslag (reguleringsplaner)

§ 2-1. Generelt

Det skal betales gebyr for alle private planforslag for kommunens arbeid frem til høring og offentlig ettersyn, samt merknadsbehandling. I plansaker faktureres gebyret i forbindelse med vedtak om offentlig ettersyn. I saker som avsluttes før fullstendig planforslag er lagt frem, eller før offentlig ettersyn, faktureres gebyret når saken avsluttes.

§ 2-2. Timepris

For de tjenester som ikke omfattes av dette regulativet så kan det tas gebyr etter medgått tid. Timesatsen dekker også støttefunksjoner og administrasjon av tjenesten.

Timepris		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. Y	For tjenester som ikke faller inn under regulativbestemmelsene	Per time	1 180	1 200

§ 2-3. Tilleggsgebyr

I tillegg til det faste gebyret, påløper det et tilleggsgebyr dersom planforslaget ikke leveres i fullverdig digital form.

Tillegg for planforslag som ikke er levert etter SOSI-standarden: etter medgått tid som kommunen har brukt for å rette opp kartgrunnlaget.

Tillegg for mangelfulle plandokumenter til førstegangsbehandling: etter medgått tid som kommunen har brukt for å rette opp plandokumenter.

Kommunen skal avklare med forslagsstiller før kommunen tar gebyr for å rette opp kartgrunnlag eller plandokumenter.

§ 2-4. Tilbaketrekking av planforslag

Ved trekk av planforslag eller manglende oppfølging fra forslagsstiller skal det betales en andel av samlet saksbehandlingsgebyr avhengig av hvor langt kommunen har kommet i saksbehandlingen.

Trek av planforslag		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 020	For forslag som trekkes etter varsel om oppstart, men før innsendt planforslag er mottatt	Per planforslag	25 %	25 %
Vnr. 021	For sak som avsluttes etter påbegynt saksbehandling, men før førstegangsvedtak	Per planforslag	50 %	50 %
Vnr. 022	For sak som avsluttes etter påbegynt saksbehandling og etter førstegangsvedtak	Per planforslag	100 %	100 %

§ 2-5. Oppstartsmøte

Det er obligatorisk med et oppstartsmøte hvor alle temaer som er nødvendig for å klargjøre forutsetningene for det videre planarbeidet og utformingen av det endelige planforslaget behandles. Kommunen skal skrive referat. Jf. forskrift om behandling av private forslag til detaljregulering etter plan- og bygningsloven §§ 2 og 3.

Oppstartsmøte, jf. pbl § 12-8		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr.030	Oppstartsmøte	Per møte	27 000	32 000

Vnr.031	Planinitiativ som avises uten oppstartsmøte	Per forslag	14 000	15 000
---------	---	-------------	--------	--------

§ 2-6. Private planforslag

Alle private planforslag skal betale et todelt gebyr bestående av planens areal og bebyggelsens areal. Arealer som reguleres til offentlige grønnstruktur- og frilufts formål, verneområder samt eksisterende offentlige trafikkområder skal ikke tas med i beregningen. Det skal betales gebyr for beregnet maksimalt tillatt bruksareal (BRA) i ny bebyggelse og i eksisterende bebyggelse som gis nytt reguleringsformål. Gebyret beregnes i forhold til de utbyggingsmuligheter planforslaget gir, og ikke til faktiske byggeplaner der disse foreligger. Bruksareal over og under terreng skal regnes med, også garasjeanlegg og tekniske rom medregnes.

Reguleringsplan, jf. pbl §§ 12-10, 12-11		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr.040	Behandling av reguleringsplanforslag	Per planforslag, inntil 1,5 daa	60 000	70 000
Vnr.041	Behandling av reguleringsplanforslag	Per planforslag, fra 1,5 til 3 daa	90 000	105 000
Vnr.042	Behandling av reguleringsplanforslag	Per planforslag, fra 3 til 10 daa	115 000	135 000
Vnr.043	Behandling av reguleringsplanforslag	Per planforslag, over 10 daa	160 000	190 000

I områder regulert til kombinerte formål, bolig eller fritidsboliger kommer et tillegg per kvadratmeter BRA som følger:

Reguleringsplan, jf. pbl §§ 12-10, 12-11		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr.050	Regulert til kombinerte formål, bolig- og fritidsboligformål	Per 100 m2 BRA	1 300	1 550

Gebyr beregnes inntil 100 000 m2 BRA.

I områder regulert til andre formål enn kombinerte formål, bolig og fritidsbolig kommer et tillegg som følger:

Økonomiplan for 2022-2025

Reguleringsplan, jf. pbl §§ 12-10, 12-11		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr.060	Annet enn bolig og fritidsbolig (dvs. næring, tjenesteyting mv.)	Per 100 m2 BRA	750	1000
Vnr.061	For tiltak som ikke lar seg areal beregne etter denne bestemmelsen, f.eks. avfallsplass, bane for motorsport ol.	Per planforslag	110 000	132 000

Gebyr beregnes inntil 100.000 m2 BRA.

§ 2-7. Planer med planprogram og konsekvensutredning

For planforslag som krever planprogram og/eller konsekvensutredning (KU) skal det betales tilleggsgebyr.

Planprogram og konsekvensutredning, jf. pbl § 4-1, § 4-2 andre ledd og kap. 14		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr.070	For planer som krever planprogram	Per planforslag	50 000	60 000
Vnr.071	For planer som krever konsekvensutredning	For 1 til 3 KU- tema	30 000	30 000
Vnr.072	For planer som krever konsekvensutredning	Flere enn 3 KU-tema	45 000	45 000

§ 2-8. Utfylling og endring av plan

Ved utfylling eller endring av plan skal det betales gebyr.

Utfylling og endring av plan		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr.080	Endringer som behandles som ny plan i samsvar med pbl § 12-14 første ledd	Per planforslag	Fullt gebyr	Fullt gebyr
Vnr.081	Mindre endringer i reguleringsplan, oppheving av eller utfyllinger innenfor hovedtrekkene i reguleringsplanen, jf pbl. § 12-14 andre ledd	Per planforslag	43 000	50 000

Kapittel 3 – Byggesak

§ 3-1. Generelt

For alle søknadspliktige tiltak etter plan- og bygningsloven skal det beregnes grunngebyr, saksbehandlingsgebyr og registreringsgebyr med mindre annet fremgår av regulativet. For tiltak som er unntatt søknadsplikt skal det beregnes registreringsgebyr dersom tiltaket skal matrikkelføres.

§ 3-2. Grunngebyr

Grunngebyret skal dekke de generelle oppgavene i saksbehandlingsprosessen som er uavhengig av tiltakets kompleksitet og størrelse, eksempelvis arkiv, infrastruktur mv, samt kommunens oppfølging av ulovligheter.

Grunngebyr		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr.100	Søknadspliktige tiltak	Per søknad	4 450	4 500

§ 3-3. Registreringsgebyr

For søknadspliktige tiltak etter plan- og bygningsloven skal det betales registreringsgebyr, som skal dekke kostnadene knyttet til arbeid som må gjøres i matrikkelen. Arbeid i matrikkelen øker proporsjonalt med antall bruksenheter og det skal betales et registreringsgebyr per bruksenhet. Gebyret skal også betales ved endring av bruksenhet.

Registreringsgebyr		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 110	Registreringspliktige tiltak	Per bruksenhet	560	800
Vnr. 111	Fradrag der søker har levert boligspesifikasjon eller tilsvarende iht. kommunens spesifisering	Per bruksenhet	50%	50%

§ 3-4. Tilsyn spesifisering

Tilsyn er et viktig virkemiddel for å kontrollere at tiltak gjennomføres i samsvar med bestemmelser gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven. Tilsyn skal bidra til bedre gjennomføring av byggeprosesser, avdekke ulovligheter og virke forebyggende. 20 % av saksbehandlingsgebyret skal dekke kommunens tilsynsvirksomhet.

§ 3-5. Timepris

For de tjenester som ikke er omtalt i regulativet, men som krever behandling etter plan- og bygningsloven, gjelder et gebyr etter medgått tid. Timesatsen dekker blant annet saksbehandling, støttefunksjoner og administrasjon.

Timepris		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr.120	For tjenester som ikke faller inn under regulativbestemmelsene	Per time	1 090	1 100

§ 3-6. Tilbaketrekking av søknad mv.

Ved tilbaketrekking av søknad skal tiltakshaver betale en andel av gebyret avhengig av hvor langt kommunen har kommet i saksbehandlingen.

Tilbaketrekking av søknad mv.		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr.130	For søknader som trekkes før påbegynt saksbehandling	Per søknad	Grunngebyr	Grunngebyr
Vnr. 131	For søknader som trekkes etter utsendt mangelbrev	Per søknad	Grunngebyr + gebyr for mangelbrev	Grunngebyr + gebyr for mangelbrev
Vnr. 132	For sak som avsluttes etter saksbehandling, men før vedtak	Per søknad	Grunngebyr + 50 % av saksbehandlingsgebyr	Grunngebyr + 50 % av saksbehandlingsgebyr

§ 3-7. Mangelfulle søknader

En søknad kan avvises dersom den er mangelfull og ufullstendig.

		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 140	Utstedelse av mangelbrev søknad med ansvarsrett, jf pbl § 20-3	Per mangelfull søknad	2 300	2 350
Vnr. 141	Utsendelse av mangelbrev – søknad uten ansvarsrett, jf pbl § 20-4	Per mangelfull søknad	1 150	1 175

§ 3-8. Forhåndskonferanse

For nærmere avklaring av rammer og innhold i tiltaket kan det holdes forhåndskonferanse mellom tiltakshaver, kommunen og andre berørte fagmyndigheter. Forhåndskonferanse utløser ikke grunngebyr. Kommunen plikter å føre referat.

Forhåndskonferanse etter pbl § 21-1		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 150	Forhåndskonferanse, tiltak uten ansvarsrett	Per møte	3 300	3 400
Vnr. 151	Forhåndskonferanse, tiltak med ansvarsrett	Per møte	5 600	5 750

§ 3-9. Søknad om endring av gitt tillatelse

Ved søknad om endring av gitt tillatelse påløper det gebyr så fremt endringene ikke dekkes av øvrige bestemmelser i regulativet. Søknad om endring av gitt tillatelse utløser ikke nytt grunngebyr.

Søknad om endring av gitt tillatelse		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr.160	Ved mindre endringer av godkjent søknad, som betinger nytt vedtak, betales en andel av ordinært saksbehandlingsgebyr (unntatt dispensasjon) for ny søknad	Per søknad	20 %	20 %
Vnr.161	Ved større endringer av godkjent søknad. Som betinger nytt vedtak, betales en andel av ordinært saksbehandlingsgebyr (unntatt dispensasjon) for ny søknad	Per søknad	50 %	50 %

Mindre endring: ingen endring kreves i matrikkelen.

Større endring: krever endring i matrikkelen og/eller nabovarsling.

Er endringene så betydelige at søknaden blir å betrakte som ny sak, betales fullt gebyr. Det skal betales fullt gebyr ved ny behandling av tidligere godkjent byggetiltak.

§ 3-10. Dispensasjonssøknad

Tiltak som ikke er i overensstemmelse med bestemmelser i lov, forskrift eller plan krever søknad om dispensasjon. Gebyret kommer i tillegg til eventuelle saksbehandlingsgebyr.

Dispensasjon etter pbl. Kapittel 19		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr.170	Søknad om dispensasjon i forbindelse med byggesak	Per søknad	16 500	17 000
Vnr.171	Søknad om dispensasjon for tiltak på eksisterende bolig og fritidsbolig i tråd med retningslinjer i LNF-områder	Per søknad	6 750	6 950

Vnr.172	Søknad om dispensasjon som ikke krever uttalelse fra myndigheter	Per søknad	6 750	6 950
Vnr.173	Tillegg per dispensasjon utover den første	Per dispensasjon	6 750	6 950

§ 3-11. Søknadspliktige tiltak med krav om ansvarlige foretak (med ansvarsrett)

Søknad, prosjektering og utførelse av tiltak som skal forestås av foretak med ansvarsrett. Grunngebyr og registreringsgebyr kommer i tillegg.

§ 3-11-1. Oppføring, tilbygging, påbygging, underbygging eller plassering av bygning, konstruksjon eller anlegg, herunder vesentlig endring eller reparasjon

For bygninger som er kombinasjonsbygg (både boligformål og annet enn boligformål) benyttes satser per boenhet/bruksenhet avhengig av bruksenhetenes formål.

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl. 20-3, jf. § 20-1, a og b		Beregningsenhet	BRA inntil 50m2	BRA mellom 50 og 250m2	BRA lik eller 250m2
Bolig og fritidsbolig:					
Vnr. 180 181 182	Bolig og fritidsbolig Bygningstype 111 – 113, 161 -163	Per boenhet	9 150	22 900	33 900
Vnr. 190 191 192	Tomannsbolig Bygningstype 121 – 124	Per boenhet	9 150	18 335	23 700
Vnr. 200 201 201	Rekkehus, kjedehus og andre småhus Bygningstype 131 – 136	Per boenhet, inntil 10 boenheter per bygg [1]	9 150	12 650	17 150
Vnr. 210 211 212	Store boligbygg Bygningstype 141-159	Per boenhet, inntil 20 boenheter per bygg [2]	9 150	12 650	17 150

Vnr. 220 221 222	Tilbygg, påbygg eller underbygg til bolig og fritidsbolig Bygningstype 111-124, 161-163	Per tiltak	8 170	13 335	32 400
Vnr. 230 231 232	Tilbygg, påbygg eller underbygg til bolig og fritidsbolig Bygningstype 131-136, 141-159	Per tiltak	17 170	27 470	68 670
Vnr. 240 241 242	Garasje, uthus, anneks, naust mv. til bolig: Bygningstype 181-199	Per bygning	5 700	10 300	22 000
Annet enn bolig			Samlet søkt BRA inntil 1.000 m2	Samlet søkt BRA mellom 1 000 og 5000 m2	Samlet søkt BRA over 5000 m2
Vnr. 250 251 252	Fabrikk-/industribygg ol. Bygningstype: 211-219	Per bruksenhet	56 150	84 200	167 900
Vnr. 260 261 263	Energiforsyningsbygg, bensinstasjon ol. Bygningstype: 221-229;323	Per bruksenhet	56 150	84 200	167 900
Vnr.270 271 272	Lager-, fisker- og landbruksbygg ol. Bygningstype: 231-249	Per bruksenhet	56 150	112 300	264 700
Vnr. 280 281 282	Offentlig tilgjengelige publikumsbygg, sykehus og andre bygg for behandl. ol. Bygningstype: 311-322;329-429;441-449;710-829	Per bruksenhet	112 300	224 500	336 800
Vnr. 290 291 292	Parkeringsbygg, hangar ol. Bygningstype: 421-439	Per bruksenhet	56 150	84 200	167 900

Vnr. 300 301 302	Bygg for overnatting mv. Bygningstype: 511-529	Per bruksenhet	112 300	22 4500	336 800
Vnr. 310 311 312	Kontor, forretningsbygg og servering m.v Bygningstype: 311-329, 531-539	Per bruksenhet	22 920	84 200	224 500
Vnr. 320 321 322	Undervisnings-, kultur-, museums-, kirkebygg ol. Bygningstype: 611-649;661-669;671-679;830-840	Per bruksenhet	134 720	258 200	336 800
Vnr. 330 331 332	Idrettsbygg ol. Bygningstype: 651-659	Per bruksenhet	56 150	112 300	167 900
Vnr.340 341 342	Tilbygg og påbygg mv. for annet enn bolig Bygningstype 211-840	Per bruksenhet	33 700	56 150	112 300
Røranlegg, ledningsanlegg mv.			Samlet antall løpemeter inntil 1.000 m	Samlet antall løpemeter mellom 1000 og 5.000 m	Samlet antall løpemeter lik eller over 5.000 m
Vnr. 350 351 352	Rør- og ledningsanlegg mv. Intervallinndeling: Samlet antall løpemeter i søknaden.	Per søknad	11 450	18025	27 800
Svømmebasseng, dam/brønn ol.			Tiltakskl. 1	Tiltakskl. 2 og 3	
Vnr.360	Svømmebasseng, dam/brønn og lignende	Per tiltak	5 725	9 150	
Vnr. 370	Brygge, molo, kai ol.	Per tiltak	9 150	25 825	
Vnr.372,373	Lekeplass, tribuner, idrettsanlegg	Per tiltak	22 450	33 680	

Vnr 374,375	Forstøtningsmur, støyskjerm, levegg o.l	Per tiltak	6 740	11 225	
Vnr 376,377	Andre konstruksjoner og anlegg	Per tiltak	5 725	11 225	

[\[1\]](#) Regnet ut fra dyreste arealklasse per bygningsnummer

[\[2\]](#) Regnet ut fra dyreste arealklasse per bygningsnummer

§ 3-11-2. Fasadeendring

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 c		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 380	Fasadeendring småhusbebyggelse Bygningstype 111-139, 161-199	Per fasade	2 725	2 800
Vnr. 381	Fasadeendring større bygninger Bygningstype 141-159, 211-840	Per fasade	8 720	9 000

§ 3-11-3. Bruksendring eller vesentlig utvidelse eller vesentlig endring av tidligere drift av tiltak som nevnt i pbl § 20-1 a

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 d		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 390	Bruksendring mv. med endring av bygning, tekniske installasjoner mv.	Per søknad	50 % av gebyret etter § 3-11-1	50 % av gebyret etter § 3-11-1
Vnr. 391	Bruksendring mv. uten endring av bygning, tekniske installasjoner mv.	Per søknad	30 % av gebyret etter § 3-11-1	30 % av gebyret etter § 3-11-1

§ 3-11-4. Riving av tiltak som nevnt i pbl § 20-1 a

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 e		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 400	Mindre konstruksjoner under 100 m ²	Per tiltak	3 335	3 435
Vnr. 401	Større konstruksjoner fra 100 m ² til og med 1 000 m ²	Per tiltak	6 700	6 900
Vnr. 402	Større konstruksjoner over 1 000 m ²	Per tiltak	15 500	16 000

§ 3-11-5. Oppføring, endring eller reparasjon av bygningstekniske installasjoner

Grunngebyr kommer ikke i tillegg. Registreringsgebyr vil komme i tillegg dersom tiltaket er registreringspliktig i matrikkelen.

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 f		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr.410	Sanitærinstallasjoner (herunder stikkledninger til bolig og fritidsbolig),	Per tiltak	7 000	7 200
Vnr. 411	Rehabilitering eller nyoppføring av skorstein	Per søknad	3 300	3 400
Vnr. 412	Ventilasjons-/sprinkler-/antenneanlegg og lignende	Per tiltak	6 500	6 700
Vnr.413	Solcelleanlegg	Per tiltak	5 000	5 150
Vnr.414	Heis	Per tiltak	4 000	4 100

§ 3-11-6. Oppdeling eller sammenføring av bruksenheter i bolig samt annen ombygging som medfører fravikelse av bolig

For eksempel at det blir én boenhet mindre i en bygning.

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 g		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 420	Sammenføring av bruksenheter i bolig mv.	Per søknad	3 335	3 435
Vnr. 421	Oppdeling av bruksenheter i bolig mv.	Per ny boenhet	7 780	8 000

§ 3-11-7. Oppføring av innhegning mot veg

Hvor nedenstående tiltak inngår i søknad etter kapittel 20 i plan- og bygningsloven, skal det ikke kreves separat gebyr.

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 h		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 430	Innhegning mot veg (eksempelvis gjerde eller støyskjerm)	Per tiltak	5 670	5 840

§ 3-11-8. Plassering av skilt- og reklameinnretninger

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 i		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 440	Enkelt skilt eller reklame	Per tiltak	3 890	4 000
Vnr. 441	Fra og med to skilt	Per søknad	7 780	8 000

§ 3-11-9. Plassering av midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 j		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 450	Plassering av midlertidige bygninger mv.	Per søknad	7 780	8 000

§ 3-11-10. Vesentlig terrenginngrep

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 k		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 460	Vesentlige terrenginngrep	Per søknad	10 000	10 300

§ 3-11-11. Anlegg av veg, parkeringsplass og landingsplass

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 k		Beregningsenhet	Tiltakskl. 1	Tiltakskl. 2	Tiltakskl. 3
Vnr. 470 471 472	Anlegg av veg, parkeringsplass og landingsplass	Per tiltak	16 850	19 100	24 700

§ 3-12. Saksbehandlingsgebyr for tiltak uten krav til ansvarlig foretak

For søknadspliktige tiltak som behandles iht. pbl § 20-1 m. Grunngebyr og registreringsgebyr kommer i tillegg.

Fradeling mv., jf. pbl § 20-1 m		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 480	Opprettelse av grunneiendom, herunder søknad om fradeling av grunneiendom og innløsning av festetomt (deling)	Per matrikkelenhet	8 000	8 250
Vnr. 481	Vedtak om arealoverføring. Dokumentavgift til staten kommer i tillegg (2,5 %)	Per erklæring om arealoverføring	4 500	4 635

For søknadspliktige tiltak som behandles iht. plan- og bygningsloven § 20-1, jf. § 20-4 og tiltak som kan forestås av tiltakshaver jf. SAK

§§ 3-1 og 3-2 skal det betales følgende gebyr. Grunngebyr og registreringsgebyr kommer i tillegg

Saksbehandlingsgebyr for tiltak uten krav til ansvarlig foretak, jf. pbl 20-4		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 490	Mindre tiltak på bebygd eiendom som garasjer, uthus og tilbygg, jf. SAK § 3-1 a og b	Per tiltak	5 450	5 600
Vnr. 491	Bruksendring fra tilleggsdel til hoveddel eller omvendt innenfor en bruksenhet, jf. SAK § 3-1 c	Per søknad	5 450	5 600
Vnr. 492	Skilt- og reklameinnretninger etter SAK § 3-1 d	Per tiltak	3 270	3 370
Vnr. 493	Alminnelig driftsbygninger i landbruket, jf. SAK § 3-2	Per tiltak	10 900	11 225
Vnr. 494	Midlertidige bygninger under 100m2mv. jf. Pbl. § 20-4 c	Per tiltak	3 270	3 370
Vnr. 495	Midlertidige bygninger over 100m2mv. jf. Pbl. § 20-4 c	Per tiltak	10 900	11 225

§ 3-13 Andre vurderinger

Andre vurderinger utløser ikke grunngebyr. Tiltak på eksisterende byggverk kan utløse registreringsgebyr.

Andre vurderinger		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 500	Tiltak på eksisterende byggverk (unntak fra TEK), pbl. § 31-2, 4. ledd	Per unntak	10 000	10 300

Vnr. 501	Godkjenning av selvbyggeransvar, SAK § 6-8	Per søknad	2 780	2 860
Vnr.502	Godkjenning av foretak som ikke oppfyller kravene til utdanning mv, i SAK, pbl. § 23-8, jf. SAK § 11-4	Per foretak	3 335	3 435

§ 3-14. Igangsettingstillatelse

Igangsettingstillatelse utløser ikke grunn- eller registreringsgebyr

Igangsettingstillatelse jf. Pbl § 20-3		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 510	Igangsettingstillatelse	Per tillatelse	5 000	5 150

§ 3-15. Midlertidig brukstillatelse og ferdigattest

Midlertidig brukstillatelse og søknad om ferdigattest utløser ikke grunn- eller registreringsgebyr.

Midlertidig brukstillatelse og ferdigattest		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 520	Midlertidig brukstillatelse	Per søknad	5 000	5 150
Vnr. 521	Ferdigattest der det har gått mer enn 5 år siden opprinnelig byggetillatelse ble gitt	Per søknad	5 000	5 150

Frikjøp

Frikjøpsbeløpet beregnes etter de betalingssatser som gjelder på det tidspunkt endelig byggetillatelse blir gitt. Innbetalte beløp kan kun benyttes til opparbeidelse av offentlige p-anlegg.

		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 530	Frikjøp parkeringsplasser	Per manglende plass	65 000	150 000

Refusjonssaker

Gjelder refusjonssaker etter plan- og bygningslover § 18-3 til § 18-12. Gebyret fastsettes etter brukte timeverk og utgifter til sakkyndig bistand.

		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 540	For medvirkning i privat refusjonssak (pr. Sak) - grunngebyr	Per søknad	31 000	40 000
Vnr. 541	I tillegg pris per time for medgått tid	Per time	1 200	1 200

Gebyrer etter eierseksjonsloven

§ 4-1. Generelt

Ved søknad om tillatelse til å seksjonere en eiendom etter eierseksjonsloven skal det beregnes gebyr med mindre annet fremgår av regulativet.

§ 4-2. Oppretting av eierseksjoner, nybygg

Oppretting av eierseksjoner, nybygg		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 800	1 til 3 seksjoner	Per søknad	6 300	6 615
Vnr. 801	4 til 8 seksjoner	Per søknad	9 450	9 925
Vnr. 802	Fra 9 seksjoner, tillegg per ny seksjon	Per seksjon	525	550

Maksimalgebyr: 3 x satsen for 4-8 seksjoner

§ 4-3. Oppretting av eierseksjoner, eksisterende bygg

Oppretting av eierseksjoner, eksisterende bygg		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 810	1 til 3 seksjoner	Per søknad	7 350	7 715
Vnr. 811	4 til 8 seksjoner	Per søknad	10 500	11 025
Vnr. 812	Fra 9 seksjoner, tillegg per ny seksjon	Per seksjon	700	750

Maksimalgebyr: 3 x satsen for 4-8 seksjoner

§ 4-4. Oppretting av eierseksjoner, endring av eierseksjoner i seksjonert sameie

Oppretting av eierseksjoner, endring av eierseksjoner i seksjonert sameie		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 820	1 til 3 seksjoner	Per søknad	12 600	13 250
Vnr. 821	4 til 8 seksjoner	Per søknad	15 750	16 550
Vnr. 822	Fra 9 seksjoner, tillegg per ny seksjon	Per seksjon	1 050	1 100

Maksimalgebyr: 3 x satsen for 4-8 seksjoner

§ 4-5. Sletting/oppheving av seksjonert sameie

Ved sletting eller oppheving av seksjonert sameie betales gebyret per ny grunneiendom.

Sletting/oppheving av seksjonert sameie		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 830	Saksbehandlingsgebyr for å slette seksjoner på en eiendom	Per grunneiendom	3 700	3 890

§ 4-6. Befaring

Befaring av eiendom utføres når kommunen finner det nødvendig ved behandling av saken. Gebyr kommer i tillegg til behandlingsgebyret.

Befaring		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. 840	Gebyr for befaring	Per befaring	3 700	3 890

Gebyrer etter matrikkeloven

§ 5-0. Generelt

For arbeid etter matrikkeloven skal det beregnes gebyr med mindre annet fremgår av regulativet. Tidsfristen som er fastsatt i matrikkelforskriftens § 18 første ledd løper ikke i perioden fra 15. november til 15. april.

§ 5-1. Oppretting av grunneiendom og festegrunn, matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn, samt oppmålingsforretning over eksisterende registernummer.

Grunngebyr		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. Y	Basisgebyr for arealer 0-300 m2	Per registernummer	14 120	14 825
Vnr. Y	Basisgebyr for arealer 301 – 1 000 m2	Per registernummer	29 800	31 300
Arealgebyr i tillegg til grunngebyr				
Vnr. Y	Pr m2 fra 1 000 m2 til 10 000 m2	Per kvadratmeter	2	2
Vnr. Y	Pr m2 fra 10 000 m2	Per kvadratmeter	2	2
Ved samtidig oppmålinger av flere tilgrensende tomter med samme rekviert gis				
Vnr. Y	6- 10 saker	Per registernummer	10 %	10 %
Vnr. Y	11-25 saker	Per registernummer	15 %	15 %
Vnr. Y	26 eller flere saker	Per registernummer	20 %	20 %

Innløsning av festegrunn

Dersom festegrunden har eksisterende målebrev med grensehjørner bestemt i Euref 89 eller NGO 48 kan oppmålingsforretning gjennomføres uten ny merking og måling. Festegrunn som ikke tilfredsstiller kvalitetskravet fra tidligere oppmåling, må gjennomføres med full oppmålingsforretning og etter gebyrregulativets første avsnitt.

Sletting/oppheving av seksjonert sameie		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. Y	Eksisterende målebrev iht. krav	Per grunneiendom	7 085	7 440

§ 5.2. Oppretting av uteareal på eierseksjon, per seksjon

Sletting/oppheving av seksjonert sameie		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. Y	Per m2 fra 0 m2 til 200 m2	Per søknad	8 460	8 880
Vnr. Y	Per påbegynt m2 fra 200 m2	Per kvadratmeter	2	2

Sammenhengende, oppmerkede p-plasser som tilleggsdelar regnes som et areal.

Dersom måling av utearealene gjør det nødvendig med oppmålingsforretning over eiendommens yttergrenser og disse ikke tidligere er koordinatbestemt i NGO48 eller Euf 89 må det holdes full oppmålingsforretning etter punkt 1. Ved opprettelse av eksklusiv bruksrett for eierseksjon til del av ubebygd fellesareal skal grensene være klarlagt i oppmålingsforretning og matrikkelført før tinglysing av selve seksjoneringen. Dersom det er flere uteareal med beliggenhet både mot eiendommens yttergrense og innenfor fastsettes gebyret etter gunstigste alternativ for rekviert. Reduksjon av gebyret gis som under punkt 5.1.

§ 5-3. Oppretting av anleggseiendom (volum):

Her beregnes gebyret som under punkt 5.1, bare at m2 erstattes med m3.

5-4. Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning:

Grunngebyr		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. Y		Per registernummer	4 670	4 900

Fullt gebyr for oppmålingsforretning kommer i tillegg

5-5. Grensejustering/makeskifte over mindre arealer

Her beregnes gebyret som under punkt 5.2

5-6. Grensejustering/makeskifte over mindre volumer på anleggseiendom

Volumet kan justeres med inntil 5% av anleggseiendommens volum. Den maksimale grensen er satt til 1000 m3 og verdi 1 G.

		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. Y	Justering av volum	Per grensejusteringsavtale	18 925	19 870

§ 5-7. Arealoverføring for grunneiendom

Her beregnes gebyret som under punkt 5.1. Gebyret utregnes fra samlet bruttoareal ved gjensidig arealoverføring. Dersom landmåler i samråd med rekviert finner det hensiktsmessig å benytte fradeling

i stedet for arealoverføring benyttes likevel gebyret i dette punkt. Forutsetningen er at arealet ikke er en selvstendig bruksenhet, men sammenslås med mottakereiendommen.

§ 5-8. Volumoverføring for anleggseiendom

Gebyret beregnes som under punkt 5.1 - m² erstattes med m³. Påløpte kostnader til taksering, tinglysning, dokumentavgift og lignende kommer i tillegg til gebyret. Dersom Oppmålingsmyndigheten finner det hensiktsmessig, kan fradeling/sammenføyning benyttes. Gebyret er likt.

§ 5-9. Klarlegging av eksisterende grense som tidligere er koordinatbestemt i Euref eller NGO 48.

		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. Y	Grunngebyr for inntil 2 punkter	Antall punkt	5 105	5 360
Vnr. Y	For overskytende, 3 til 5 punkter	Antall punkt	1 100	1 155
Vnr. Y	Deretter per punkt	Antall punkt	1 100	1 155

Gebyret skal ikke overstige gebyr etter punkt 1. Dersom klarlegging av rettigheter inngår i forretningen faktureres dette etter medgått tid i tillegg til oppmålingsgebyret.

§ 5-10. Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere ikke er koordinatbestemt iht. punkt 9:

		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. Y	Grunngebyr for inntil 2 punkter	Antall punkt	14 120	14 825
Vnr. Y	For overskytende, 3 til 5 punkter	Antall punkt	1 950	2 050
Vnr. Y	Deretter per punkt	Antall punkt	1 950	2 050

Dersom klarlegging av rettigheter inngår i forretningen faktureres dette etter medgått tid i tillegg til oppmålingsgebyret.

§ 5-11. Utstedelse av matrikkelbrev:

		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. Y	Grunngebyr for inntil 2 punkter		175	185
Vnr. Y	For overskytende, 3 til 5 punkter		350	370

Ved gjennomføring av oppmålingsforretninger er utstedelse av nytt matrikkelbrev inkludert i gebyrsatsene. Gebyr for utstedelse av matrikkelbrev er fastsatt av Statens kartverk.

§ 5-12. Registrering av eksisterende jordsameie

Faktureres etter medgått tid

§ 5-13. Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering

Dersom en sak blir trukket før den er fullført eller må avvises av andre grunner - for eksempel endrede hjemmelsforhold, betales gebyr forholdsmessig etter medgått tid, minimum en tredjedel av vedtatte gebyrsatser.

§ 5-14. Urimelig gebyr

Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan fagutvalget, av eget tiltak eller søknad fastsette et passende gebyr.

§ 5-15. Oppmålingsforretning over spesielle arealer

		Beregningsenhet	2021	2022
Vnr. Y	Grunnbeløp for klargjøring av større sammenhengende arealer til landbruksformål, allmenne friluftsførmål og utbyggingsområder som senere skal deles	Per registernummer	29 000	30 450

§ 5-16. Andre arbeider

Oppmålings- og matrikuleringsarbeid som ikke faller direkte inn under gebyrregulativets oppsett kan beregnes etter medgått tid. Det beregnes normalt ikke instrumentleie/reise/diett.

	Beregningsenhet	2021	2022
--	-----------------	------	------

Økonomiplan for 2022-2025

Vnr. Y	For tjenester som ikke faller inn under regulativbestemmelsene	Per time	1 140	1 200

Innfordring

Moss kommune krever erstatning for kostnader ved å inndrive misligholdte krav og rentekompensasjon ved for sen betaling etter inkassoloven og forsinkelsesrenteloven.

Forsinkelsesrenter	2021	2022
Forsinkelsesrenter, kommunale avgifter, gebyrer og lignende endres to ganger årlig per 10.01 og 01.07, fra 01.07.20:8%	Iht. gjeldende satser	Iht. gjeldende satser
Gebyr utleggsforretning		
Berammelse av utleggsforretning	Iht. gjeldende satser	Iht. gjeldende satser
Purregebyr		
Purringer/inkassovarsel – 1/10 av til enhver tid gjeldende inkassosats. For krav som har forfall etter 01.10.20: kr. 350. For hvert varsel vil det si kr. 35.	Iht. gjeldende satser	Iht. gjeldende satser
Betalingsoppfordring – 3/10 av til enhver tid gjeldende inkassosats. For krav som har forfall etter 01.10.20 kr. 350. For hvert varsel vil det si kr. 105.	Iht. gjeldende satser	Iht. gjeldende satser

Vedlegg

Hovedoversikter

§5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A)

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Oppr. budsjett 2021	Rev. budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025
Rammetilskudd	-1 411 919	-1 334 070	-1 401 924	-1 409 407	-1 416 575	-1 415 437	-1 415 687
Inntekts- og formuesskatt	-1 373 858	-1 456 224	-1 491 715	-1 595 658	-1 588 158	-1 588 158	-1 588 158
Eiendomsskatt	-185 231	-185 985	-172 985	-183 300	-185 600	-187 900	-190 200
Andre generelle driftsinntekter	-126 545	-86 056	-84 795	-78 000	-78 600	-77 400	-76 600
Sum generelle driftsinntekter	-3 097 554	-3 062 335	-3 151 419	-3 266 365	-3 268 933	-3 268 895	-3 270 645
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	2 930 965	3 023 482	3 121 374	3 218 738	3 225 602	3 262 466	3 264 969
Avskrivninger	57 737	0	0	0	0	0	0
Sum netto driftsutgifter	2 988 702	3 023 482	3 121 374	3 218 738	3 225 602	3 262 466	3 264 969
Brutto driftsresultat	-108 852	-38 853	-30 045	-47 627	-43 331	-6 429	-5 676
Renteinntekter	-34 954	-22 600	-28 800	-34 675	-38 050	-37 450	-36 650
Utbytter	-10 358	-6 200	-6 900	-6 259	-6 763	-6 763	-6 763
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-17	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	53 132	48 570	34 670	44 100	51 000	51 600	51 700
Avdrag på lån	83 738	76 385	48 185	48 200	49 300	52 100	58 600
Netto finansutgifter	91 540	96 155	47 155	51 366	55 487	59 487	66 887
Motpost avskrivninger	-57 737	0	0	0	0	0	0
Netto driftsresultat	-75 050	57 302	17 110	3 739	12 156	53 058	61 211
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	10 240	0	236	8 000	8 000	8 000	8 000
Avsetninger til bundne driftsfond	49 525	2 085	218	160	1 034	2 001	2 070
Bruk av bundne driftsfond	-15 677	-6 115	-17 314	-3 896	-2 964	-3 034	-2 859
Avsetninger til disposisjonsfond	50 364	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-30 726	-53 273	-250	-8 000	-18 222	-60 021	-68 418
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	9 795	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	73 521	-57 302	-17 110	-3 736	-12 152	-53 054	-61 207
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	-1 529	0	0	3	3	3	3

§5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B)

Økonomiplan for 2022-2025

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Oppr. budsjett 2021	Rev. budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025
Kommunedirektør med stab	243 565	244 674	269 334	279 099	275 822	275 615	277 990
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	1 369 501	1 411 826	1 423 355	1 428 218	1 428 314	1 426 698	1 426 725
Kommunalområde helse og mestring	1 059 702	1 043 921	1 174 666	1 095 406	1 096 891	1 133 941	1 134 041
Kommunalområde plan, miljø og teknikk	101 102	114 116	138 155	137 322	136 141	136 169	135 168
Fellesposter drift	190 769	204 916	99 004	274 957	286 504	289 010	290 256
Overføringer og finans	0	0	0	0	0	0	0
Sum bevilgninger drift, netto	2 964 639	3 019 452	3 104 514	3 215 002	3 223 672	3 261 433	3 264 180
Herav:							
Avskrivninger	57 737	0	0	0	0	0	0
Motpost avskrivninger	-57 737	0	0	0	0	0	0
Netto renteutgifter og -inntekter	51	0	0	0	0	0	0
Overføring til investering	0	0	236	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	49 300	2 085	218	160	1 034	2 001	2 070
Bruk av bundne driftsfond	-15 677	-6 115	-17 314	-3 896	-2 964	-3 034	-2 859
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	2 930 965	3 023 482	3 121 374	3 218 738	3 225 602	3 262 466	3 264 969

§5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A)

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Oppr. budsjett 2021	Rev. budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025
Investeringer i varige driftsmidler	184 675	412 847	248 566	537 506	628 806	255 181	163 556
Tilskudd til andres investeringer	1 684	0	90 000	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	20 976	57 200	57 200	8 000	10 000	8 000	8 000
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	207 336	470 047	395 766	545 506	638 806	263 181	171 556
Kompensasjon for merverdiavgift	-20 504	-47 285	-29 713	-61 503	-77 314	-17 494	-8 069
Tilskudd fra andre	-40 953	-167 300	-5 600	-2 500	0	-85 081	-45 700
Salg av varige driftsmidler	-258	-20 000	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	-156 000	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0	0

Økonomiplan for 2022-2025

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Oppr. budsjett 2021	Rev. budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-35	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-135 759	-225 462	-203 838	-454 503	-551 492	-152 606	-109 787
Sum investeringsinntekter	-197 509	-460 047	-395 151	-518 506	-628 806	-255 181	-163 556
Videreutlån	145 776	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000
Bruk av lån til videreutlån	-160 137	-210 000	-210 000	-210 000	-210 000	-210 000	-210 000
Avdrag på lån til videreutlån	87 009	65 000	65 000	55 000	58 000	58 000	58 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-69 804	-65 000	-65 000	-55 000	-58 000	-58 000	-58 000
Netto utgifter videreutlån	2 844	0	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	-10 240	0	-236	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	379	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-2 844	0	-379	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-900	-10 000	0	-19 000	-2 000	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	934	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-12 671	-10 000	-615	-27 000	-10 000	-8 000	-8 000
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0	0

§5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2B)

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Oppr. budsjett 2021	Rev. budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan Sum 2022- 2025
Kommunedirektør med stab	8 092	5 555	9 135	5 125	3 875	3 125	2 500	14 625
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	40 313	45 000	29 974	45 150	32 000	17 000	17 000	111 150
Kommunalområde helse og mestring	7 190	85 049	21 719	8 000	3 000	3 000	3 000	17 000
Kommunalområde plan, miljø og teknikk	129 080	132 275	187 738	122 181	143 431	109 056	111 056	485 724
Fellesposter drift	0	144 968	0	357 050	446 500	123 000	30 000	956 550
Investeringer i varige driftsmidler	184 675	412 847	248 566	537 506	628 806	255 181	163 556	1 585 049

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Oppr. budsjett 2021	Rev. budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan Sum 2022- 2025
Ovf. til andre vedr. justering	1 684	0	0	0	0	0	0	0
Avvikling av MKP, overføring til Moss kommune	0	0	90 000	0	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	1 684	0	90 000	0	0	0	0	0

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Oppr. budsjett 2021	Rev. budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan Sum 2022- 2025
Sjøsidan Moss AS	0	0	0	0	2 000	0	0	2 000
KLP egenkapitaltilskudd	20 401	57 200	57 200	8 000	8 000	8 000	8 000	32 000
Østfold Energi (aksjer fra Østfold Fylkeskommune)	575	0	0	0	0	0	0	0
Rygge Mølle og handelsforretning AS	1	0	0	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	20 976	57 200	57 200	8 000	10 000	8 000	8 000	34 000

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Oppr. budsjett 2021	Rev. budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan Sum 2022-2025
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum del 1-4	207 336	470 047	395 766	545 506	638 806	263 181	171 556	1 585 049

Økonomiplan for 2022-2025

Selvkost

2022	Totalt	Vann	Avløp	Renovasjon	Feiing	Slamtømming
Gebyrinntekter	228 848 915	57 794 311	90 613 086	54 512 903	6 648 762	1 190 385
Øvrige driftsinntekter	963 250	617 500	345 750	0	0	0
Driftsinntekter	229 812 165	58 411 811	90 958 836	54 512 903	6 648 762	1 190 385
Direkte driftsutgifter	195 858 703	44 735 708	68 679 860	54 664 073	6 383 791	1 281 915
Avskrivningskostnad	20 215 407	7 293 860	12 770 322	0	0	0
Kalkulatorisk rente (2,25 %)	13 915 379	5 342 585	8 554 080	0	0	0
Indirekte driftsutgifter (netto)	6 050 930	1 128 470	1 845 788	1 054 581	99 584	38 625
Sjablongmessig indir. kap.kostnad (5 % av ind.dr.kostn.)	208 352	56 424	92 289	52 729	4 979	1 931
Driftskostnader	236 248 771	58 557 047	91 942 340	55 771 382	6 488 354	1 322 471
Resultat	- 6 436 606	- 145 236	- 983 504	- 1 258 479	160 408	- 132 086
Kostnadsdekning i %	97,3 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Selvkostfond 01.01	10 393 316	-	4 224 770	-	8 520	656 945
+ Avsetning til selvkostfond	160 408	0	0	0	160 408	0
- Bruk av selvkostfond	-2 492 845	0	-983 504	0	0	-132 086
+ Kalkulert renteinntekt selvkostfond (2,25 %)	207 609	0	83 993	0	1 996	13 295
Selvkostfond 31.12 (inkl. rente)	8 268 489	-	3 325 259	-	170 924	538 155
Fremførbart underskudd 01.01	- 4 643 657	- 288 466	-	- 4 355 191	-	-
- Underskudd til fremføring	-1 403 715	-145 236	0	-1 258 479	0	0

Økonomiplan for 2022-2025

- Kalkulert rentekostnad selvkostfond (2,25 %)	-120 274	-8 124	0	-112 150	0	0
Fremførbart underskudd 31.12 (inkl. rente)	- 6 167 647	- 441 827	-	- 5 725 820	-	-
Normalgebyr	Totalt	Vann	Avløp	Renovasjon	Feiing	Slamtømming
Normalgebyr eksklusiv mva.	10 470	2 798	4 502	1 925	435	810
Normalgebyr inklusiv mva.	13 087	3 498	5 627	2 406	544	1 013
Endring fra 2020	11,2 %	13,8 %	8,8 %	10,0 %	17,6 %	15,7 %
Endring fra 2021	9,2 %	13,8 %	8,8 %	10,0 %	0,0 %	0,0 %

2022	Private reguleringsplaner	Bygge- og delesaker	Kart og oppmåling	Eierseksjonering
Gebyrinntekter	2 915 518	13 835 542	808 708	529 700
Øvrige driftsinntekter				
Driftsinntekter	2 915 518	13 835 542	808 708	529 700
Direkte driftsutgifter	3 796 095	13 889 652	1 587 394	840 215
Avskrivningskostnad	0	151 225	0	0
Kalkulatorisk rente (2,25 %)	0	18 714	0	0
Indirekte driftsutgifter (netto)	398 774	1 153 206	236 075	95 827
Sjablongmessig indir. kap.kostnad (5 % av ind.dr.kostn.)				
Driftskostnader	4 194 869	15 212 797	1 823 469	936 042
Resultat	- 1 279 351	- 1 377 255	- 1 014 761	- 406 342
Kostnadsdekning i %	69,5 %	100,0 %	44,3 %	56,6 %

Økonomiplan for 2022-2025

2022	Private reguleringsplaner	Bygge- og delesaker	Kart og oppmåling	Eierseksjonering
Selvkostfond 01.01	-	5 503 081	-	-
+ Avsetning til selvkostfond	0	0	0	0
- Bruk av selvkostfond	0	-1 377 255	0	0
+ Kalkulert renteinntekt selvkostfond (2,25 %)	0	108 325	0	0
Selvkostfond 31.12 (inkl. rente)	-	4 234 151	-	-